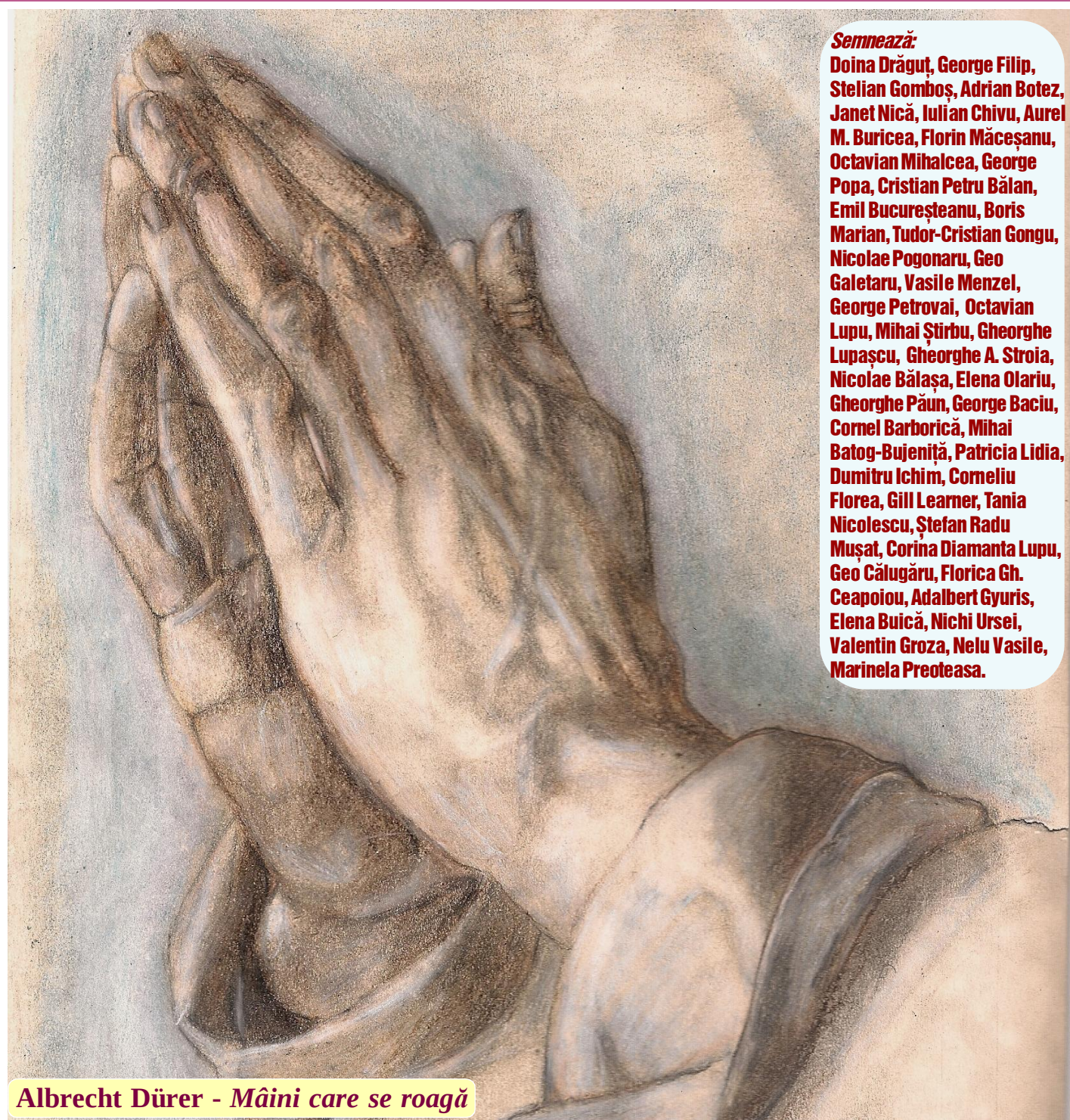

Fondatori: Al. Florin Țene, N. N. Negulescu, Doina Drăguț, Janet Nică

Constelații diamantine

Anul IV, Nr. 1 (29)
Ianuarie 2013

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Semnează:

Doina Drăguț, George Filip,
Stelian Gomboș, Adrian Botez,
Janet Nică, Iulian Chivu, Aurel
M. Buricea, Florin Măceșanu,
Octavian Mihalcea, George
Popa, Cristian Petru Bălan,
Emil Bucureșteanu, Boris
Marian, Tudor-Cristian Gongu,
Nicolae Pogonaru, Geo
Galetaru, Vasile Menzel,
George Petrovai, Octavian
Lupu, Mihai Știrbu, Gheorghe
Lupașcu, Gheorghe A. Stroia,
Nicolae Bălașa, Elena Olariu,
Gheorghe Păun, George Baciu,
Cornel Barborică, Mihai
Batog-Bujeniță, Patricia Lidia,
Dumitru Ichim, Corneliu
Florea, Gill Learner, Tania
Nicolescu, Ștefan Radu
Mușat, Corina Diamanta Lupu,
Geo Călugăru, Florica Gh.
Ceapoiu, Adalbert Gyuris,
Elena Buică, Nichi Ursei,
Valentin Groza, Nelu Vasile,
Marinela Preoteasa.

Albrecht Dürer - Mâini care se roagă

Sumar

Doina Drăguț , Eminescu - Naționalul și Universalul	p.3
George Filip , Versuri	pp.4,5
Stelian Gomboș , Despre poetul, prozatorul și publicistul Mihai Eminescu, în viziunea Bisericii, despre raportarea sa la învățătura creștină, precum și abordarea vieții și operei sale din perspectiva credinței creștine	pp.6-9
Adrian Botez , Conceptele de spirit și logos, în poezia eminesciană	pp.10-13
Janet Nică , O pinie, două pinii	p.14
Iulian Chivu , Autoflagelarea elitistă în cultură	p.15
Aurel M. Buricea , Crucea din muguri	p.16
Florin Măceșanu , Albrecht Dürer	p.17
Octavian Mihalcea , În labirintul viselor ..	pp.18,19
George Popa , Elegia postmodernistului	p.19
Cristian Petru Bălan , Versuri	p.20
Emil Bucureșteanu , Trandafirul	p.21
Boris Marian , Marile Absențe	p.21
Tudor-Cristian Gongu , În Deltă	pp.22,23
Nicolae Pogonaru , Versuri	p.23
Geo Galetaru , Versuri	p.24
Vasile Menzel , Paravers	p.24
George Petrovai , Ivan Sergheevici Turgheniev și ubicuitatea lui artistică	pp.25-27
Octavian Lupu , Magia cuvintelor ce zămislesc viața, dar pot și ucide într-o singură clipă ..	pp.28,29
Mihai Știrbu , Ion Creangă și Tîncă Vartic	pp.30-32
Stelian Gomboș , Sfântul Nicodim de la Tismana - Model al rugăciunii lui Iisus în lumea post-modernă și impactul acesteia asupra vieții secularizate de astăzi	pp.33-36
Gheorghe Lupașcu , Versuri	p.37
Gheorghe A. Stroia , Versuri	p.37
Nicolae Bălașa , Despre jigodism, legi și ură	pp.38,39
Elena Olariu , Versuri	p.39
Gh. Păun , George Baciu, cu gânduri-n carte ..	p.40
George Baciu , Versuri	p.40
Cornel Barborică , Fragilitatea crengii de cireș	pp.41,42
Mihai Batog-Bujeiță , Castelele de cleștar ale lui Harry Ross	p.43
Patricia Lidia , Versuri	p.44
Dumitru Ichim , Versuri	p.44
Corneliu Florea , Universitatea s-a scremut și a ieșit un șoricel	pp.45,46
Gill Learner , Versuri	p.47
Tania Nicolescu , Filmul nopții încă nesfârșite	pp.48,49
Ștefan Radu Mușat , Poezii pentru copii	p.50
Corina Diamanta Lupu , Iată Anul Nou s-a apropiat din ceer	p.51
Geo Călugăru , Fantastica aventură a descoperirii sinelui	pp.52,33
Florica Gh. Ceapoiu , Versuri	p.53
Adalbert Gyuris , Lumini diafane	p.54
Marina Glodici , Despre azi și mâine	p.54
Elena Buică , "Cipru, corolă de lumină vie" - punte către eternitate	p.55
Nichi Ursei , Constelații epigramatice	p.56
Valentin Groza , Constelații epigramatice ..	p.57
Nelu Vasile , Constelații rebusiste	p.58
Parabola "Mâinilor" lui Dürer	p.60

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,

în septembrie 2010

- apare lunar -

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFIȚEI, orientalist, sanscritolog
- Diplomat Petre GIGEA-GORUN, ambasador, scriitor

Redacția

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Redactor literar:

BAKI YMERI

Redactor artistic:

FLORIN MĂCEȘANU

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. FLORENTIN SMARANDACHE, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages & Literatures 249 East Pyne, Princeton University

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatiidiamantine@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

www.scribd.com/doina_dragut

Adresa redacției:

Cartier Lăpuș, Bd. Decebal, bl. S2, ap. 13, Craiova, Dolj,
România, cod: 200440

Ilustrația revistei: Albrecht Dürer

Doina DRĂCUȚ

Eminescu – Naționalul și Universalul

Voi fi, poate, și eu, tributară concepției după care, vorba lui Arghezi, pentru a fi universal, trebuie să fii național. Arghezi se referea, în conferința sa din 1943, de la Ateneul român, la nimeni altul decât Eminescu.

Sunt popoare care își revendică atributul de poet

național pentru unul sau altul dintre exponenții spiritului locului; sunt și altele care nu își pot revendica acest titlu; orgoliu? megalomanie? complex de inferioritate? Englezii au, pe lângă alte valori, un autor incontestabil: Shakespeare. Poet și dramaturg. Italienii nu știu să aleagă între Dante Alighieri, cu a sa „*Divina comedia*”, și Francesco Petrarca, cu al său „*Il canzoniere*”. Nemții îl au pe Goethe (deși nici prietenul său, Schiller, nu este mai prejos); nordicii se laudă cu poveștile lor despre vikingi și cu saga-urile lor (finlandezii, cu „*kalevala*”); lusitanii, cu Fernando Pessoa; sârbii, cu Ivo Andrić; albanezii se laudă cu prozatorul Ismail Kadare; ungurii, cu Petőfi Sándor; polonezii, cu marele romancier

Sienkiewicz și cu Czesław Miłosz (laureat Nobel); rusimea a dat multe nume remarcabile: Tolstoi, Dostoievski, Cehov, Gogol, Esenin, Maiakovski, Vosnesenski; franțuzii, și ei, au dat culturii universale autori de marcă (nu-i amintesc pe toți, pentru că lista ar fi foarte lungă): Blaise Pascal, Racine, Molière, Hugo, André Malraux, Albert Camus, Jean Paul Sartre etc.

Revenind la ideea inițială: câte popoare își pot declara că au un poet național? O anchetă, întreprinsă în urmă cu câțiva ani în mediile culturale franceze, privitoare la un poet național, scotea la iveală faptul că cel mai reprezentativ poet al Franței rămâne, totuși, Victor Hugo.

Mulți dintre exponenții culturilor de peste mări și țări,

cunoscători ai realităților culturale din România și din lume, au conchis că România are un poet național: Mihai Eminescu.

Este surprinzător, de aceea, că unii intelectuali, sau falși intelectuali, îi contestă acest calificativ.

Eminescu n-a trăit decât 39 de ani. După perioada încercărilor, geniul său s-a manifestat numai vreo 12-13 ani. Acești ani au fost suficienți pentru a se impune în contemporaneitate și, mai ales, în posteritate; pe lângă detractorii de ieri și de azi, efigia lui Eminescu trece imperturbabilă; motiv pentru care Marin Sorescu, unul dintre marii poeți ai secolului XX, a scris acel vers memorabil: „*Trebuiau să poarte un nume: Eminescu*”.

Albrecht Dürer - Altarul Dresden

George FILIP
(Canada)

versuri

GLAS DE URSITOARE

ai coborât, MIHAI, pe-acest pământ
din cerul tău cu aștri și cu stele.
te-am așteptat - cu graiul tău cel sfânt,
să ne scrii limba-n blânde menestrele.

doine aveam, balade, strigături
și lăutari, cu cobze și cu naiuri.
bărbații hâtri, cu cimilituri,
știau să cânte ale noastre plaiuri

dar nu aveam un astru, te-am dorit
să dai grăirii noastre formă clară,
poetul nostru drag - și ai venit
pe Țară, cea mai sfântă primăvară.

prin staulul tău cald din Ipotești
în scutec te-nfășară muze bune
care-au citit în aștri că tu ești
rapsodul nou al pildelor străbune.

pădurea verde te-aștepta și ea
și munții falnici te chemau din zare,
Tu, prunc frumos, aveai pe frunte-o stea
ce te-a sortit să nu ai alinare.

ai pus, Mihai, în graiul nostru rost
dar oameni hâzi te prigoneau prin soartă.
maica-natură ți-a fost adăpost
și-n veci - destinul ți-a deschis o poartă.

și ne-a fost dat ca pruncul cel bălai,
din acest Om de seminție - teafăr,
să cânte-n limba noastră un MIHAI
și-n poezia lumii - un LUCEAFĂR!

EMINESCU

-15 ianuarie 1850 -

*Motto: astăzi s-a născut
cel de ne-ntrecut
astru-al poeziei...*

Doamne Mihai, te naști-renaști mereu.
mileniul nostru este trist și greu.
efervescența e un act anost
și legea lumii nu-și mai află rost.

nu mai doinesc - fecioare - la izvor,
s-a ofilit în grai cuvântul DOR,
potecile prin codri s-au uscat,

românii-n pribegie au plecat...

pe-aici suntem departe de Carpați.
din datini - nu ne-am vrut înstrăinați.
fugim în stol spre flacăra Treimii
și am ajuns să îndrăgim străinii.

zâmbește-ne MIHAI, e sărbătoare
și te serbăm în flame de ardoare;
Tu stai golaș în gerul dur - sărmene,
iar noi încotoșmănăm mândre sumane.

dar hai și gustă, ți-am adus colaci
ca-n vremuri, obiceiuri de săraci
și tot așa - precum în vechii ani,
ți-am adus vin de pe la Botoșani.

...luceafăr blând, acei ce te-au tocmit,
nu cel mai mândru loc ți l-au găsit.
statuia Ta putea să steie - pură,
lâng-o biserică... pe bătătură.

Mihai, birjari de ideologii,
te-au fost hulit cu noi, în pribegii
și iată, așa triști sărbătorim
și nașterea - poete, ți-o slăvim.

Bine-ai venit MIHAI - luceafăr clar.
din nou vom vinde panglici la ziar,
dar slava ta se suie-n zări albastre
țâșnind etern - din inimile noastre!

IZ DE EMINESCU

de mulțor prin timp m-am legănat,
prin multe primăveri și alte brume
și iată că-ntr-o zi am cugetat
să îmi zidesc și eu un rost prin lume.

frate Mihai - și iată: m-am nuntit.
chiar bunul Dumnezeu ne-a pus cunună.
meseni și lăutarii au venit
purtând pe umeri falduri lungi de lună.

știm că-ți plac pădurile de-argint.
în palma lor noi am săltat o nuntă.
eram ca două flori de mărgărint,
eu înspicat și draga mea cărunță.

eu te-am simțit c-ai fost printre meseni.
cioporul tot - așa cum se cuvine.

din patru zări s-au strâns samariteni
s-asculte prea-cântările divine.

în cinstea ta eu am rostit un vers.
Luceafărul și-a pus mândre veșminte
și a căzut în jos - din univers
să stea la masă și să ia aminte.

MIHAI, tu niciodată n-ai nuntit
și n-ai postit în zilele de vineri,
cu famenii tembeli te-ai războit
izbindu-te mereu de-ai noștri tineri.

și a fost toamnă, iarna cade iar,
românii neași sau din emigrare
află de Țară - vești de prin ziar
și se închină celui ce ne are.

luceafăr blând, astăzi sărbătorim
că te-ai născut din veci spre pretutindeni.
noi, în credința noastră te iubim
și te stropim cu izuri de armindeni.

LA UMBRA LUI MIHAI

- în fața Bisericii Sfântul Gheorghe, WINDSOR -

bun găsit din nou - frate MIHAI !
cum îți e prin colțul tău de rai
ce ți l-au croit aici românii buni,
unde n-avem datini - nici străbuni ?

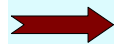
nu avem plaiuri, ca la Ipotești,
dar tu poți, din cer, să le sfințești.
păsările sfinte - migratoare,
aduc și pe-aici mantii de soare.

unde ne sunt Dunărea, Carpații ?
noi ne-am lăsat părinții, casa, frații
și în Canada asta..., am mai scris,
am găsit pământul cel promis.

n-avem Marea, dar românilor
le pulsează-n piept un singur dor:
când ne băsmuiește briza sării
să dormim pe marginile Mării.

în această țară verde... verde,

Dumnezeul nostru nu ne pierde.
și-n țărâna ei - dumnezeiască,
altoim sămânța românească.

avem case măndre și bogate.
omul, care-i Om, ne este frate
și așa - nuntind, sau de jelim,
noi ne închinăm spre velerim,

bun găsit din nou - frate MIHAI.
ți-am dat somn de veci pe-un colț de rai
unde n-avem datini, nici străbuni
dar avem mari crezuri - de români!

REMEMBER: MIHAI EMINESCU

la Iași, Doamne-Mihai,
sunt toamnele bete.
cândva... ți-am adus un ulcior
și-un colac rumenit;
m-am gândit că-n raiul tău etern
poate Ți-e foame, poate-Ți e sete.

*

Fratele meu,
de când te-ai dus dintre noi,
Multe minuni am scris în uitare:
Uneori am plecat la război
Și rareori am sădit câte-o floare...
Bine-ai venit pe la Montreal.
Prin ochii tăi ne mângâie o Țară
Pe care o anunți tu, veșnic exilatul,
Că va avea pe plaiuri primăvară.
O primăvară cum o știi rapsozii.
O primăvară cu flori verzi la grindă.
O primăvară cu HORA UNIRII
Și care toți românii să-i cuprindă.

*

cobori din cer în jos, luceafăr blând,
coboară-te pe plaiuri carpatine
și-nvață-ne să fim creștini și drepti
prin evu-aprins al marilor destine.
mai spune-ne, MIHAI, cine sunt dacii,
adu-ne-aminte pildele din Danii,
că fericiți în cer sunt cei săracii,

au nu farsorii, avortonii, șarlatanii...
și cheamă-ne LA STEAUA - și venim.
noi n-avem regi că regii nici nu sunt.
credința noastră sfântă e-mpăratul
ce ne-a dumnezeit pe-acest pământ.
noi am stropit pe glie multe lacrimi,
că din stejar -
stejar răsare, nu doar cruci.
noi n-am mai suportat infernul roșu,
acest calvar scornit de eunuci!

*

Dar să revin la steaua ta, frate MIHAI,
Te rog, cu toți românii, astru frate:
Învăță-ne să știm sădi pe-al nostru plai
O cruce - și să-i zicem, - LIBERTATE!
Am pus vampirul roșu chiar la zid,
Că prea ne-a ocărât să bem ocară.
Spasmodicul parșiv rânjea perfid
Și-a tras cu arma-n el - întreaga țară.
Sperăm din nou să cânte peste glii
Ceahlăul, Nistrul, Dunărea și Prutul
Și vrerea noastră - Sfântule MIHAI,
Ne mână să re-ncepem cu-nceputul.

*

hai... hai, frate Mihai,
luceafăr pe-un colț de rai...

*

Avem o țară, crezuri și-un popor
Care se-ndoaie, însă nu se frânge.
Exilul nostru este scris cu dor
Și-n cartea noastră sfântă
scriem cu sânge.

Frate MIHAI - tu, veșnic exilat,
Ne cauți pe de-a rândul, pe planetă
Și versul meu te unge împărat
Ce știi să stingi vâltoarea desuietă.
Dar să ne-ntoarcem iarăși la Copou:
Îți spun că Teiul tău e pretutindeni
Iar tu și-nsemnul tău de geniu și erou
Ne sunteți ca o doină - de armindeni.

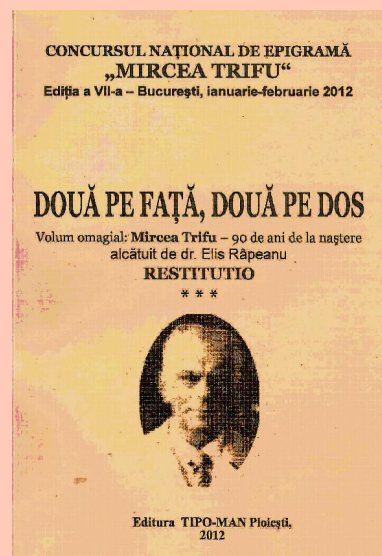
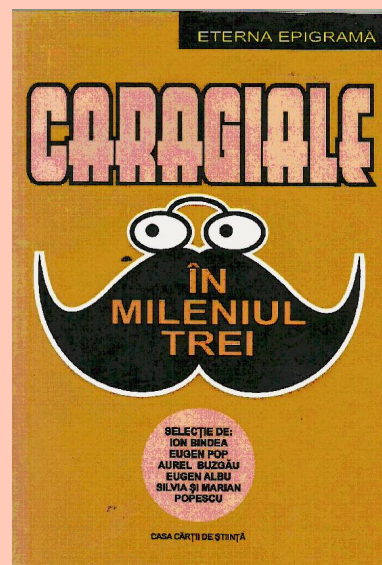
*

frate Mihai,
iată, se face târziu și te las
singur, prin marele cerului plai.
ți-am adus un ulcior cu lacrimi de dor
și-un colac rumenit;
iartă-mi privirile triste - Doamne MIHAI.

la Montreal - 2013

Cărți primite la redacție

Stelian COMBOȘ

Despre poetul, prozatorul și publicistul Mihai Eminescu în viziunea Bisericii, despre raportarea sa la învățătura creștină, precum și abordarea vieții și operei sale din perspectiva credinței creștine...

Studiul operei eminesciene, și când spunem asta nu ne gândim numai la poezie, ci la întreaga producție literară pe care o găsim consemnată în manuscrisele sale, în articolele apărute în presa timpului, ne descoperă o personalitate cu o neostoită sete de cunoaștere, dornică de a-și însuși tot ceea ce oferea gândirea omenească în cele mai variate domenii de manifestare a spiritului.

Ion Slavici avea dreptate. Cursurile audiate de Mihai Eminescu la Viena și Berlin sunt dovada unei preocupări pentru dobândirea unei culturi enciclopedice. Drept, economie politică, științe financiare, filologie, istorie modernă și geografie, fizică, medicină și filozofie sunt domeniile care pentru Mihai Eminescu prezentau un interes deosebit. Nu degeaba cartea lui Constantin Noica îl prezenta pe cel născut la Ipotești ca „omul deplin al culturii românești”.

Nu avem știință ca Mihai Eminescu să fi urmat vreun curs de teologie în anii studiilor în străinătate. Avem mărturie însă că în primul rând acasă, și mai apoi la Cernăuți, a făcut cunoștință cu biserica și cărțile liturgice. Ceasloavele, liturghiile, mineile, sinaxarele, cărțile de învățătură n-au rezistat curiozității tânărului din Ipotești și au fost cercetate cu atenție. Chipul lui Iisus Hristos apare evocat în câteva poezii și în articolele publicate în „Timpul”. Intuițiile lui Mihai Eminescu asupra Persoanei Fiului lui Dumnezeu întrupat nu sunt foarte numeroase, dar compensează prin profunzimea lor. Cel mai reprezentativ text cu privire la creștinism este un articol intitulat „Și iarăși bat la poartă...”, publicat în ziarul „Timpul”, datat 12 aprilie anul 1881. Se pare că este vorba de Vinerea Mare sau chiar Sâmbăta din Săptămâna Mare a acelui an, pentru că autorul scrie: „Astăzi încă Iisus Hristos este în mormânt, mâine se

va înălța din giulgiul alb ca floarea de crin, ridicându-și fruntea sa radioasă la ceruri”.

Despre cea mai înaltă formă a existenței umane

Vorbind despre Evanghelie și mesajul ei adus lumii, Mihai Eminescu așează creștinismul pe prima treaptă în istoria evenimentelor care au schimbat lumea. În comparație cu celelalte învățături religioase apărute, mai apropiate sau mai depărtate de venirea lui Iisus Hristos, credința creștină propune iubirea drept cea mai înaltă formă a existenței umane: „Sunt două mii de ani aproape de când ea (Evanghelia) a ridicat popoare din întuneric, le-a constituit pe principiul iubirii aproapelui, două mii de ani de când biografia fiului lui Dumnezeu e cartea după care se crește omenirea. Învățăturile lui Buddha, viața lui Socrate și principiile stoicilor, cărarea spre virtute a chinezului La-o-tse, deși asemănătoare cu învățămintele creștinismului, n-au avut atâta influență, n-au ridicat atâta pe om ca Evanghelia, această simplă și populară biografie a blândului nazarinean a cărui inimă a fost străpunsă de cele mai mari dureri morale și fizice, și nu pentru el, pentru binele și mântuirea altora. Și un stoic ar fi suferit chinurile lui Iisus Hristos, dar le-ar fi suferit cu mândrie și dispreț de semenii lui; și Socrate a băut paharul de venin, dar l-a băut cu nepăsarea caracteristică virtuții civice a Anti-

„Nu e ramură de știință, afirma Ioan Slavici despre Mihai Eminescu, pentru care el n-avea, cum zicea, o «particulară slăbiciune», și când se înfigea odată în vreo chestiune, citea un întreg șir de cărți privitoare la ea...”

Ar fi interesant un scurt voiaj prin gândirea lui, cu accent pus pe viziunea sa asupra creștinismului și pe perspectiva din care evalua omul.

chității. Nu nepăsare, nu dispreț: suferința și amărăciunea întreagă a morții au pătruns inima mielului simțitor și, în momentele supreme, au încolțit iubirea în inima lui și și-au încheiat viața pământească cerând de la tată-său din ceruri iertarea prigonitorilor. Astfel, a se sacrifica pe sine pentru semenii săi, nu din mândrie, nu din sentiment de datorie civică, ci din iubire, a rămas de atunci cea mai înaltă formă a existenței umane”.

Măreția Persoanei lui Iisus Hristos nu constă doar în sublimul învățaturii predicate de El celorlalți, ci în împlinirea cuvintelor rostite de Iisus în propria Sa viață. Mihai Eminescu subliniază ideea că o doctrină, niște principii abstracte nu vor fi niciodată de ajuns pentru a mișca popoarele să le urmeze. Doar exemplul unei persoane reale, care face vie învățătura pe care o propune, aduce cu sine convingerea că Iisus Hristos este Ade-

➔
vărul absolut: „E ușoară credința că prin precepte teoretice de morală, prin știință oarecum, omul se poate face mai bun. Omul trebuie să aibă înaintea lui un om ca tip de perfecțiune, după care să-și modeleze caracterul și faptele. Precum arta modernă își datorește renașterea modelelor antice, astfel creșterea lumii nouă se datorește prototipului omului moral, Iisus Hristos. După el încearcă creștinul a-și modela propria sa viață”. Întrebării retorice de ce Iisus Hristos este așa de mare, Mihai Eminescu îi dă un răspuns simplu: „Pentru că prin iubire el a făcut cearta între voințe imposibilă. Când iubirea este, și ea este numai când e reciprocă, și reciprocă absolut, va să zică universală; când iubirea e, cearta e cu neputință” (M. Eminescu, *Fragmentarium*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981).

„De aproape două mii de ani ni se predică să ne iubim, iar noi ne sfâșiem...”

Într-un articol intitulat „Paștele”, apărut în ziarul „Timpul”, din 16 aprilie anul 1878, Eminescu comentează rugăciunea patriarhului Calist al Constantinopolului, rostită pentru încetarea secetei și pune în evidență bunătatea lui Dumnezeu care nu răsplătește răul cu rău, ci se milostivește de făptura sa. Textul publicat dă la iveală familiaritatea autorului cu cărțile de cult și cu slujba pascală pentru că articolul debutează cu o stihire din canoul Paștilor: „Să mănecăm dis-de-dimineată și în loc de mir cântare să aducem Stăpânului”, încheind cu Slava Laudelor de la Înviere: „Să ne primim unul pe altul și să zicem frați și celor ce ne urăsc pe noi...”

Dar să revenim la fondul afirmației. Autorul deplânge faptul că, deși „aproape de două mii de ani ni se predică să ne iubim, noi ne sfâșiem” și că „în loc de a urma prescripțiunile unei morale aproape tot atât de vechi ca și omenirea, în loc de a urma pe Dumnezeu, omenirea necorijabilă nu-I urmează deloc; ci întemeiată pe bunătatea lui, s-așterne la pământ în nevoi mari și cerșește scăpare” (M. Eminescu, *Opere*, vol. X, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1989, p. 78). „Cum suntem vrednici a lua facerile tale de bine? Că Tu ești drept, noi nedrepti; Tu iubești, noi vrăjmașuim; Tu ești îndurat, noi neîndurați; Tu făcător de bine, noi răpitori! (...) Lesne este mâniei Tale celei atotputernice ca într-o clipeală să ne piarză pe noi și, cât este despre gândul și viața noastră, cu dreptul este nouă să ne dăm pierzării, prea drepte judecătorie! Dar... îndurării cei nebiruite și bunătății cei negrăite nu este acest lucru cu totul vrednic, prea iubitorule de oameni stăpâne!” Redactorul

ziarului recunoaște la finalul citării sale: „Rar ni s-a întâmplat să vedem șiruri scrise cu atâta cunoștință de caracterul omenesc: Tu ești bun, recunoaștem că noi suntem răii-răilor, dar bagă de seamă că nu-i vrednic de tine să-ți răsplătești asupra noastră pentru că ai sta în contrazicere cu calitățile tale de atotbun, îndelung răbdător, lesne iertător”.

Dacă moartea are ultimul cuvânt, viața este lipsită de sens

„Menirea vieții tale e să te cauți pe tine însuși. Adevărul este stăpânul nostru, nu noi stăpânii adevărului. Sucele învierii al gândirii este patima. Este vorba numai ca această patimă să aibă un obiect nobil și desigur că cel mai nobil este adevărul. Adevărul este în inimă, creierul nu este decât lacheul inimii”, exprimă crezul unui neobosit călător prin scurtă viață în aflarea sensului existenței: „Au e sens în lume? Tu chip zâmbitor Trăitor ai anume ca astfel să mori?”

De e sens într-asta,
e-ntors și ateu,
Pe palida-ți frunte
nu-i scris Dumnezeu”
(*Mortua est*, 1871, 1 martie).

Ce vrea să spună, de fapt, poetul în aceste versuri? Zoe Bușulenga observă, într-un comentariu al său, că condiționalul *dacă*, în poezie prezent prin *de e*, precede definirea sensului de *întors* și ateu. Așadar, doar dacă moartea ar fi țelul singur al vieții, atunci viața ar primi aceste atribute. Ultimul vers exprimă conștiința că omului nu-i sunt proprii atributele divine. De altfel, tot Mihai Eminescu nota: „Idea dumnezeirii s-a născut din negație, din ceea ce nu este spiritul nostru - atotștiutor; din ceea ce nu este brațul nostru - atotputernic; din ceea ce nu este viața noastră - infinită; din aceea ce nu este sufletul nostru - ubiguu”. Avem aici trasată în linii fine diferența între cele două condiții, cea divină, absolută și cea umană, mărginită. Dar pasajul de mai sus poate fi interpretat și în cheie apofatică, a cunoașterii lui Dumnezeu prin negația tuturor limitărilor omenești.

„Omul este oarecum nașterea eternă”

Cu toate acestea, Mihai Eminescu are convingerea că între om și Dumnezeu există afinități care fac posibilă comunicarea între cei doi. „Dumnezeu. El are predicabiliile câtor trele categorii ale gândirii noastre. El este pretutindeni - are spațiul; el e etern - are timpul; El este atotputernic - dispune de întreaga energie a Universului. Omul este după asemănarea Lui: Omul reflectă în mintea lui - *in ortum* - căteșitrele calitățile Lui”.

În studiul său antropologic, Mihai Eminescu consideră că omul nu rămâne nici-

odată la același nivel, ci în firea lui există dorința unui progres, a unei lupte spre desăvârșire, prin care se încearcă autodepășirea: „Omul conține în el o contradicțiune adâncă. Fiecare om are în sine ceea ce numim noi o *destinațiune internă*. Facultatea, puterea, voința chiar de a dezvolta mereu, de-a produce prin sine însuși o viață nouă. Nu e nici un om mulțămît de-a rămânea etern pe același punct - omul e oarecum *nașterea eternă*. Această devenire eternă află în om o putere numai mărginită. Din această contradicțiune a puterii mărginite și-a destinațiunii nemărginite rezultă ceea ce numim *viața omenească*. Viața este lupta prin care omul traduce destinațiunea sa, intențiunile sale în lumea naturii. Această viață întrucât are de obiect realizarea scopurilor personalității în obiectele naturii se numește lucru. Întreaga viață omenească este o viață a lucrului” (*Fragmentarium*, p. 153). Împotriva celor ce se declarau liber-cugetători, Mihai Eminescu a dat o replică în „Timpul” din 2 februarie anul 1879: „...a vorbi despre o religie a liberei-cugetări este ceea ce se numește în logică o *contradictio in adjecto*, este ca și când ai zice «oțel de lemn»”.

Mihai Eminescu a fost, în genialitatea sa, un om de o modestie greu de întâlnit în lumea contemporană. Conștient de darurile cu care fusese înzestrat, atrăgea totuși atenția tuturor ca „nimănui să nu-i abată prin minte c-ar fi un geniu. Pământul nostru este mai sărac în genii decât Universul în stele fixe. Homer și Shakespeare, Rafael, geniile în arte se nasc o dată la 3-4 mii de ani, Newton și Galilei, Kant și geniile în știință, o dată la o mie de ani, încât nu știu zău dacă de la Adam până la Papa Leo IX au existat de toți o duzină. Încolo, suntem cu toți niște bieți mizerabili căroră acești regi ai cugetării ne dau de lucru pentru generații înainte” (*Fragmentarium*, p. 178).

Câteva cuvinte despre „naționalismul” lui Mihai Eminescu

Multă lume și-a creat impresia falsă că Mihai Eminescu ar fi un naționalist disperat, care detesta existența celorlalte popoare, dar ceea ce apără el în fapt sunt tradiția neamului, limba curată, românească și credința creștină: „naționalismul este un semn rău la un popor. Nimeni nu ține la existența sa decât acela ce are să o piardă în curând și aceasta se simte instinctiv. Nicăieri nu se manifestă voință de viață mai tare decât acolo unde viața este periclitată sau prin boală internă sau prin pericol extern” (*Fragmentarium*, p. 129). Cosmopolitismului, la modă spre sfârșitul secolului al XIX-lea, veacul constituirii națiunilor moderne, cosmopolitism pe care Mihai Eminescu

nescu îl învinuia că ar fi introdus în estul Europei „formele costisitoare de cultură ale Apusului”, îi opunea cultura națională în adevăratul înțeles al cuvântului.

Într-un articol, publicat în ziarul „Timpul”, la 22 ianuarie anul 1880, autorul mărturisea cu nedisimulată amărăciune: „În loc de-a merge la biserică, mergem la Caffé-chantant, unde ne ntâlnim cu omenirea din toate unghiurile pământului, scursă la noi ca prin minune. Ba pentru că limba noastră cam veche, cu sintaxa ei frumoasă, dar grea, cu multele ei locuțiuni, îi cam jena pe prietenii noștri, am dat-o de o parte și am primit o ciripitură de limbă păsărească cu sintaxa cosmopolită pe care cineva, dacă știe nițică franțuzească, o învață într-o săptămână de zile. Bietul Varlaam, mitropolitul Moldovei și al Sucevei, care în înțelegere cu Domnii de atunci și cu un sinod general al bisericii noastre au întemeiat acea admirabilă unitate care-a făcut ca limba noastră să fie aceeași în palat, în colibă și-n toată românimea, și-ar face cruce creștinul auzind o păsărească pe care poporul, vorbitorul de căpetenie și păstrul limbei, n-o mai înțelege”.

Legătura dintre Biserica Ortodoxă și neamul românesc, Mihai Eminescu o considera a fi fundamentală pentru dăinuirea în istorie a poporului din care și el făcea parte. Rolul pe care Biserica l-a avut în dezvoltarea culturii și identității naționale este incontestabil și aceasta pentru că „Biserica răsăriteană e de optsprezece sute de ani păstrătoarea elementului latin de lângă Dunăre. Ea a stabilit și unificat limba noastră într-un mod atât de admirabil, încât suntem singurul popor fără dialecte propriu-zise; ea ne-a ferit de înghițirea prin poloni, unguri, tătari și turci, ea este încă astăzi singura armă de apărare și singurul sprijin al milioanei de români cari trăiesc dincolo de hotarele noastre. Cine-o combate pe ea și ritualele ei poate fi cosmopolit, socialist, nihilist, republican universal și orice i-o veni în minte, dar numai *român* nu e” (M. Eminescu, *Opere*, vol. X, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1989, p. 187).

„Moralitatea este pentru suflete identică cu sănătatea pentru trup!”

Pasiunea națională și socială a scriitorului venea din dorința de a vedea pe români ieșiți din starea nenorocită în care se aflau: „Populația rurală în marea ei majoritate, mai ales cea depărtată de târguri, n-are drept hrană zilnică decât mămăligă cu oțet și cu zarzavaturi, drept băutură spirt amestecat cu apă, trăind sub un regim alimentar așa de mizerabil, țăranul a ajuns la un grad de anemie și

slăbiciune morală destul de întristătoare. Chipul unui țăran român, om de țăară, trăit în aer liber, seamănă cu al uvrierului stors de puteri din umbra fabricilor. Cine a umblat prin satele noastre, mai ales prin cele de câmp și de baltă, a putut constata că de-abia din trei în trei case se găsește câte o familie care să aibă un copil, mult doi, și aceia slabi, galbeni, lihniți și chinuți de friguri permanente”.

Educația poporului constituia în gândirea eminesciană un pilon de sprijin pentru societatea românească. Instrucția publică are în vedere și integritatea morală a cetățenilor pentru că „moralitatea e pentru suflete identică cu sănătatea pentru trup. Un popor imoral este fizic nesănătos sau degenerat”. Față de calamitățile fizice cu care se confruntă adeseori țara întreagă, dar care se răsfrâng mai cu seamă asupra celor săraci, pericolele pe care le reprezintă oamenii corupți, vicleni, superficiali sunt mult mai mari și descurajatoare pentru contribuabilul român: „Între caracter și inteligență n-ar trebui să existe alegere. Inteligențe se găsesc foarte adesea, caractere, foarte arare. Ceea ce trebuie încurajat într-o societate omenească sunt oamenii de caracter. Energia centrului lor de gravitate și dreapta ascensiune a liniei lor de mișcare trebuie descărcată de greutatea prea mari. Precum Arhimede cerea un punct fix, pentru a ridica cu pârgă lumea din țătâni, astfel caracterele tari și determinate sunt (ilizibil) împrejurul căreia se-nvârt lucrurile lumii. Este drept că ele adeseori sunt rezultatul mișcării sociale”.

Schimbând acum, registrul discuției noastre, mă întreb și vă întreb: Cum mai este receptat, tratat și abordat astăzi Mihai Eminescu? Așa cum spunea într-un interviu criticul literar Felix Nicolau, Mihai Eminescu este respectat și amintit doar de zilele nașterii și morții sale, dar mai rău decât atât este faptul că în ultimii ani s-a pus accentul pe omul Mihai Eminescu mai mult decât pe opera sa. Ce mai știe generația de azi despre cel numit șablonard „poetul nepereche al literaturii române” și „poetul național al românilor”? Citeam recent niște păreri ale unor tineri prin unele spații virtuale de dezbatere - deloc de neluat în seamă - potrivit cărora Mihai Eminescu ar fi mult mai prețuit ca scriitor dacă nu li s-ar băga „pe gâtul elevilor” prin programa școlară. Dacă ar fi să luăm de bun faptul că tot ceea ce este obligatoriu este automat și rău, probabil ar trebui să trecem tot ce este de învățat în școală la capitolul „facultative”, că doar la ce bun atâta efort! Nu părerile acestea sunt motiv de îngrijorare, ci rolul dascălilor. Cât de fără vocație trebuie să fie niște profesori de limba și literatura română pentru ca Mihai Eminescu să le devină indezirabil și nesuferit elevilor? Când astfel

de profesori nu au știința de a provoca dragostea de lectură la cei tineri, chiar în condițiile ispitind la a nu citi din lumea de azi, ar fi de preferat ca din mâinile lor să iasă niște elevi care să vorbească și să scrie corect în limba română. Dar știm că nu e chiar așa. De aceea, trecând peste orice vină de o parte ori de alta a catedrei, este important ca Eminescu să fie citit, pentru că are meritul mai presus de orice de a fi turnat în cele mai frumoase forme limba noastră.

Prin urmare, altfel, s-ar cădea să ne amințim de Mihai Eminescu, nu doar într-un mod și într-un cadru festivist, de ziua lui, ci recitându-i o poezie pentru a ne da seama de ce este un geniu. Iar dacă, de bine, de rău, opera sa poetică încă este cunoscută, în schimb, articolele de ziar îi sunt știute mai mult de specialiști, de criticii literari și de o mână de oameni pasionați. Interesant ar fi să mai facem un salt: de la cunoașterea doar a „Luceafărului” și a „Scrisorii a III-a” la articolele lui de presă. Poate ne va fi mai greu să facem acest lucru, publicistica sa fiind strânsă în volume uriașe pe care nu le are oricine în casă, dar cu siguranță le-am găsi în orice bibliotecă, iar efortul ne-ar fi răsplătit de însăși lectura textului.

Prezentându-și ideile polemic, ca expresie a unui spirit dinamic, Mihai Eminescu arată o cuprinzătoare privire de ansamblu asupra lumii, fiind mereu preocupat de evoluția societății moderne românești. Printre tezele fundamentale ale gândirii eminesciene cu privire la națiunea română, exprimate în articole de ziar, se află chestiunea unirii, situația păturilor sociale în procesul de trecere la o societate modernă, dar și evoluția noastră istorică privită în raport cu așezarea străinilor în teritoriile românești. Mihai Eminescu a iubit România și, ca orice romantic, totdeauna trecutul i-a părut mai frumos, mai plin de oameni mari, de figuri aureolate de vitejie și eroism. De aceea, vorbind despre poporul român se vede în textele lui totdeauna o undă de durere când se raportează la prezent și o înflăcărare când își amintește de marii bărbați ai istoriei noastre: Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul.

Uimit de vastitatea unei minți atât de scilpitoare, Nicolae Iorga scria în anul 1934: „Mihai Eminescu stăpâna cu desăvârșire cunoștința trecutului românesc și era perfect inițiat în istoria universală, nimeni din generația lui n-a avut în acest grad instinctul adevăratului înțeles al istoriei, la nimeni până la el nu s-a prefăcut într-un element permanent și determinant al întregii lui judecăți”.

Trecând acum, într-un alt registru al dezbaterii noastre, vom susține și faptul că

„în cultura lumii, locuim eminescian”, spune profesorul de limba română Costel Zăgan, iar poetul Mihai Roșea ne atenționează că „vom exista atâta timp cât îl vom apăra pe Mihai Eminescu”, subliniind esențial necesitatea raportării noastre identitare și la dimensiunea Eminescu. În această dimensiune este cuprinsă și relația marelui poet cu Ortodoxia, cu Biserica, contestându-i-se nejust sau, dimpotrivă, exagerându-i-se deseori legătura, preocuparea pentru religie, pentru credința ortodoxă. Dincolo de toate aceste opinii, până la urmă firești când discutăm de un geniu, strălucește imperial adevărul: Mihai Eminescu și familia lui au trăit credința ortodoxă.

Numai zelul sincer și iscoditor al unor cercetători responsabili a scos la lumină, după lungi și multe decenii de ignorare sau interese omite, adevăruri nespuse despre poetul nepereche, scos programatic din conștiința multor generații de români. Lor trebuie să le mulțumim pentru faptul că astăzi putem afirma, ca probe, că familia Eminescu a avut dintotdeauna o profundă credință ortodoxă și o strânsă legătură cu Biserica neamului, poetul însuși reflectându-le cu scânteierea genului în multe din creațiile sale.

Despre unchii și mătușile din mănăstire ale lui Mihai Eminescu

Aflăm, așadar, din studiile unor eminescologi, precum profesorii Nae Georgescu sau Theodor Codreanu, ca să-i pomenim acum doar pe cei din ale căror cercetări am extras informațiile ce urmează, că, de pildă, din familia poetului Eminescu au ales drumul slujirii lui Dumnezeu mai mulți membri. Astfel, doi frați și trei surori ale mamei poetului, Raluca Eminovici, au intrat în călugărie. Este vorba despre Calinic și Jachift, ultimul fiind chiar stareț, și de Fevronia, Olimpiada și Sofia, toate călugărițe la Mănăstirea Agafton, iar o altă soră a mamei lui Mihai Eminescu, Safta, avea o fiică, Xenia, care s-a călugărit și ea tot la Agafton. De altfel, Mihai Eminescu, în copilărie, cum arată profesorul Nae Georgescu, mergea foarte des la Mănăstirea Agafton, unde rămânea cu săptămânile, participa la viața de obște, asculta povești, cântece și întâmplări povestite de călugărițe, iar mătușa Fevronia l-a ajutat chiar să descifreze alfabetul chirilic și i-a înlesnit accesul la cărțile și manuscrisele din mănăstire. La rândul ei, maica Olimpiada Jurașcu, stareța de mai târziu a mănăstirii, l-a urmărit aproape toată viața pe poet, interesându-se la un moment dat de cumpărarea unei case în Botoșani pentru Mihai și sora sa Harietta, care îi îngrijea sănătatea.

Despre spovedirea și împărtășirea de la Mănăstirea Neamț

Tot cercetătorul Nae Georgescu vorbește într-unul din studiile sale despre un episod mai puțin cunoscut de lume din viața lui Eminescu, care la rândul lui atestă trăirea în comuniune creștină a poetului și primirea Sfințelor Taine. Este vorba de anul 1886, când Eminescu se afla la Mănăstirea Neamț de Sfinții Mihail și Gavriil, unde a cerut să fie spovedit și împărtășit de preot. Consemnarea preotului referitoare la acest moment a fost făcută cunoscută de către profesorul Paul Miron și citată de Nae Georgescu. Iată ce scria la vremea respectivă preotul: „Pe ziua de Sfinții Voievozi în anul 1886 m-au chemat la M-reă Neamțu, la bolniță, și l-am spovedit și l-am împărtășit pe poetul M. Eminescu. Și au fost acolo Ion Gheorghiță, din Crăcăoani, care acum este primar. Iar Mihai Eminescu era limpede la minte, numai tare posac și trist. Și mi-au sărutat mâna și mi-au spus: Părinte, Să mă îngropați la țărurile mării și să fie într-o mănăstire de maici, și să ascult în fiecare seară ca la Agafton cum cântă Lumină lină. Iar a doua zi...” Aici textul se întrerupe pentru că pagina următoare a cărții de rugăciuni pe care își făcuse însemnarea preotul s-a pierdut. Au rămas vii în schimb ecourile vibrante ale trăirilor din mănăstire ale poetului în sonetul „Răsai asupra mea”, de pe la anul 1879, din zona manuscris a cunoscutei „Rugăciuni”, cum spune Nae Georgescu: „Ră-sai asupra mea, lumină lină,/ Caân visul meu ceresc dăodinioară...”

Poetul a gândit serios și sincer să se călugărească

Un alt aspect mai puțin cunoscut de către publicul larg se referă la faptul că la un moment dat Eminescu pare a fi dorit sincer să se călugărească. Despre acest lucru a vorbit cercetătorul Theodor Codreanu în volumul „Eminescu și mistica nebuniei”. Această alternativă a mărturisit-o poetul în perioada epuizantă de la „Timpul”, în luna iunie anul 1883, când era „stricat cu toată lumea”, iar Titu Maiorescu și Simion cloceau o viitoare internare „salvatoare” a lui Mihai Eminescu. Iată ce nota criticul referitor la intenția poetului: „Foarte excitat, sentiment al personalității exagerat (să învețe albaneza!), vrea să se călugărească, dar să rămână la București”. De ce dorea el o călugărie la București? Ne explică profesorul Codreanu: pentru că dorea avantajul „păstrării contactului cu marele centru cultural al țării”.

De altfel, gândul călugăririi l-a mărturisit și lui Zamfir C. Arbore, un confrate de la „Românul”, în anul 1882, când Titu Maiorescu

nu-i descoperise încă semne de „alienat”. „Știi ce, dragul meu, hai să demisionăm, tu de la «Românul», eu de la «Timpul», și hai să ne călugărim, căci nu suntem făcuți să trăim între lupi. La mănăstire, în chiliile solitare, să scriem letopisește în cari să înșirăm tot ce îndură nenorocitul neam românesc, pentru ca să se știe cât amar a suferit românul, cât a trăit pe acest pământ”, îi spunea poetul. În anul 1884, repetă gândul salvării prin călugărie, ecoul lui răzbătând într-o scrisoare a lui Petre Missir către Titu Maiorescu, pus însă pe seama nebuniei și luat drept glumă. Că nu putea fi vorba doar de o simplă glumă sau de un semn al alienării, o dovedesc eroii săi din „Sărmanul Dionis”, „Cezara”, „Povestea magului călător în stele”, aflați în ipostaza cea mai grăitoare, aceea a călugărului, cum susține profesorul Codreanu.

Tatăl poetului, fiu de dascăl, cu biserică lângă casă

Încheiem această succintă prezentare și abordare, citându-l și pe Corneliu Botez, cel care a avut inițiativa omagierii lui Mihai Eminescu, pentru prima dată de la moartea sa, la Galați. Iată ce scria acesta despre tatăl lui Eminescu, Gheorghe Eminovici, în lucrarea sa, „Omagiu lui Eminescu”, scrisă la 20 de ani de la moartea gânditorului, în anul 1909: „...obijnuia să-și invite rudele și prietenii la Ipotești, unde-i primea și ospăta bine, mai ales la sărbători mari, cum este la Paști ori la Sfântul Gheorghe, când își sărbătorea ziua numelui. Îi ducea la biserică, unde asculta slujba cu multă evlavie, căci atât dânsul cât și mama poetului erau religioși, nu lipseau duminica și în zi de sărbătoare de la biserică și se supuneau obiceiurilor religioase în mod strict”. Iar Nae Georgescu amintește și el că „tatăl poetului avea bisericuță lângă casă” și chiar „că era fiu de dascăl de biserică. Iar tatăl său, Vasile Eminovici, bunicul patern al poetului, a plecat din Blaj și s-a stabilit în Bucovina, la Călinești, prin anul 1802, unde a ridicat o căsuță și, alături, o biserică din lemn la care a slujit. În București, Gheorghe Eminovici trăgea la o adresă din Strada Biserica Enei nr. 1, unde și Mihai Eminescu a locuit un timp”.

Iată așadar adevărul despre modul în care familia Eminescu, poetul însuși, a trăit relația cu Ortodoxia, sincer și evlavios, cu speranță și respect, întocmai unor buni creștini.

Și ca să nu mai fie nici un dubiu, acest lucru îl mărturisește însuși Mihai Eminescu, atunci când spune: „Istoria omenirii este desfășurarea cugetării lui Dumnezeu. Nu se mișcă un fir de păr din capul nostru fără știrea lui Dumnezeu”...

Adrian BOTEZ

Conceptele de spirit și logos, în poezia eminesciană

Curajul și responsabilitatea spiritului și logos-ului eminescian

În *illo tempore* al românilor, domnește Eminescu. Christosul românilor este Eminescu¹.

Eminescu și Christos au în comun faptul că sunt recunoscuți reali tocmai când sunt considerați în anistoria arheilor. Normele morale ale lui Christos sunt percepute ca singurele desăvârșite în orice zonă a temporalității umane. La fel, Eminescu este perceput ca lumină a supremei purități și demnități, a (re)învierii românești, indiferent față de vreo circumscriere temporală².

Cu cât este cunoscut mai profund Spiritul-Christos, cu atât sunt cunoscute mai esențial iubirea, adevărul, binele, frumosul. Cu cât este cunoscut mai profund Spiritul-Eminescu, cu atât sunt mai exact cunoscute esențele semnificative (metafizice), „om” și „român”.

Amprenta Spiritului eminescian este mai puternică decât oricare forță, în modelarea și recunoașterea adevăratului spirit românesc, profund. Nu trebuie considerat că „spiritul românesc” l-a conformat, prin acțiune exclusivă, pe Eminescu: ci Eminescu a descoperit, prin forța clarviziunii sale și a decantat, din **Logos-ul Sintetic Românesc**, exact ceea ce sunt dimensiunile **Logos-ului Specific Românesc** (creator și ordonator) românesc. Eminescu a ales, a adunat și a topit împreună, a „copt” (în sens alchimic) plămada-spirit ce s-a numit și se numește acum „spiritul românesc”. El a intuit, a scormonit, a extras din unghere de nebănuire, a cântărit și a potrivit forțe spirituale (anistorice) care, datorită lui, s-au conjugat, s-au armonizat - și astfel, s-a alcătuit, prin Eminescu. Logos-ul Românesc.

Eminescu, apercetiv și intuitiv totodată, intră în stare de revelație a ființei sale - **intrând în comuniune cu fondul spiritului arhaic al**

acestor pământuri. Hiperboreean, dacic și christic, în același timp - Spiritul-Eminescu, **spunând**, adică intrând în starea de Logos, creator și ordonator, se spune pe sine, pentru a re-crea lumea conform viziunilor din adâncuri, din anistorie.

Eminescu nu poate fi surprins (nici măcar o singură dată) șovăind sau greșind în problemele care țin de latura justițiară a Spiritului: în termenii budhismului, Spiritul-Eminescu înseamnă **dao** - calea cea mai dreaptă (Mihai Eminescu, *Poezii și proză*, Cartea Românească, Buc., 1978, I-355: „*Vei afla mai lesne oameni ce pun la vot existența lui Dumnezeu, decât suflute înamorate în limba și datinele străbunilor lor... Divorțul... adulterul îmblă cu fețele bolnăvicioase, spoite gros, măști vie, pe stradele noastre... Cât despre inteligența noastră - o generațiune de amplexiați... de semidocși... oameni care calculează cam peste câți ani vor veni ei la putere (...) arată-mi un om care să scrie romanul Mizeriilor acestei generațiuni, și acel om va cădea ca o bombă în mijlocul pustiitei noastre inteligențe, va fi un semizeu pentru mine, un mântuitor poate pentru țara lui*”). Curajul eminescian nu șovăie în a căuta adevărul în zone care sunt socotite de spiritele comune, tabu-uri spirituale: cauza tabu-izării este cimentarea prejudecăților, în jurul conștiinței și senzorialității noastre. Eminescu discută despre problema divinității în termenii, egal semantizați, ai luminii divine și ai satanismului - sau dizolvă spațio-temporalitatea și limitarea corporalității într-o geografie psiho-cosmică, marcată de etapele evoluției Spiritului.

El parcurge, cu o impetuoasă absolută unică, un drum sufocant, asemeni lui Arald („...*pe un cal negru zbura... prin nouri joacă lună.../ Iar steaua cea polară i-arată a lui cale...*” I-71) prin noaptea vâmlor simțurilor și sufletului, spre lumina după care tânjește, dureros, Spiritul. Eminescu simte (intuitiv), știe (mistic) că este răspunzător de Spiritul său, în cel mai înalt grad - că Spiritul îi este împrumutat de Dumnezeu, sub condiția vic-

toriei în bătaia cu expresivitatea existențială-Logos, sub condiția Revelației expresive (a sinelui colectiv) a evoluției Spiritului (I - 291: „*Deasupra-ăstui munte... deasupra de lume, deasupra de nori,/ stă Magul...*”). Această atitudine de nepăsare suverană și impetuoasă a urmării căii (dao) spre victoria Spiritului prin Logos (Spirit care nu este **al său** decât sub rezerva victoriei - deci este spirit divin) marchează un aristocratism al atitudinii spirituale. Eminescu este **Monarhul Ascuns al Spiritului Omenesc** (despre care vorbește V. Lovinescu în studiul său³).

Cea mai aleasă sensibilitate, dar fără nici o urmă de sentimentalism (în sensul slăbiciunii, slăbire a tensiunii spirituale).

O luciditate titanescă, înfricoșătoare pentru cititorul neinițiat. Insuportabil de puternic, Eminescu trăiește până la capăt supliciuul oricărui sentiment, supliciuul creației și de-creației oricărei idei-lumi (orice idee este transgresată, mitic, în lume) - până când obține dreptul la sentimentul totalității, al împlinirii-autodistrugere (subtilă și absolută): dreptul la Nirvana.

Dincolo de Eminescu - este Nimicul (în sensul atotîntemeietor, heideggerian). Crucea de pe Golgota existenței spirituale (umane și românești) a fost umplută, irevocabil, de supremul supliciu, dătător de totale, supreme sensuri (I - 292: „*Prin noaptea bătrână, ursuză, voinică... Feciorul de rege trecea fără frică... Sub el vijelia cea neagră, turbată... Deasupra-i pe bolta albastră senină, / Cald soare lucește...*”).

Atunci când Eminescu vorbește, în *Andrei Mureșanu*, (I-212-213), despre ce vrea el pentru nația sa, el nu acceptă (pentru acest popor român ales prin inițierea-vijelie istorică, popor de sacralitate unică) **fericirea** - ci **măreția sau moartea**. La fel, pentru a se reda pe sine sieși - în *Odă (în metru antic)*, trece prin chinurile supreme ale lui Nessus, dar având ca scop re-învieria ca „**PASĂREA PHOENIX**”. În *Rugăciunea unui dac*, fericirea vieții o acceptă doar prin umilirea, chi-

nuirea absolută a cărnii, până la dispariția absolută: „**Și-n stingerea eternă dispar fără de urmă**”. La Eminescu nu există jumătatea de măsură.

Eminescu-Logos-ul obligă pe oricare cititor-discipol să se purifice pentru re-sacralizare, pentru dobândirea stăpânirii supreme: asupra chinului suprem și asupra dispariției formale - ca victorie, prin revitalizarea forței-Logos, a Spiritului. Eminescu nu acceptă ca discipoli decât pe potențialii zei.

Și neamul care l-a născut (sau poate Eminescu a născut, prin sinteza spirituală, adevăratul neam românesc?) trebuie să accepte această unică clauză a contractului - victoria inițierii, sau, cum spune însuși Eminescu: „**Mai bine stinge, Doamne, viața ginții mele**” - I-213.

Eminescu este numele profilului moral, al matricei de comportament arhetipal, de la care trebuie să se revendice oricare om (în sensul invocației inițiatice indiene, OM, de fapt AUM, triada personificării elementelor fundamentale: **A=Agni=Focul, U=Uaruna=Apa, M=Marut=Aerul**⁴). Și oricare român este un creuzet-Eminescu, în care dacul, nordicul-hiperboreanul, indicul... și... **Valahul Etern**, adică tradițional și modern totodată, sincron și diacronic, echilibrat și egal cu sine însuși, fuzionează într-un miraculos elixir, cu funcție soteriologică.

Eminescu, ca oricare geniu poetic, depășește disperarea individuală, intrând în **convenția metafizică a umanității**: glasul nu este un glas identificabil în fenomenologic, ci glasul (care transcende și sunet, și sens) profetului, al celui care revelează confruntările adâncului metafizic al Spiritului: imperfecțiunile acestui glas nu sunt vini individuale, ci expresii ale imperfecțiunii voinței soteriologice, a voinței de (re) inițiere ale omenirii istorice. El cheamă ceea ce omenirea cheamă: cuvintele nu trebuie judecate după formă și circumstanțe, după înrudiri de sens și perturbări prin înrudire; ele trebuie judecate în funcție de starea de disperare a Spiritului omenesc, după gradul de expresie religioasă la care **a ajuns Spiritul uman prin Eminescu (re-legios în sensul cel mai profund, mistic, al re-legării întru Unul)**”.

Poetul de geniu este, mereu, un Samson care simte că templul se prăvale peste el - și el trebuie să-l țină încă sus prin **cuvinte** - singură forța Logos-ului poate ține sufletul în lumină. El le-a provocat (cuvintele), tot el trebuie să le insufle, iarăși, forța verticalei divine a creației.

Între viziunea eminesciană și viziunea populară românească, pare a fi o diferență destul de mare, în unele privințe. Dar Emi-

nescu, pe de o parte, exprimă posibilitatea unei viziuni de adâncime și mult mai veche decât cea valahă (getico-indică sau/și gotico-getică, daco-hyperboreană) - pe de altă parte, Eminescu pre-simte (intuiește) profunzimile adevărate (neperturbate de paraziții istoriei) ale Logos-ului românesc (ca ordine adâncă a lumii) și îl exprimă. El **exprimă** acest Logos (imperceptibil și profund), iar noi îl **simțim**, doar. Și simțim că expresia lui deșteaptă în noi un sine nou, adevărat: oricât ne-am împotrivi, dacă suntem de bună-credință, trebuie să mărturisim că, atunci când îl citim pe Eminescu, abia în acel moment ne recunoaștem a fi noi înșine: spusa lui ucide lenea de spunere a noastră - și simțim că **tocmai așa am fi spus și noi**, dacă el nu ne-o lua înaintea cu un efort: efortul-Logos.

Eminescu ne-a impus Logos-ul? Poate. Mai curând, el a luat pulsul Logos-ului național mai corect, mai abisal, mai aproape de inimă. Inima sa.

Logos-ul acestui pământ, Logos-ul eminescian, are, ca specific al verbului, CURGEREA. O parte dintre verbe sunt ale **stopării** (momentană sau transcendentă). Extrem de rar este, la Eminescu, verbul **a avea**. Nu se acumulează, ci **se scurge**, într-un **fi**. Este o bucurie tristă a transformării ceții, **scurgerii formelor înșelătoare (Măyă)**, până la **avertismențele stopării (scapără, răsa, apui, rămăi** - acum, dar pentru totdeauna!).

A fi - este, la Eminescu, verb al privirii și al transcenderii. Nu avere, ca depozit-depozitare (al imaginilor Ființei), ci trecere, necesară, prin blestemul purificator al Măyei. Totul se lichefiază, se transformă în **picuri, unde, valuri, cețuri** - până ce **TOTUL** își află **MUNTELE**. Infernala scară a Luminii.

Vălul-ceață, vălul-umbră au natură dublă (aici-acolo, divin-profan: acoperă, tocmai pentru a incita la descoperire-Revelație).

Natură dublă are și intimitatea-suflet: **suspînul este aer-respirație și plâns-lichefiere**: interiorizarea **a plânge** trece în cosmicitate **aerului-ceață, a visării-luminare**. La fel, **firul**, (I-85) „**toarce firul duioaselor povești**” - este natură dublă: între stagnare solidă și scurgere lichidă - este deschis spre **scurgere** (s-a smuls neclintirii divine și trage după el profanul-forme-sorți, spre revenire în **moarte-divin**).

A smulge - marchează acțiunea de separare în două zone-stări cosmice: curgere-nemișcare.

Bătrânețea (magului) este eternitate, moartea este curgere lină: mai dură este **hotărârea bătrâneții**, care înseamnă **continuă voință de a fi, ca sustragere de la a face** (I-85: „Că sunt bătrân ca iarna, că tu vei fi murit.../ Voi fi bătrân și singur, vei fi murit de

mult!”). Moartea e mult mai puțin tensionată, căci **nu e împotrivire la fire**, este curgere (vers-cântec) - supunere la ritmurile descinderii (infernale) și transcenderii (celeste, sau subacvatice - I-242, **Odin și Poetul**: „**O, mare, mare, înghețată.../ Tu mi-ai deschide-a tale porți albastre,/ Ai, răcorește-mi durerea în focată/ ...Aș saluta cu aspra mea cântare,/ Pe zeii vechi și mândri ai Valhalei**”).

Poezia-pustiu (I-84, **Singurătate**), cântec-vers, este continuitate lichidă (cu **vânt**, adaptare la **valuri**). Plutire. Cădere, pâlpare, curgere în stoluri: „**Focul pâlpare în sobă.../ Stoluri, stoluri trec prin minte/ Dulci iluzii. Amintiri... cad grele, mângâioase/ Și se sfarmă-n suflet trist,/ Cum în picuri cade ceara/ la picioarele lui Crist**”. Opre în Piscul smereniei creatoare, Crist.

Opus: **mersul, pasul** (rupere, segmentare), ducând la sustragere („**Sed la masa mea de brad**”, I-83). **Sed, stau**, înseamnă îmbătrânire, ca încăpățănare de a se sustrage unui flux propus dinafară, îmbiat. Dar **șed** pentru **a privi-medita** (pentru a crea dinăuntru, pentru a umple dinăuntru spre înafară: „**Îmi ridic privirea-n pod [podul este eterna rezervă mistică a trecerii și ascunderii, depozit al stării, pentru a putea trece dincolo].../ Deșarta casă [prin Eros] Dintr-odată-mi pare plină**”).

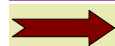
Eminescu este cel mai intens (întru Duh!) poet al **curgerii-trecere**, spre marea ședere/ek-stasis a/al **cântului-icoană**: „**În privazul negru-al vieți-mi/ E-o icoană de lumină**”. Piscul de foc al Inițiatului.

În mijlocul curgerii-trecere, **stau** (stăvilitor? - sau, mai degrabă, inițiator, alfa și omega, la care vin și dinspre care vin toate): **cu-nuna-nimbul** (ca atmosferă energetică a Muntelui), **Muntele** - Regele, Magul, Împăratul. **Soarele și Luna** - principiul dualității și unității (pp. 110-111 - **Scrisoarea III**), străbat și (se) statornicesc (în) cerul eminescian.

Expresiile (și expresia) sunt (este) întru-totul românești (românească). Viziunea, însă, se construiește foarte personal-emiesciană. (decă, abisal, ocult românească).

Împletirile de vorbe românești conduc la viziuni shakespeare-ene, antice grecești, indiene, medieval-germanice: dar, în primul rând, profund eminesciene. Expresia conduce la viziune (de fapt, viziunea cheamă expresia, iar expresia, prin autosacrificiu, revelează viziunea). Viziunea este esența, dar apărută de expresie, căreia viziunea îi promite (sacral) ființa vie (eternitatea-arheu). Alimentată de viziunea eminesciană, ființa limbii aduse la cel mai înalt rang al folosinței ei este **limba eminesciană** (adevărată limbă ro-

mână, limba „duhului neamului”, cântecul cel mai adânc). Limba este română ca virtualitate, dar **limba e eminesciană ca împlinire adâncă**.

Limba unui popor nu se supune poporului, ci folosinței ei de către Gândul-Spirit al poporului respectiv. Cea mai înaltă folosință înmoaie și supune limba către Om-Spirit, și grație Acestuia transcende poporul. Eminescu este demiurgul și strămoșul absolut al limbii române, al mișcărilor rituale de împlinire a Spiritului Neamului. Noi trăim în Eminescu, în orânduirea sensurilor la modul eminescian (deci, abisal românesc, ritualic românesc).

Eminescu ne-a înlocuit, ca Arheu, pe toți trăitorii întru Logos românesc: noi ne desființăm și ne re-înființăm întru Eminescu.

Gradul de intensitate al manifestării energetice, la Eminescu, transcende substanța în esență.

Violența și vehemența manifestării spirituale sunt maxime: **dulcele** este vehement, atingând extremitatea **amărăciunii**. **Blândetea** și **calmul** ating **durerea** și neliniștea metafizică.

Aceasta nu este o caracteristică personal-emesciană, decât în măsura în care este o caracteristică demiurgic-genială: o întâlnim la Shakespeare și Dante - renascentiști, precum și la, aparent, aplollinicul Goethe - și, mai ales, la romanticii sfâșiați de contradicțiile interioare ale geniului: Byron, Schiller etc.

Vehemența subtilității este manifestarea subtilului până la durere, până la dorința de autodizolvare (ca în **Rugăciunea unui dac**, dar și ca la Euthanasius: patetism există și în cea mai blândă discreție).

Vehemența-hybris demiurgic este a **viziunii**, nu a expresiei: expresia este smulșă-înviată din inform de către vehemența viziunii. Vehemența viziunii selectează **expresia pentru vehemență**. Cuvinte ale fascinației, pentru că nu există **expresie vie, expresie pentru viziune**, fără fascinație. Adică, fără implicare, incitantă și decisivă, a laturii transcendental-soteriologice, a Ființei-Spirit. Un permanent **altceva** al stării de poezie: se simte mereu **starea de spirit**, până când nu mai simți că ești altundeva, ci că, acolo unde ești, este **aici**, iar **aici** nu mai înseamnă nimic. Nimic plenar. Stare demiurgică și genială, stare de Ritual - continuu.

Eminescu selectează gestul magic, căruia îi dă, spre sacră nuntire (ca la Facerea Lumii), Cuvântul-Logos, mitul. De aici, rezultă Poezia-Ritual eminesciană.

Spirit și logos

Pentru începutul discuției sistematice des-pre Spirit și Logos, ne vom sluji, din nou,

de o replică a lui Toma Nour, din **Geniu pustiu** (M. Eminescu, op. cit., II-356): „**Spiritul public este fapta puținor oameni. O singură frunte unsă cu mirul lui Dumnezeu e în stare să formeze din oceanul cugetărilor ome-nești o singure volbură gigantică, care să se-nalțe din fundul abisului mării până sus în nouri gânditori din ceriul luceafărului ce se numește geniu ...**”

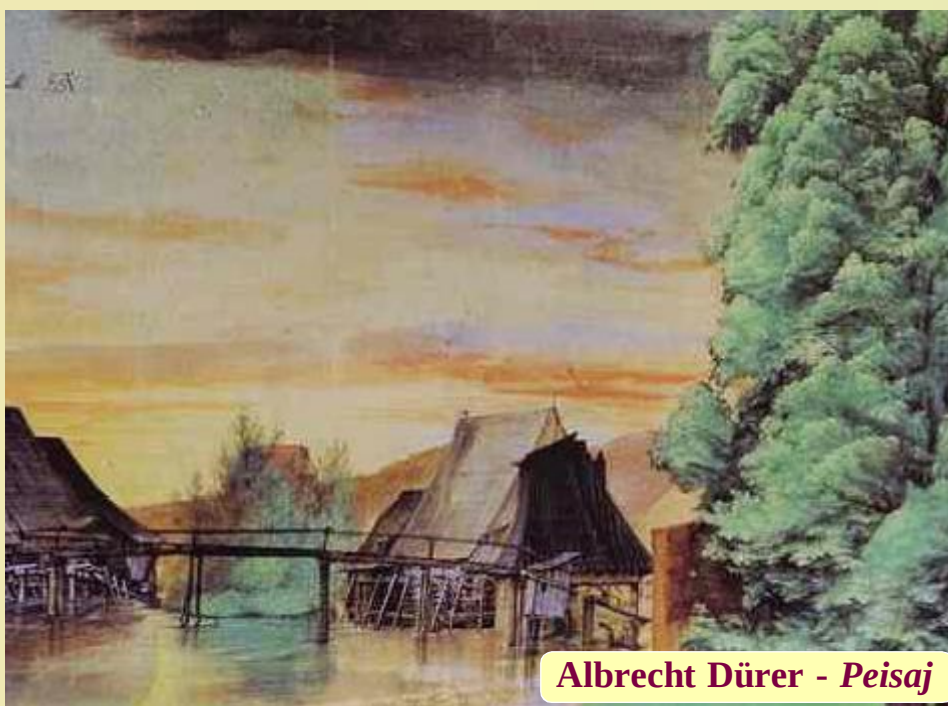
În primul rând, **spiritul** este cu totul altceva decât **cugetarea**, de altă esență - dar se va servi de cugetare, pentru atingerea scopului său final. Oceanul **cugetărei** este, în viziunea eminesciană, informul fără lumină și fără dinamism: e starea de haos, de non-relaționare și desemantizare, de la începutul lumii. E nevoie de **fruntea unsă cu mirul lui Dumnezeu**, e nevoie, deci, de **punctul de mișcare**, de intervenția unei esențe dinamice și divine, pentru ca **oceanul in-formului** și al **non-voinței** și **non-dinamismului** să fie determinat și stimulat, spre a plănuși și a-și impune revolta formei, voinței și sensului. Ceea ce pare, la cugetare, spiritualitate directă și esențială, este, de fapt, **spiritualizare**, acțiunea indirectă, sugerată și preluată, ca impuls și orientare plănuitoare, dinafară. **Volbura gigantică** este răzvrătirea împotriva propriei stări de haos non-volitiv și a-semantic, dar conține, în sămânță-proiect, într-o istorie concentrată la maxim, povestea și potențele tuturor plănuirilor, planurilor și realizărilor viitoare, prin revelarea, de către cugetare către propria esență (care este **așteptarea de spiritualizare**), a voinței și sensului.

Oceanul cugetărilor sugerează dispersia infinită (despletirea infinită a undelor-valuri), căci lipsește germenul sacru al coerenței prin finalitatea unică. **Volbura gigantică** este singură, unică, deci conține **finalitatea**, impri-

mată, dinafară, de spiritul divin, **fruntea unsă cu mirul lui Dumnezeu**. Finalitatea este unirea potențialității-haos cu suprema revelare a divinității cosmicizate: **ceriul luceafărului ce se numește geniu**. De fapt, spiritul divin ridică, până la sinele său esențial, ceea ce era substanță pregătită și predestinată imensei răzvrătiri pentru creare și cosmos.

Fruntea unsă cu mirul lui Dumnezeu și geniul, josul și susul, sunt același lucru, în esență - dar trecute prin filtrul răzvrătirii. Acest filtru va transgresa imaginea **oceanul cugetărilor în nouri gânditori**: deci, de la dezangajarea placidă la angajarea dinamică, apropiindu-și sugestia din partea Spiritului (până la a se auto-convinge că este identică stimularea cu rezultatul stimulării, stimulul cu stimulatul): adjectivul (cu sens dinamic) **gânditori**. În plus, **nourii**, față de ocean, sunt realități de gradul II, sublimate din/de realitățile de gradul I (**ocean**). Față de monotonia valurilor oceanelor sau de placiditatea absolută a calmului oceanic - **nourii** sunt proliferanți de forme. Formele sunt, însă, versatile, inconstante și inconsistente, amenințând cu o veșnică întoarcere, circulară, la originaritatea acvaticului placid sau monoton: din nou, **nourii** să devină apă. Din nou, cei oglindiți (**nourii**, emiși de oglinda-ocean) să re-devină oglindă-ocean, indistinție, desființând **expresia**: sus-jos, dobândită prin revoltă împotriva inerției originare (**oceanul cugetării**).

Și totuși, este o deosebire de esență între **oceanul cugetării** (informul și inerția originară) și **oceanul cugetării după** singura volbură gigantică: informul a luat cunoștință de sinele său, a trecut prin proba expresiei de sine / a sinelui, a atins stadiul **ceriul lu-**

Albrecht Dürer - Peisaj

ceafărului / geniu. S-a spiritualizat. A devenit **cugetare sacră** (*Epigonii*, I-31) adică poezie-ca-stare-de poezie: cugetarea care știe de sine și știe de finalitatea sa, cugetarea Revelație-creată, pentru a-și dovedi sieși că este și opusul ei, și altceva decât ea: esența ei este, deci, înafara manifestării ei. **Prin esența ei** a trecut - și abia trecând prin sinele său sublimat și alter-izat, ea poate **exista**: a trecut prin **ceriul luceafărului**, prin starea de geniu, prin starea de **frunte cu mir divin**.

Acest **prin** este Logos-ul: finalitate prin expresie, conștientizare a sinelui divin, prin expresie.

Spiritul este forța nevăzută, dar atotputernică, prin capacitatea de-a impune conștientizarea dinamică. Formele dinamice impuse, formele conștientizării de sine impuse, sunt Logos. Atunci când Logos-ul a parcurs, circular, drumul de la **oceanale cugetării**, cuprinse de / în volbura **gigantică și unică**, până la **ceriul luceafărului** - atunci când Logos-ul-nori gânditori înseamnă, totodată, conștiința întoarcerii necesare și/ dar circular, în **oceanale cugetării**, Logos-ul devine Mythos, sacralitate în suspensie eternă. Starea de Logos-Mythos (confundabilitate prin suspendarea istoriei și spațiului, prin suspendarea contingentului, prin suspendarea a tot ce este impuritate a fixării în necesitate, determinare, dualitate, contrariu etc.) este starea de recuperare a esenței-Spirit, prin Logos-ul-expresie supremă, suspendată în forme **necomentate mental**: în extaz, în ieșire înafara oricăror norme ale cugetării și intrare în domeniul strict sacral. Logos-ul ca **cer al luceafărului** este soluția soteriologică a Spiritului înstrăinat în lume formelor-nouri, a versatilității necesare pentru expresie (cunoscatore de sine, dar alienantă, depărtând, incontinuu, de esențial). **Spiritul se exprimă, dar nu se pierde în / prin exprimare**. Logos-ul este calea ordonată, cu finalitate inclusă, de auto-negare în Logos-Mythos. Logos-ul este **expresie mediocrizată**, în sensul că are conștiința propriei spiritualizări, deci implicit, a necesității propriei salvări: ca urmare, renunță la particularizări care l-ar fixa în efemer și l-ar obliga la condescendență față de versatilitatea lumii reale - și se înscrie într-o linie de echilibru, între in-cantație (vrăjire a cugetării care prea a luat în serios și a absolutizat ieșirea din starea de **ocean**) și des-cântec (desfacerea vrăjii, căci convinge cugetarea in-cantată, desprinsă de versatilitatea realității, să accepte aerul tare al sacralității). Logos-ul, în această fază, este **relativ**, - până când convinge cugetarea **să se resoarbă în nivelul determinant al Spiritului spiritualizant**. Atunci, Logos-ul se absolutizează și, prin forța orfică a **cântecului**, care depășește (prin

ritm și semantică atotînglobatoare, tinzând spre absolut) sunetul, silaba, cuvântul - trece în confuzia-hieroglifă Logos-Mythos: este și nu este, spiritul devine simbol al Spiritului, **fruntea cu mir** s-a simplificat la **mir**: forță pură, expresie suspendată, implicită. Conștiință de sine dobândită și adormită. Visare a visului. Suspendare a sinelui și vehemență maximă a sinelui, în același timp.

Poezia este nu ceea ce apare, ci ceea ce dispare în noi. Poezia este Logos-ul-conștiință a re-întâlnirii, re-găsirii Spiritului.

Intermezzo: despre spiritul mioritic

Problema rezolvării ecuației mioritice, în sensul considerării morții ca formă integrantă și integrabilă a vieții, se pune **nu** în planul vieții material-pământești. Problema trebuie inversată, transferată și rezolvată în celălalt plan: al metafizicii vieții. Viața nu e considerată ca o sumă de gesturi AICI, ci ca o sumă de gesturi rituale, care repetă gesturile demiurgice, ACOLO, gesturi în care nostalgia demiurgică, ACOLO, gesturi în care nostalgia după viața etern-paradisiacă și, pe de altă parte, convingerea fermă că, prin aceste gesturi și doar prin ele, se trăiește (nu iarăși, ci mereu!) în eternul (întru eternul) paradisiac - se confundă.

Trebuie renunțat, cu fermitate, la concepția că românii ar avea o filozofie materialistă, „realistă” (ce va fi fiind asta!), pragmatică - spre deosebire de nordici, care au o viziune metafizică. Nu: spiritul românesc aparține Hiperboreei.

În primul rând, goții și geții, se pare, chiar dacă nu vor fi format același neam, s-au întâlnit și întrepătruns, între Baltica și Istru, pe câmpii, între lacuri și munți. Modul de viață, credințele, istoria chiar, sunt convergente, cel puțin până la un punct, în partea centrală și est-europeană, atât pentru goți, cât și pentru geți. Sunt opinii (de la Iordanes Gotul încoace, deci din sec. VI e.n.) bine argumentate, precum că geți și got nu sunt decât două cuvinte în care cineva a rostit-schimbatoarea vocală, dar a gândit același lucru, atunci, în adâncă vechime (tracologul Adrian Bucurescu, în studiul de mitologie românească **Blestemele**, și apoi, în studiul „Goții-Geții”, publicat în nr. 258/1995 al revistei **Strict Secret**, afirmă chiar că întreaga aristocrație a goților era getică...). Este, de fapt, și viziunea lui Eminescu, cel care întâlnește, în halele mării, pe Odin cu Decebal (**Odin și Poetul**, I-241). Sau: lui (H) Arald*, pornit spre Magul lui Zalmoxis dinspre (N) Istru, „**STEUA POLARĂ i-arată a lui cale**”.

Românii, situați spiritual între Zalmoxis

și Christos, au fost nu doar rafinați metafizicieni, ci au fost cei mai stabili, mai fideli față de metafizică. Poate că această stabilitate credincioasă, acest echilibru desăvârșit între duh și trăirea întru duh să fi născut, în mintea unor răuvoitori sau insensibili cercetători, ideea pragmatismului românesc, adaptării cameleonice la istorie. Practica românească este, însă, **tradițională**, adică an-istorică, în primul rând - deci, este metafizică: ea nu se leagă de **această** lume, ci de valori moștenite (încremenite esențial), deci, de o eternitate promisă și în care (se) crede în mod neclintit. Practica românească este **Ritualul**. (De aceea, Poezia-Eminescu este, evident, Ritualul-Logos). Chiar și în plin secol XX, românii se despart înșelător și nostalgic, și iar se întorc la ce au apucat. Nu este o mișcare a istoriei, ci o afirmare a Spiritului, exprimat în Logos național românesc.

Românii sunt cel mai conservator, deci, în esența lor arhetipală, cel mai metafizician neam al Europei. De aceea, considerăm a fi o exagerare retorică a lui Emil Cioran, întrebarea acestuia, referitoare la „excepția inexplicabilă” - Eminescu: „**Ce a căutat pe aici acel pe care o un Buddha ar putea fi gelos?**”⁵

Notă: Trimiterile la versul eminescian s-au făcut către ediția Petru Creția (**M. Eminescu - Poezie și proză**, Cartea Românească, Buc. 1978), ca fiind nu cea mai erudită și completă, ci **cea mai operațională**. Au fost consultate și edițiile Perpessicius și D. Murărașu.

Note:

[1] - Ioan Slavici, **Amintiri**, Minerva, Buc., 1983, p. 86: „...**el se înduioșă și era răpus de dorința de a lua asupra sa durerile tuturor oamenilor și a da tot ceea ce avea ca să ferească pe toată lumea**”.

[2] - Idem, p. 33: „**Disprețul lui față de unii era manifestarea iubirii lui către toți**” și p. 29: „**Eminescu nu era în stare să mintă, să treacă cu vederea reaua-credință a altora(...)**”. Iar la p. 99: „**Doi dușmani primejdioși avem în fața noastră, zicea Eminescu: Răutatea și prostia omenească (s.n.). În luptă cu acești dușmani n-avem să discutăm, ci să lucrăm și să mergem înainte**” (s.n.).

[3] V. Lovinescu, **Monarhul ascuns**, Ed. Institutul European, Iași, 1992.

[4] Mioara Călușită-Alecu, **Zamolxis**, Ed. Gemenii SRL, Buc., 1993, p. 14

[*] Cf. I. Negoitescu, **Ist. lit. române**, Minerva, Buc., 1991, p. 108: „**Eminescu este unul din cei mai fabuloși iluminați din literatura universală, dacă acordăm vocabulei iluminării aura religioasă...**”

[*] Poate Harald Haarfagre (= Cel cu frumoase plete) Norvegul (cf. una dintre supozițiile lui G. Călinescu, **Opera lui M. Eminescu**, II, Minerva, Buc., 1985, p. 202, **Istoria**).

[5] Cf. Eminescu - Opera esențială (cu zece comentarii de C. Noica și E. Cioran), ed. Dionysos, Craiova, 1992, p. 239.

Janet NICĂ

O PÎNTE, DOUĂ PÎNII

MANUAL DE ZBOR

Se spune că omul e un animal marin
care trăiește pe uscat și vrea să zboare.
Dar cum să zboare când are în cap
chisturi spirituale, desagi de inconștient,
baloane pline cu prejudecăți, pungi cu superstiții,
snopi somnambulici,
calabalâc metaforic, metonimic și sinecdotic,
rumeguș retoric, pleavă metafizică,
poșircă ideologică și căpițe de iluzii ?
Pe spinare apar, în relief, cocoșe
de naivități tradiționale, din tată-n fiu și din vodă-n vlădică.
Înainte sa își proiectează, în vederea sfintei poticniri,
gropi, șleauri, șanțuri, bariere, garduri, ziduri.
Brațele le are strânse fedeleș cu sfori,
cu funii, cu lanțuri, cu brinișoare
iar picioarele sunt priponite cu pietre de moară, cu butuci,
cu liane și rădăcini.
Tot omul e supraponderal, cocoșat și gogoșat.
Suflet miop cu ochelari, ajunge, prin ideal, monument de inflație.
Nu întreb cine e de vină. De vină sunt întotdeauna alții, ceilalți.
Să zburăm, trebuie să ne dez-go-go-șe-rim,
să ne dez-co-co-șe-rim, să ne dez-ru-me-gu-șe-rim...
Aferim, puiule!

FORTUNA LABILIS

Iată o banalitate spusă, cu alte cuvinte, de mine, Janet Nică,
după ce a fost spusă de toți poeții, de când e lumea.
Dacă marele Hegel spunea că TOT CE E REAL E RAȚIONAL
ȘI TOT CE E RAȚIONAL E REAL,
eu, corcitură între FILOZOF și FILFIZON, adică FILFIZOF,
spun că TOT CE E REAL E BANAL
ȘI TOT CE E BANAL E REAL.
REALUL are cea mai mare rezistență. La fel și BANALUL.
De aceea, oamenii au dat bir cu fugiții
din fața de rocă a realului și a banalului.
În locul ordinarului rezistent,
au ales EXTRAORDINARUL rarefiat, moale, amăgitor.
În locul pietrei, greu de lucrat, s-au ales lemnul, plasticul,
nisipul, varul, rumegușul, placajul, spuma de mare, cauciucul,
lutul, cuvintele, imaginația, visul, reveria, utopia, imitația,
teatralul, rolul, jocul, structura, relația, invizibilul, absentul,
imaginea, virtualul, fictivul, speculația, comentariul,
datul cu părerea, retorica, demagogia, ipocrizia, DIPLOMATIA.
Într-un cuvânt, o lume fantomatică, PARALELĂ la REAL,
fără consistență, unde totul se întâmplă AD LIBITUM.
Aici se mănâncă, ușor, o pâine. Aici sunt stăpânii lumii.
Cine a rămas priponit de Real e slugă, unealtă, treaptă, țânc
neînțârcat.

Albrecht Dürer - Aripă

Iulian CHIUU

Autoflagelarea elitistă în cultură

Vorbim adesea despre valoare și facem trimiteri la numele unor filosofi care ne scutesc de orice judecată, însă nu facem altceva decât să repetăm cu alte cuvinte și argumente aceleași adevăruri clasice, dacă din punct de vedere conceptual nu revizuim sfera sau nu întemeiem un nou conținut, lucru valabil până și în planul valorilor estetice, unde s-a retras toată libertatea de a inventa, de a experimenta, de a adăuga (ca formă) și de a impresiona, de a forma, de a impune persuasiv (ca funcție). O primă condiție a conceptului de valoare este aceea de a realiza o corespondență între nevoie și răspunsul dat acesteia, răspuns chemat să reziste impunând o calitate sau o sumă de calități.

O insuficiență a definirii, atinsă serios de conservatorism, este că adaugă conceptului atribute aproximative de genul: *vrednic de apreciere* (în valorile morale și în cele estetice), ori *proprietate care satisface o necesitate* (valoare de întrebuințare). Mult mai riguros este conceptul de *valoarea matematică* nu fiindcă se raportează unei mărimi fizice prin măsurare (ceea ce în estetică nu este raportabil la materie), ci pentru că permite compararea cu mărimi de aceeași natură (ceea ce în estetică încalcă originalitatea stilului).

Așadar, esteticul se asociază cu originalitatea în care rezidă și ajunge să supraliciteze în numele ei prin raportare la o experiență sau alta. Dar asta nu înseamnă consistență valorică precum în matematică, în logică și în etică unde valoarea urcă, dincolo de criteriu, până la modele. În schimb, în literatură, în artele plastice și în muzică, în noirile se succed mult mai repede, atipic, și coboară până la mode. Analizele lui Gottlob Frege (*On Sense and Reference*, or work *Concept and Object*) se dovedeau destul de riguroase în ce privește valoarea, ca să nu mai amintim de cunoscuta lucrare a lui Immanuel Kant *Grundlegung zur Metaphysik der Sitten* în care principiile valorii sunt definite într-un sistem referențial larg și

indubitabil.

Numai că *lăutărismul* românesc, la care trimite Constantin Noica, face notă aparte, se arată prolific și își construiește propria axiologie, greu de statornicit în principiile kantiene sau în cele ale lui Frege. Într-o posibilă morfologie a ideilor, pe care grecii au intuit-o încă din vremea gloriei lor (*eidos*), avem deja câteva puncte de sprijin, de pildă în *ideile-formă* și *ideile-obiect*, însă criteriul agregării e unul care privește exteriorul lucrurilor. *Ideile-relație* sunt mai atractive prin sintaxa lor, în interiorul căreia reușesc condiționări poziționale determinate de mulțimi de forme, determinate de mulțimi de predicate.

În tipologia ideilor, cu referire la cele privind raportul cu ceilalți, se dezvoltă în chip firesc *ideile-interacțiune*, cu trimitere la agent și la modalitate. De asemenea, în societățile care progresează rapid se impun *ideile-funcție*, ordonatoare în forme, în relații, în conexibilitate și în interactivare procesuală. De aici se generează, în condițiile conexibilității și ale formelor ordonate, *ideea-valoare*, aspectul utilitar al stării de idee care asigură procesualitatea acesteia.

Din raportul *idee-persoană* și *ideile de grup social* (cumulate în interactivarea individualităților și cuplarea lor la un scop valorizant) se poate detașa *ideea-persoană*, generatoare de personalități polarizante, capabile să controleze idei, dar și să atribuie funcții ori să instituie modalități. Fac aceste câteva precizări de psihologie socială spre a le pune în legătură cu mentalitățile colective în manifestările lor predilecte, în opțiunile lor valorizante.

Din acest unghi privesc și strania auto-flagelare a revistelor culturale românești prin elitism; în special a celor care apar sub egida Uniunea Scriitorilor, uniune în care un Eminescu nu ar putea să fie membru fiindcă a publicat doar o carte în timpul vieții, ca și Mateiu Caragiale și mulți alții, memorați de istoria literaturii la loc de cinste fără să țină

seama de criteriile Uniunii Scriitorilor din România. În schimb, mă gândesc că, dacă nu s-ar plăti membrilor pensionari o cotă parte din pensie de la Uniune, prea puțini s-ar aglomera și ar bate la porțile asociațiilor regionale.

Dar să admitem că aceasta este doar o impresie, ori nu despre impresie este vorba și în cazul revistelor accesibile unui cerc îngust, îmbătrânit prin statornicire, greu penetrat de *ideile-funcție* tocmai pentru că promovează *ideea-persoană*. Or *ideea-persoană*, oricâtă polarizare ar genera, are limite, se epuizează prin sine și de la sine. În aceste condiții, cu concursul evident al revistelor online, revista *paper (printed)*, cu costurile ei redacționale, de tipar și de difuzare, este tot mai izolată, îmbătrânită, anacronică.

Revista online nu aduce niciun prejudiciu *ideii-valoare* pentru că și ea este interesată, fără subvenții, să se deschidă unui public cititor care să-i justifice identitatea, unor colaboratori capabili să furnizeze varietate de stil, de probleme, de opțiuni asigurând *ideea-interacțiune* simultan cu *ideea-valoare*, în câștigul acesteia din urmă, dar lăsând șanse de afirmare și *ideii-persoană*, aceasta putând sau nu să producă emulație afirmându-se sau eliminându-se din concept.

Diferențele constau în mijloacele peste care a trecut inclusiv *cartea online*, fiindcă oricine are astăzi posibilitatea să citească o revistă în format electronic sau o carte apărute în orice limbă. Tiparul se mișcă încet fiindcă *mouse ate paper*, editorul e condiționat economic de *ideea-valoare* în *detrimentul ideii-persoană*, iar librarul e amenințat în *ideea-relație* sub constrângerea *ideii-obiect*.

Valorile nu mai pot fi concentrate într-o redacție, într-un sindicat, într-o formulă. Axiologia trece pe lângă acestea cu alte răspunsuri care lasă redacțiile centrate pe *ideea-persoană* să se sinucidă lamentabil în elitismul izolaționist, iar sindicatele să eșueze în lăutărismul *ideii-formă*.

Aurel M. BURICEA

Crucea din muguri

sonete

taina facerii

în muguri dospesc cruci de lemn și coșciug
lacrimi se prefac sorii primăverii
în orice cuvânt dorm umbrele serii
prin veac minunile lumii se fac rug

cenușă de stele sinistra vale
cine poate opri trista cădere
sufletul prin cuget are putere
să umple cu taine ultima cale

câmp magnetic tăcerea din univers
fără timp și spațiu cine pătrunde
sorbind viteza acestor vii unde

cu iubirea mea am gândit acest vers
să rămână lumii drept mărturie
că facerea nu-i decât poezie

gloria unui vis

mereu spre suflet se-ntoarce gândirea
natura soarbe vegetale minuni
din seria vieții nu poți să le-aduni
când trecutul hrănește amintirea

numai eu deduc visarea unui zeu
starea de grație cântă-n sonete
spiritul nu poate naște regrete
cerul plânge în inima unui ateu

cum roadele toamnei nu pot fi poveri
pentru cei ce-n gândire se vor naște
și nu vor căuta-n iubire dureri

conștiința n-are rău în rădăcini
fără măsură exilul ne paște
cultivând idei descoperim lumini

dincolo de univers

minunea naturii trăită-n zadar
iluzii hrănite cu inima mea
timp și spațiu sânge din raze de stea
vechia din suflet le-a dat acest dar

între aici și acolo vid de vis
orice cunoaștere se pierde-n pustiu
din mugurii de salcâm crește sicriu
acest univers este mormânt deschis

ce jalnică-i viața fără iubire
flori de primăvară miresme de dor
în sonete flori de nemurire

hotar de fericire pentru rime
în taina din gânduri acum cobor
să apar viața de ură și crime

neam sfânt

privesc în suflet și-l văd pe Dumnezeu
acest univers născut din cuget sfânt
mi-a zămislit facerea din viu pământ
să ies din trecut îmi este tare greu

natura și spiritul sunt egale
născute din adevărul absolut
așa cum trupul meu se va-ntoarce-n lut
într-un circuit de vieți minerale

și vom fi în stare de rugăciune
într-o armonie cosmică de vis
veșnicia nu poate fi minune

când Cel De Sus ne va trece prin mormânt
vom face din gândire alt paradis
din logos forța divină din Cuvânt

moștenire

celui ce vine dinspre al meu trecut
las poarta de lut în cuget deschisă
să scrie soarta de aminintiri ninsă
când din dragoste mi-am făcut acest scut

să pot deriva nașterea din moarte
vis de legendă să dospească-n mine
tezaur de gânduri săpat din mine
să-l poarte-n sorii din această carte

de compune lumii pagini de vise

să nu poată uita casa din bătrâni
peste vedere să rămână stăpâni

toate acestea vor fi cândva ninse
ursiți să coboare în viața de-apoi
orice iubire sfântă se stinge-n doi

de profundis

cineva încearcă să-mi fure lumea
cu dreaptă credință apăr acest trup
aripi de univers le-aud cum se rup
printre ramuri de mirt soarbe umbra mea

aștept vara ca pe bunavestire
în ierburi e atâta clorofilă
câtă noapte-nchide a mea pupilă
ce-mi coboară-n suflet ultima știre

„va înflori grădina peste mine”
n-am știut s-a aleg între rău și bine
mi-a fost viața asta loc de sfîntire

apriș de veșnicie n-am găsit leac
ruga mea sfântă s-a risipit prin veac
fără gândire ies din adormire

univers din vers

realul din mine-i adâncă rană
soarbe materia ființei ce-am fost
în această viață n-are zi de post
doar logica din spirit mi-a dat hrană

prin cerc metafizic se-nchide firea
să ies din vreme n-am găsit vreun leac
tot ce se va naște e sorbit de veac
în orice clipă-i dumnezeirea

mi-ai zămislit Doamne această soartă
să veghez pentru gloria mea postumă
când destinul va-nchide neagra poartă

memoria se va pierde-n zi tristă
iarbă de niciunde arsă de brumă
...orice sentiment în sonet există...

Florin MĂCEȘANU

Picătura de pictură

Școala germană

Albrecht Dürer

Albrecht Dürer - Autoportret

Renașterea în pictura germană surprinde perioada cu o aventură unică: o înflorire bruscă și precoce, urmată de o sterilitate inexplicabilă. Între mijlocul secolului al XV-lea și începutul secolului al XVI-lea se naște o pleiadă de pictori, unii geniali și, oricum, toți deosebit de originali: Albrecht Dürer, Mathis Neithart (supranumit Grunewald), Hans Baldung (zis Grien), Lucas Cranach cel Bătrân, Albrecht Altdorfer, Holbein cel Tânăr. Pe la jumătatea secolului al XVI-lea au murit toți, și odată cu ei și marea pictură germană.

Recunoscut drept cel mai mare dintre toți este Albrecht Dürer.

Fiu al unui aurar ungar, se naște, în 1471, la Nürnberg. Începe ucenicia în pictură la 15 ani. E fascinat de pictura italiană și face câteva călătorii în peninsula. În 1494, merge pentru prima oară în Italia, unde a vizitat Verona și Veneția. Italia nu era doar țara care îi oferea noi idei în artă, ci era, în acel timp, și un lider al Renașterii.

1498 este anul înfloririi, atât a pictorului cât și a gravurii, căci autorul gravurilor în lemn cu *Apocalipsul* și al marilor

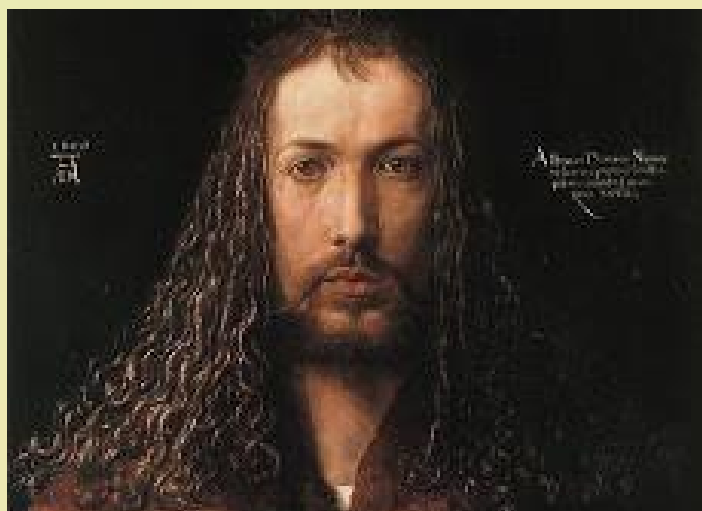
gravuri în cupru este cel puțin egal cu autorul primelor picturi de altar.

Împăratul Maximilian îi absoarbe, între 1515 și 1520, o parte din activitate pentru lucrările sale de gravură în lemn. Face apoi o călătorie în Țările de Jos în timpul căreia toți pictorii îi omagiază geniul și din care se întoarce cu minunate desene executate cu mina de argint.

Ultimii ani îi sunt întrucâtva întunecați de disputele religioase la care, ca luteran sincer, nu poate rămâne indiferent. Totuși, în 1526, într-un reviriment creator, dă câteva din portretele sale cele mai desăvârșite și, mai cu seamă, grava și monumentală

compoziție cu *Cei patru Apostoli*, capodopera sa prin jocul draperiilor, simplitate și măreție. Ea este, oarecum, testamentul său moral și marchează punctul suprem al unei evoluții ce l-a dus de la desenul gotic și clocotitor din *Apocalips* la clasicismul magistral în care, fără a-și pierde savoarea germanică, se vadește egalul celor mai mari pictori italieni ai veacului său.

La 6 aprilie, Albrecht Dürer moare, la Nürnberg, după ce se îmbolnăvise de malarie, înainte să împlinească vârsta de 57 de ani. Lasă în urmă o avere foarte mare, atât în artă cât și bănească. Este înmormântat în cimitirul bisericii St. Johannis din Nürnberg.

Albrecht Dürer - Autoportret la 28 de ani

Octavian MIHALCEA

În labirintul viselor

Prozele poetice ale Marianei Brăescu, din volumul *Îmi amintesc și îmi imaginez* (Editura Carpathia, București, 2011), evidențiază inedite estetizări ce împodobesc un registru oniric al rememorărilor învăluitoare. Sunt apropieri de atemporal, magicul acționând cu amplă acuitate asupra celor mai profunde straturi ale ființei. Personajele au siluete mutabile, caracteristică a structurilor eterice care populează partea de taină din lume. Aceste scrieri nu pot fi încadrate strict într-o zonă a literaturii. Referindu-se la ele, regretatul Artur Silvestri subliniază în postfața cărții: *Să fi fost memorialistică? Să fi fost ficțiune și, mai mult chiar, o existență fantastică, reflectată dintr-o lume paralelă pe care nu o puteam nici măcar întrezări? Cred, mai degrabă, că erau câte ceva din toate acestea, ori, mai bine spus, un mesaj enigmatic și o comunicare ce veneau din nedeslușit și nici măcar nu se orânduiau în forme clare, rămânând alcătuirea barocă, de aluviuni și receptacole de sen-*

zații, ce o caracterizează în mod strălucit. Paradisiacul și infernalul populează un spațiu imaginar generat de hipersensibilitate.

Autoarea parcă pictează o pânză simbolistă, poate *à la manière de Puvis de Chavannes*, în care puritatea abordării conduce judecățile de valoare pe căile inefabilului. Elanul juvenil conferă poveștilor dorința evadării în atât de speciala zonă a evanescenței, acolo unde relativitatea adânc estetizantă este suverană. Toate introspectările au drept *piatră angulară* copilăria, cu blânde sale mistere. Descrierile Marianei Brăescu vin dintr-o luxuriantă tradiție a prozei artistice, aceste cuvinte mângâiate subtil fiind trăitoare în oglinzile unor alte vremuri: *...Intram în rai cu picioarele goale. Câteva trepte trebuia să cobor și simt și acum, sub talpă, treptele calde și ude, trepte prietenoase, cum numai cele din cărămidă roșie, subțire și arsă pot fi. Prima, mai caldă, aproape încinsă câteodată, încât trebuia să-mi salt când un picior, când altul. A doua, călduță, ca trupul în cordat de pisică, când și se încălzește, vibrând toată în jurul tău. A treia, aproape răcoroasă, dar blândă, ca pereții de porțelan ai unei cești de ceai neatinsă un ceas. Apoi, dintr-o dată, poadeaua: tot cărămidă prietenoasă, ca o vatră, caldă, ușor umeză. Povestind-o, o simt ca și cum aș atinge-o acum, dar cu tălpile mici, de copil, cu pielea subțire și roză, ca podul palmei. (Raiul pierdut).*

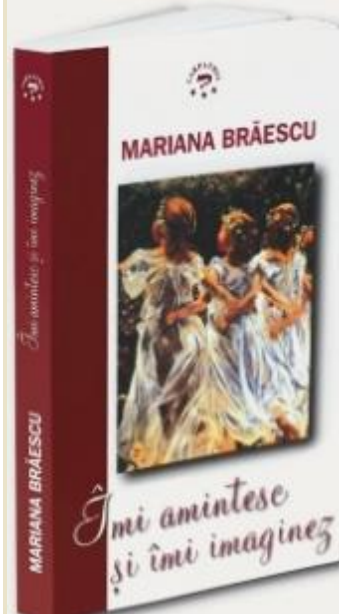
Tentațiile sunt multiple, iar răspunsurile stau sub pecetea impresiilor dominante ce animă interiorul, în permanență dornic să dezvăluie câte ceva. Misterul se poate ascunde peste tot. Te-

merile iau uneori proporții hipertrofiate, stând mereu în umbra tainele omnipotente. Acțiunea prozelor reunite în volum se petrece undeva între vis și trezie, acolo unde plăsmuirile intime se pot ușor metamorfoza. Amintirile capătă o incontestabilă corporalitate, vegheată suav de farmecul naturii. Spațio-temporalitatea se dilată sau se contractă direct proporțional cu fluiditatea simțirii, ca un imperiu benign ce contopește... mângâietor. Descrierea barochizantă a unor intense pregătiri domestice, în spiritul lui Dimov sau Brumar, ne transpune într-un foarte special univers al diversității: *Zile în șir pe cuptorul cald, ca un animal blând și mare, creșteau aluaturi moi, leneșe și parfumate. Un răsfăț de arome pune stăpânire pe bucătăriile amândouă și-n covețat de lemn, uriașe, creșteau neîncetat mobile mari de dulciuri grozave. Spuma albă a bezelelor fragede, biscuiți cu scorțișoară, sărățele subțiri și nervoase ca o frunză de cactus, ciocolata lucioasă a cremelor, apoi roz, galbenul, frezul, portocaliul glazurilor parfumate și mai ales cozonacul cu nucă, înaltele stive de cozonaci pentru care trebuiau sparte neapărat o sută de ouă ca să se ia din ele doar atât, gălbenușul. (După-amiază cu trăsură pe cer).*

Deși există, dramele sunt mai ușor de suportat în acest spațiu privilegiat. Abordând și alte fațete ale esteticului, Mariana Brăescu optează pentru mărturisiri de o profundă decadentă, asemănătoare celor prezente în scrierile lui Joris-Karl Huysmans: *Era un obiect scump. Sculptată în marmură neagră, o mână de negresă tânără, cu degete prelungi, căutând neliniștite pianul. De la*

delicata încheietură mâna era la fel de neagră precum clapele negre ale pianului și doar pe inelar lumina tandru sideful unui mărgăritar. O relicvă din strălucirea de altă dată a averii Iordăchioaiei. Ultima. Acum, în casa largă, cu ferestre multe, lăsată sub povara timpului și a podului greu, lucrurile arătau către lume fețe veștede și de pe ramele tablourilor vopseaua se scoroea și curgea obosită. Câte o mătase tăiată de soare flutura, steag palid în vreun palid amurg. Mobile vechi scârțâiau istovite și, în tăcerea putredă, se putea desluși lucrarea neîntreruptă a carului de lemn. Molii uriașe, bătrâne, se mișcau fără grabă plutind în aerul greu, ca într-un acvariu. (Perla negresei).

E o stranie și complexă atitudine *à rebours*. Sunt similitudini de atmosferă cu enigmaticul motiv călinescian din *Casa cu molii*. Totodată, acest veritabil matriarhat estetizant, propus de Mariana Brăescu, are pregnantă afinități plastice cu pânzele lui Rembrandt, Caravaggio sau Georges de La Tour. Esoteric, cifra trei veghează viața și moartea. În prozele din *Îmi amintesc și îmi imaginez* găsim imaginea nukului, *axis mundi* atașat absolutului ascensiunii, desprinderii de planul teluric spre a explora evanescența. Puterea visului escamotează limitele cărnii întru evaziuni ideale. Altă povestire din volum prezintă bizara corespondență dintre un tablou și realitate, amintind de capodopera lui Oscar Wilde, *Portretul lui Dorian Gray*. Magia creează stări învăluitoare, peisaje venite din lumi trecute, închinare visării: *Pentru bal, bunicul a îmbrăcat-o în ro-*

chie de brocart strălucitor, cu mijlocul strâns în corsaj de mătase. Cea mai frumoasă rochie brodată de Zaza, bunicul a cum-părat-o. Nu știu ce-a văzut buni-ca acolo, în sala strălucitoare, de bal, nu știu dacă au uimit-o candelabrele grele, plușurile moi, nu știu dacă în inima ei era bucurie ori poate de emoție se zbătea, porumbel speriat. Nu știu dacă a văzut rochiile lungi și strălucitoare, hainele firetate ale cavalerilor, ori poate s-o fi mirat cum fără de veste la primul ei bal a fost aleasă regină. (Călătoria).

Trăind în lume, inevitabil ne încercăm nostalgia, amplă manifestare saturniană cu nebanuite ramificații la toate nivelurile ființei: *Dar amintirea e un animal atât de feroce, animal crud, de luptă care sfâșie întrebări și le-nghite și din hăul acela mai negru ca noaptea de unde abia mai răsar luminate de un fulger. Crud animal, amintirea e leoai-că tandră doar cu puii ce-i naște. (Dimineață, cu ochii fierbinți).* Iubirea, atât de invocată, poate lovi ucigător, chiar cu idolatrizatul cuțit de argint al mult-așteptatului partener. Ploile pot ascunde vechi secrete încă ne-elucidate, care prin potențări oculte ating obsesia. De multe ori, morții îi veghează pe cei trăitori și hotărâsc sfârșitul. Destinele abnorme își găsesc astfel o explicație supramundă. Indivizii se perindă pe sub nemiloasele raze ale acestui soare adeseori întunecat. Spectrul rătăcirii e aproape, parcă prea aproape. Amenințarea de structurării planează asupra locuitorilor universului glisant. Urmează triumful thanatului acaparator. Mariana Brăescu redă cu mult talent un spațiu poesc desprins din atmosfera Casei Usher: *Peste casa și curtea pustii, croncăneau către iarnă ciori negre, îngrijorate. După-amiezile toamnei putrezeau leneș destrămand prin vitralii o lumină galbenă, vinovată. Vêrile încingeau nemilos dogoarea necruțătoare a unui cuprător uriaș și doar primăverile în-*

drăzneau delicat să înalțe pe ziduri flamura verde a unei iedere neașteptat de statornice. Știam că e o casă pustie și totuși o simțeam fremătând cu neliniște ca un trup omenesc în care, slab, dar mai bate o inimă. (Ofelia și seara).

Aici, apariții spectrale creează ambianța narcotizantă propice marilor salturi spre necunoscut. Fantasticul coordonează multiple metamorfoze cu pecete nocturnă, misteriosifică. Parcă de nicăieri se pornește un dans dionisiac ce are în centru un personaj, *Grecoaica*, perfect integrat paradigmei malefice a Salomeei, străina aducătoare de ghinion și moarte. Prozele abundă în premoniții care se realizează doar prin perseverarea pe manieristul drum al sondării abisului. Moartea, chiar și transfigurată, e o prezență constantă a *bucăților de noapte* amintite și imaginate. Natura, adevărată *meraviglia*, acompaniază aceste regresii (când pasionale, când sepulcrale) către vârsta unei completitudine copilărie inspirate. Asistăm la parabola existenței ca vast circ, spațiu eclectic în care avem adeseori revelația miraculosului, chiar și înfricoșător: *Cercul. Năvălea ca o explozie multicoloră, ca o promisiune de fericire, o iluzie care vrea să rămână atât: o iluzie. Jongleri, animale, dresori, clovni, iluzionști, acrobați, șerpi, trapeziste, o lume ciudată care încorda simțurile, fascina, speria. Neliniștea, o neliniște tulbură ca o apă măloasă, lăsa în urma lui cercul. Și cercul dispărea într-o noapte. (Sub vraja unui circ voiajor).*

Dar peste toate, farmecul inocenței topește energiile crunte ale lumii într-un nebănuire areal diafan, luminat discret de flăcările unui rug purificator. Cartea Mariane Brăescu are o incontestabilă patină esoterică, rodul unor ample conversații în labirintul viselor muzicale. Aceste cronici din lumea mirajului adâncesc ondulatoriu dantela neagră pe umerii goi. Florile cad sfios, ca o traversare a vieții în pași de dans. Porțile sacre se vor deschide într-o revelație.

George POPA

Elegia postmodernistului

Nu căta vreun drum
nici vreun undeva
între viu și scrum
jocu-i partea ta

nu există un centru,
geometrie mint.
nu-i vreun scop vreun pentru
totu-i labirint

omu-i ca parfumul
din calicii oarbe
își dizolvă drumul
și în el se-absoarbe

răs, durere, ură
joc de măști diverse
pe a clipei gură
scrise sunt și șterse

cer, zei, idealul
jalnice povești
asta e realul:
ești fără să ești

nu a ști-i păcatul
Elohim greși

vina e a fi
ăsta-i Necuratul

din cerești porunci
ăstria-ascultă doar
dar tu poți s-arunci
cel mai liber zar

ce-ar fi de-i trimite
unui soare trist
un impuls să scape-n
stil postmodernist

de bătrâna lege
coperniciană
el va înțelege
c-a stat în capcană

din întâia zi.
ăstria s-or porni
care-n câte-o parte
sensul să-și deșarte

în neantul unde
omul evadat
din prea mult mirat
postmodern se-ascunde.

Albrecht Dürer - Înger înaripat
cântând la lăută

Cristian Petru BĂLAN
(Chicago, SUA)

versuri

Eminescu
(odă)

Ai apărut din senin ca un meteor orbitor
printre licurici
și printre câteva flăcări
curate, fierbinți
ale geniului etniei noastre, printre poeți ce-
au scris "o limbă ca un fagure de miere"...

Ai rămas de atunci
deasupra tuturor
ca un "fulger lung încremenit",
luminând cerul furtunos al
existenței valahe.

Ai devenit mai apoi
Luceafăr
al suferințelor neamului nostru peren,
strălucind peste toate literele de aur
și peste toată istoria
plaiurilor daco-romane,
"de la Nistru pân' la Tisa..."

Și, iată, ai ajuns
Univers al Poeziei eterne și vii!
Orice-am cuvânta
și orice-am scrie,
Orice-am cânta
și orice-am plânge,
Prin Tine respirăm și visăm!
Prin Tine plutim și trăim noi aici,
toți Români!

De la Tine-am învățat
"a turna în formă nouă
limba veche și-nțeleaptă",
Noi, moștenitorii de drept
ai "cuvântului ce exprimă adevărul",
ai filelor de aur și cristal
ce le-ai lăsat în urmă.

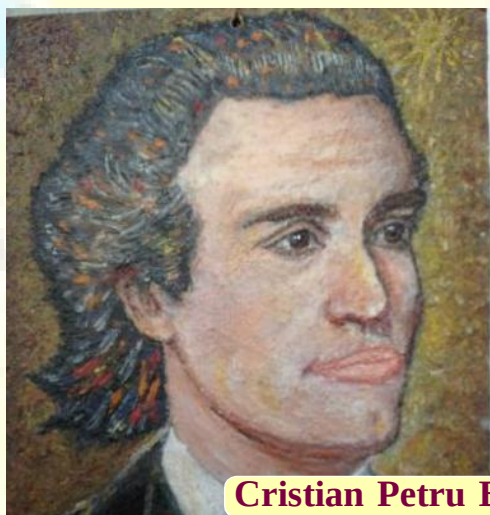
Cu ele ne-ai îmbogățit și sufletul, și Țara,
căci suntem, prin Tine, mai bogați
decât toți miliardarii pământului;
mai mari, mai puternici și mai nemuritori
ca oricând,
numindu-ne de-a pururi, cu mândrie,
nobili Fii de Luceafăr
de pe Piciorul de plai mioritic,
Numindu-ne de-a pururi cu mândrie
Fiii tăi de lumină,
răspândiți pe Gura cea Mare de Rai,
întinsă din Carpați și pân'
la Marea cea Mare,
Părinte al nostru întru Nemurire,
Mi ha i E m i n e s c u !

Detractorilor lui Eminescu

Motto:
"Critici voi, cu flori deșerte
Care roade n-ați adus..."

La voi cobor acum, jivine literare,
Pigmei, mutanți genetici și avortoni
schismatici!
Cum de-ndrăzniți voi, oare,
prin scremete vulgare,
Prin zvâcnet de copite și crize de zănatici,
Să ponegriți Columna de aur sacrosantă
Care-a topit într-ânsa rostirea românească?
Cum de-aruncați noroiul de critică bufantă
Spre Geniul națiunii,
crezând c-o să-l mânjească,
Deși știți că Geniul în veci de veci
nu pierde,
Deși știți că țara vă va privi cu ură?!
Detractori răi, bezmetici,
cu limbi muiate-n fiere -
Nu pică Everestul d-orice râgâietură!

Au încercat și alții să-i cate pete-n soare,
Să stingă raza-laser a Sfântului Luceafăr,
Dar au sfârșit cu toții în cloci mirositoare,
Precum și voi sfârși-veți!
Sunteți vreunul teafăr?
Căci Eminescu nostru nu este fitecine,
Nu-i simplă chintesență, ci-un Univers
de glorie!
Și nu noi ni-l alesem, ci, simplu, El, pe Sine,
Țâșni spre-Nalt, prin jertfe,
prin aspre purgatorii...

Milenii de milenii se pregătise Terra
Și Universu-n clocot spre a ni-l naște
nouă!
E-un dar al Providenței, trimis exact în era
Când toți aveam nevoie de vocea Lui cea
nouă...

Cum Împăratul Soare resoarbe-un nor de aur
Din marea de amar a națiunii noastre,
La fel fu Zeul-geniu care, ca Meșter faur,
Cu sete-l absorbise din lume și din astre!
Și s-a-ntrupat în codrii de-aramă-ai
României,
Să-i distileze doine, să-mbrace țara-n rime,
Să-nvețe dulce-amarul iubirii, pe vecie,
Să-i buciune durerea și doru-n întregime...
El și-a iubit poporul; i-a proslăvit istoria,
I-a dat o limbă nouă, i-a lădat voievozii;
Ne-a pus la rang de cinste;
ne-a dus în lume gloria...
Iar jertfa lui măreață i-o neagă-acum nerozii,
Casapii poeziei, călăii frumuseții
Ce spurcă limba dulce cu zoi mirositoare!

O, blestемate javre și inamici ai vieții,
Care ieșind din cloace ați prins a viermii,
Nu vi-i rușine vouă, cocote bârfitoare,
Să ponegriți pe Zeul rostirii noastre vii?
Căci El trăi-va veșnic, cât sunt români
sub soare,
Pe când voi sunteți... Ni-meni!
N-ați fost -
Și nu veți fi!

Cristian Petru Bălan - Eminescu

Emil BUCUREȘTEANU

Din hăuri fără margini scot apă fermecată
Să ud a mea grădină, să crească flori de mai.
Un trandafir îmi spune că inima îi arde,
Că-i îndrăgostit pe veci de-o roșie lealea.
Îl mângâi pe petale și-i spun că gestu-i nobil;
De când suntem pe lume și oamenii iubesc.
El îmi răspunde trist: - Iubirea-mi e durere!
Lalele de dor ușor se ofilesc.
De aceea-i este frică c-a lui iubire mare
Sfârșitul să nu-i fie cu zile numărate.
Lalele sunt în lume crescute fără număr,
Dar în grădină, alături, doar una este înaltă
Și-i se apleacă blând când este sărutată.
Îi spun să n-aibă frică că Domnul îl ajută,
Laleaua va fi-n floare cât el va fi în viață
Și vor trăi împreună sub soare și sub lună,
Iar eu le-oi da să bea în fiecare dimineață.
Se uită lung la mine și nu-i vine a crede
Căci știe el ce știe din lunga-i viațuire
- Alături de lalele în grădină și în piață -
Că viața lui-i mai lungă și tare-i este tristă.

Cum stăm așa-mpreună de vorbă - eu și el -
Pășii tiptil-n grădină vecina Baba Rada.
Avea în mână un ghem și-o pânză întinsă albă
De ce îmi spusese floarea ea mult se mai miră
Apoi își scoase-un ac din gulerul de haină
Și desiră un fir de roșie culoare
Și mă rugă pe mine să-i bag ața în el,
Că ea abia mai vede și ochelari nu are.

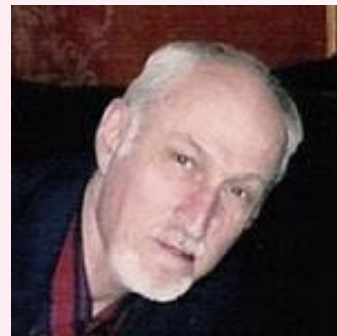
Trecu apoi o iarnă cu nopțile ei lungi...
În geam la Baba Rada sclipa o lumânare
Și lumea se-ntreba de ce baba nu doarme
Că are ani destui... La ce mai coase oare?
Dar nimeni nu știa că-n tinerețe baba
Avuse o poveste de dragoste nespusă
Și s-a sfârșit devreme, abia când înflorise
Și dorul de atunci în inimă îl strânse.
Când auzi ce-mi spuse trandafirul mie,
Din timpuri depărtate iubirea o podidi
Și hotărî pe dată povestea să o scrie
Cu ac și ață roșie pe o albă, dalbă ie,
Pe trup de fată mare să aibă a trăi.

S-a dus mult timp de-atunci, grădina nu mai e,
În locul ei crescut-a o casă cu cerdac.
Nici baba nu mai este, făcut-a morții plac.
Pe stradă trece însă o ie înflorată
Pe-un trup de fată zveltă, la față îmbujorată.
Un trandafir de mai privește mândru-n soare
Iar o lealea, alături, îi simte a lui strânsoare.

Albrecht Dürer - Studiu

Boris MARIAN

Cum să aștepti un mesaj de la cel care nu vrea să existe?
Și cactușii cunosc iubirea.
Oamenii mor numai pentru unii.
Și Cain l-a omorât pe Abel.
Cain era vițel, Abel- măcelarul din colț.
„Am să te dau în judecată, am să te despoi”,
A strigat Abel murind,
Doamne, sunt ei strămoșii noștri?
Alături creștea un pom cu rodii putrede,
A căzut una în capul lui Cain, l-a umplut de spume.
Cum să cauți omenia în sufletul unui om care
NU O ARE? E ca și cum ai căuta un fir de nisip
În ochiul celui ce nu lăcrimează.
Să nu mai cauți norocul la nerod,
Mai bine cu-nțeleptul pierzi oleacă,
Baronul Velce, baroneasa levantină
Își scutură găoacea, una la două persoane,
Ce gânduri mai clocesc sărmanii?
Baronul scoate un briceag, își taie nasul,
Prea sus o luase, baroneasa a fugit la Nibelungi
Să le cerșească laude și trei mărci,
O, duhul meu, de ce nu te descarci,
De ce nu râzi ca-n tinerețe?
Din lipsa râsului apar atâtea buruieni și șerpi
și broaște și șopârle, brontosauri ce fumează Vogue,
scoțând pe nări, pe gură aburi și ocări.

.....
Ca fluturii plutesc pe unde, larvare gânduri
Fac minuni, eu tac, tu taci,
Doar moartea mai vorbește,
m-au asurzit atâtea vești,
adorm înveșmântat de vise.
Uimit, nu mai respir, devin un duh,
Vă vizitez, prieteni, însuși cântul
Vă va preface în ființe vii.
Nostalgici ne plimbam pe malul Styxului,
Te prefăceai vampir, iubito, îmi smulgeai
și inima din piept, de mult trecură nunțile
de bronz, de-argint, de aur,
din colivii zburară bărzăunii,
deodată marea ne-a dăruit un leviathan în miniatură,
din porțelan de Sienna, am înțeles că am murit de mult
și numai umbrele se plimbă triste
pe malul înverzit al Styxului de șoapte.

Tudor-Cristian CONCU

În Deltă (impresii de călătorie)

Delta Dunării... ce minunăție! Trebuie să vezi ca să înțelegi, trebuie să mergi acolo, să simți mirosul apei, lumina, valul... Chiar dacă mai fusesem în Deltă cândva, demult, nerăbdarea a pus stăpânire pe mine de cum am aflat că urmează să ajungem din nou în acele locuri...

Indiferent de unde vii, ineditul începe chiar din clipa în care cobori din tren la Tulcea. Gara e, practic, în port, iar când cobori pe peron, acesta aproape se confundă cu faleza! Diversitatea mare de ambarcațiuni, ce se remarcă prin forme și culori, care mai de care mai interesante, Dunărea - care-și face loc alene printre pontoane și terasele amenajate pe apă, clădirea căpităniei portului, pescarii..., totul te cucerește de la bun început. Te plimbi pe marginea apei, surprins de atmosfera atât de departe de stresul marilor orașe, de liniștea aparte, de curățenia locului.

Odată intrat în adâncul frumosului oraș, mirajul se rupe, însă numai parțial. Rămâne undeva, în subconștient, farmecul curgerii Râului... Dar, sunt sigur că și dacă nu aș ști orașul, ajungând de pe șosea direct în mijlocul Tulcei, tot aș bănuî că undeva, în apropiere, e Dunărea noastră! Pe străzi se insinuează gândul apei, iar centrul orașului pare așa primitiv... Sunt și flori multe aici, în parc, lângă Primărie... Treccm pe lângă o terasă, dar nu poți să nu te oprești o clipă să te răcorești. O bere și gata. Mă rog... două. E așa de cald... Uf! Abia aștept să mergem mâine la Sulina!

A doua zi ne îmbarcăm pe un vas - nici cel mai rapid, dar nici cel mai încet, către Sulina. Urmează să facem două ore și un sfert până la destinație cu o ambarcațiune destul de cochetă. Scaune confortabile, cu locuri și afară, ca să simți aerul tare al apei. Undeva, înăuntru, poți să-ți iei ceva de ciugulit, sucuri, bere... După o oră, nu rezistăm tentației, e prea cald. Între timp, vasul face câteva opriri: deja suntem în adâncul brațului Sulina, iar frumusețile, care se dezvoltă mult mai spectaculos pe canalele ce se desprind rebel din curs, se întrezăresc. Rezemat pe bord, mă bucur de imaginea apei învolburate de elicele motorului și, privind sălbăticia de pe maluri, mă întreb, zărind câte o casă răzleață: oare cum or trăi unii în pustietatea asta?

Orașul-port Sulina ne întâmpină oarecum trist. Vezi câteva clădiri vechi, părăsite, dezafectate, care-ți dau impresia de „Nu mai e

ce-a fost o dată!”, după cum exclamă un pasager în vecinătate. Pe mal, prima impresie este cea desenată în povestirile sale de Jean Bart..., și ne cazăm la o mică pensiune care poartă chiar numele ofițerului de marină care a scris aici, la Sulina. Camerele, micuțe, dar primitoare, cu nelipsitele plase de țințari la geamuri, cheamă la somn, dar nu e timp de așa ceva: mergem la mare!

Drumul până la plajă nu e chiar scurt. Sunt câțiva kilometri, dar când ajungi, și de la distanță intuiești imensitatea apei, îți spui că a meritat. În drum, la câțiva zeci de metri de plajă vedem o mică pensiune parcă aruncată în pustietate... Dumnezeu, aici chiar ești izolat dacă ai veni în vacanță. Totuși pare interesant și provocator să stai în acest loc... Iată plaja! E o plajă mică, dar atât de drăguță! Abundența de scoici, nisipul fin, apa caldă a mării, plaja calmă, lipsa agitației, a aglomerației, a magazinelor, restaurantelor, discotecilor, toate astea te farmecă. Sunt numai două terase micuțe, din care funcționează doar una - și aceea, aproape goală.

Prima baie în mare - o primă exaltare, senzație de pluteală, dublată, însă, de prudență, căci valurile nu sunt chiar mici. În plus, adâncimea crește brusc la un moment dat, așa că ne bălăcim mai mult la apă mică. O zi de plajă câștigată, până la urmă, cu tot cu soare, cu umbra terasei de după-amiază, cu liniștea cerului. Undeva, în depărtare, înfipit în mare, se vede farul de la Sulina.

Spre seară, vizităm orașul, adică mergem de-a lungul falezei, dintr-un capăt în celălalt preț de 10-15 minute. Țsta e tot orașul, și îl străbatem așa repede... E adevărat, mai sunt câteva străzi către uscat dar, în fond, Sulina e o limbă de pământ relativ îngustă, iar tot ce poți vedea aici e pe drumul lângă apă. Una peste alta, un oraș frumușel. După o cină formată numai din pește, odihna nopții e binevenită.

Pentru că la cină am primit promisiunea că a doua zi vom merge chiar unde se varsă brațul Dunării în mare, la Far, m-am trezit cu gândul ăsta, nerăbdător să ajung în locul acela. După un mic dejun fugar și rezolvarea unor probleme..., iată-ne pe micul vas cu motor, navigând spre mare. Deși nu suntem pe vestitele canale, în care sălbăticia, frumusețea explozivă a Deltei, sunt la ele acasă, chiar și aici, pe acești ultimi kilometri ai Dunării gă-

sești ceva din mirajul la care tânjim. La un moment dat trecem pe lângă vechiul far - o construcție relativ mică și ușor neîngrijită, care ne dezamăgește întrucâtva. „Să-l vedeți de aproape pe cel nou!”, ni se spune cu entuziasm.

Limbile de pământ de pe cele două maluri se subțiază din ce în ce mai mult... Înțeleg că vărsarea nu se face brusc, totul e treptat. Pe malul stâng, deja limba de pământ nu mai există, sunt doar pietre așezate de om, alcătuind un dig paralel cu încă bucata de pământ nesigură de pe partea dreaptă. Pe malul stâng, dincolo de pietre se vede deja marea, iar malul drept, încet-încet se transformă și el în dig de pietre. Digurile desenează iluzia Dunării, căci practic suntem pe mare... Deodată, valurile Dunării se transformă în valuri mult mai ample, specifice imensității mării... Senzația este atât de plină, de puternică, și totodată fascinantă, însă fusesem avertizați asupra ei, așa că nu putem decât să savurăm.

Digurile de piatră mai străbat o vreme marea, creând iluzia unui râu ce curge în interiorul mării. Treptat, digurile își pierd din consistență și, pe alocuri, valuri mici din mare intră în Dunăre, confundându-se cu ea. Marea Neagră cheamă Dunărea din ce în ce mai mult, iar aceasta i se dăruiește într-o contopire - la început timidă, pe alocuri, pentru ca undeva, aproape, visul să capete o singură formă. Mai sunt câteva sute de metri până la Far, iar de aici până la capătul digurilor încă o sută de metri până în locul în care pietrele își opresc paralelismul pentru a se pierde în mare într-o deschidere simbolică, sugerând capătul..., sau poate un început?

Nu acostăm la Far. Mergem chiar în locul în care digurile se deschid ca două porți spre infinit, vreau să văd cum e acolo! „E cam periculos...” suntem preveniți când ajungem chiar în acea zonă, și simțim valurile tot mai larg, tot mai ample, pentru micuța noastră ambarcațiune cu motor. Să nu ne tragă marea spre ea... ei bine, înapoi la Far!

Farul e așezat pe o insuliță aflată în calea digului de pietre de pe partea dreaptă. Scrutând insulița, imediat mă duc cu gândul la Robinson Crusoe... Este o mică plajă, există mult verde, păsări... Totul pare un colț de rai. Facem și câteva poze. Întoarcem apoi privirea către Far și îl privim cât este de impunător: aproximativ 60 m înălțime... Trebuie să mergem sus!

Zis și făcut, cu toate că drumul până în vârf pe scări este epuizant - într-o zi în care, oricum e foarte cald. Sus... e superb! Rezistăm cu stoicism vântului nemilos și profităm de soarele de pe cer pentru a ne bucura de peisaj. E... de-a dreptul magnific! Suntem chiar în cel mai estic punct din România! Nu-mi vine să cred. Dăm roată peisajului, vedem undeva, în depărtare se întrezărește orașelul Sulina, și căutăm cu privirea înfrigurată Insula Șerpilor. Dar... ghinion. Deși e soare, nu e îndeajuns de senin... Păcat! Totuși, undeva foarte aproape de locul în care suntem, de vede o palmă de pământ... cam cât cea pe care se află Farul. Ne mirăm puțin. „Recent a ieșit la suprafață..., încă nu s-a format bine..., chiar și nouă ne este interzis să mergem acolo!”, ni se explică. În depărtare, marea pare nemărginită, și un sentiment de ușoară teamă ne cuprinde... Hai să coborâm, vântul s-a întetit de-acum.

Coborâm și ne imbarcăm pentru întoarcere. E momentul când realizăm că totul e frumos, însă... doar când vizitezi, căci pare infernal să stai aici... unde află că nu este curent electric, apă curentă..., unde se stă câte o săptămână la post, în această izolare.

Înapoi la bază. Mergem și luăm prânzul, mâncăm - în sfârșit! - și altceva decât pește. Aventura de la Far e încă prezentă în minte, și la masă discutăm numai despre asta. Către seară, e un adevărat spectacol când se lasă întunericul în port... Bărcuțe mici, cu motor sau fără, unele purtând mici luminițe, trec în colo și încoace, cu toate că vizibilitatea e din ce în ce mai mică. Aici dacă nu ai o barcă ești pierdut, mă gândesc. Căci cu mașina ce să faci? Nu poți ajunge prea departe decât pe apă...

Încercarea de a rămâne seara, după opt, pe o terasă, la suc sau bere, mai mult de o jumătate de oră, e sortită eșecului. Țânțarii sunt atât de mulți! Din trei gesturi pe care le faci, două sunt pentru a te apăra de mușcături! Ne mutăm înăuntru, dar aici e prea cald... Așa că tot mai bine e să ne retragem la camere și să ne culcăm, căci mâine ne trezim în zori și ne întoarcem la Tulcea cu cursa rapidă.

Drumul de întoarcere e chiar rapid, și nici nu bag de seamă când intrăm deja în Tulcea. E drept că am și ațipit un pic, de aceea poate că timpul a trecut așa degrabă. Când călcăm pe uscat, parcă respirăm ușurați. Nu că ne-ar fi fost teamă, dar ne simțim într-un fel mai în siguranță..., mai ales că undeva, în apropiere, se vede gara care ne reface legătura cu civilizația de care ne-am depărtat de câteva zile. La prânz vom pleca înapoi acasă, cu trenul...

Asta e! Tot ce-i frumos ține puțin, nu-i așa? Nu-i nimic, dragă Dunăre, lasă că data viitoare venim și stăm mai mult! Tu să continui să curgi și să încanți ca până acum, să ne dai mireasma Apei noastre dragi!

Și încă ceva: Nu uita să faci dragoste cu Marea! Te iubim, Dunăre scumpă.

Nicolae POCONARU

versuri

sâmbătă seara târziu

monoton pulsează vântul peste târg
măturând betoane și asfaltul sur
ultimele păsări se retrag cu sânge
și melancolia prinde non contur

norii grei sucombă prăvăliți din cer
ploaia cade tristă-n gura de canal
vrăbii zgribulite sub streșini disper
vijelia-ncepe dansul infernal

dar sub copertină-n față la hotel
o ultimă nuntă că se intră-n post
mireasa-i timidă mirele rebel
și are mașină și are și rost

chiuie nuntașii în restaurant
de-mi vibrează totul în apartament
muzică la maxim delir și neant
anotimpul toamna este-n noi prezent

pasaj

clorofila
a plecat în țările calde
în copaci
seva curge invers
soarele
și-a trimis raza ce arde
în altă parte de univers
frunzele
picură în parcul municipal
ruginite galbene pale
o bancă de lemn
putrezește letal
solitară
și se-așterne în cale
doar un câine
scăpat de hingheri
traversează aleea uitată
unde-i vara
parc-a fost ieri
sau parcă nu a fost
niciodată

chiot de bugetar
gândindu-se la Fanar

duce-m-aș la Carrefour
nu să cumpăr ci să fur
că n-am bani de la buget
ca să fac un zaiafet

vară cu exces de zel

vara infernală
te ia de mână și te duce în Crâng
fără voia ta
să simți puțină răcoare
dar vai acolo
până și obeliscul din granit
transpiră
înebuniți copiii aleargă haotic
pe triciclete sau în mașinuțe
cu baterii solare
într-un labirint imaginar
din care nu mai pot ieși
mămicile plictisite
își fac vânt cu poalele rochiilor
sau cu evantaie ieftine din Gorbaciov
apa lacului se împuținează tot mai mult
bărcile cu pedale
devin epave lângă debarcader
păsările își pierd treptat glasul
și se ascund în scorburii
copacii - sentinele cu clorofila-n derivă -
ar intra în pământ
de atâta lumină
caruselul din spațiul de joacă
se-nvârte obsedant
centrifugând preșcolarii
mileniului trei

secvență

noaptea ca o lavă ciocolatie
se prelinge în matrița orașului
câinii latră ca din craterul
unui vulcan îndepărtat
fulgerele acustice ale ambulanțelor
străpung străzile
în timp ce pasărea hipnotică a somnului
își întinde aripile peste omenirea obosită
de grija zilei de mâine

obturație

din mijlocul orașului
niciodată nu poți vedea linia orizontului
poate de aceea te simți
ca un canar în colivie
având zborul doar în memoria aripilor

Geo CALETARU

versuri

și dintr-o dată cuvintele lor au însemnat totul

ei trec pe străzi senini și impudici
 ei reprezintă Dinastia Cerului
 pe pământul uitat de zeii solemni ai înserării
 semințe incandescente cresc în pupilele lor netemătoare
 fragilitățile lumii tresar sub pașii lor fericiți
 ei vorbesc despre ploi albastre în zodia Florii-de-colt
 și sting neliniștea lebedei la tâmpla lacului auriu
 gesturile lor sunt stele providențiale când tace lumina
 pomii își alintă durerea la flacăra lor inconvertibilă
 (explozii miraculoase în inima nevăzută a crinului)
 ei exaltă beția păsării fără moarte
 când susură bucuria ca o plantă rară în crânguri
 și malurile visului ating cerul cu creștetul lor dureros
 nimeni în preajma lor doar o împăcare curată
 cu nimicurile care se cuibăresc la subțiorile îngerului
 convoaiele vieții albesc pe câmpia amară
 laolaltă cu sufletul cu respirația lui neobosită
 dar ei își urmează drumul sfâșind pânza amară a neputinței
 căci ei au știut dintotdeauna mireasma și culoarea clipei
 de parcă ar fi venit dintr-o carte ciudată și atotștiutoare

și dintr-o dată cuvintele lor au însemnat totul

flash cotidian

un țișat catifelat al inimii

treci pe lângă ea	o visezi
o chemi	o altă lumină
încremenită	nevorbitoare
o proiecție a umbrei	o ființă
de aer	un abur vertiginos
pe oglinda imaculată	a gândului

cât declin vinovat în firul de iarbă
 tandrețea lui înșelătoare
 ca un cosmos impenetrabil
 destăinuindu-și fragilitatea
 într-o tăcere oarbă ah degetele
 materiei pe chipul translucid
 al vieții al vieții cine veghează
 la rădăcina cuvântului la marginea
 unui suflet pâlpâitor ca aripa
 fluturului peste continentul de fum

umilintă și extaz durere albastră
 sub ploile verii când vine fulgerul
 ca un țișat catifelat
 al inimii

același miez orbitor

ochiul care vede până în
 pântecul lucrurilor,
 mâna care arde ca un fruct
 în pomul necunoscut,
 flacăra care taie pârte
 în câmpiile toamnei,
 soarele care foșnește
 pe creștetul visător al amiezii,
 vâsla de aur care trezește
 fiara adâncului:
 incizii precise
 în trupul sever
 al realității,
 felii desprinzându-se
 ca să se adune
 în același miez orbitor
 ce ne tulbură somnul.

și abia atunci
 înțelegerea neantului
 e fără fisură.

Uasile MENZEL

PARAVERS

Arta poetică a luat-o în jos,
 Pentru că josul a devenit sus.
 Și scriu pricepuții la un nivel
 cât mai jos, jos, jos.
 Adică mai înalt.
 Ce înaltă mi se pare iarba
 din care curge un verb ecologic,
 față de copacul pitic
 de peste patru metri
 care lăcrimează rășină.

De atâta hrană, picurată
 din cer, pentru că oamenii
 l-au dus la sapă de brad,
 a început să-i apară
 iască la șolduri, pistoale
 cu care să-i usuce
 pe cei de sus, sus, sus,
 așa cum au hotărât toți
 copacii scrijeliti ieșiți la miting

Dar nu-i de-ajuns acest proces
 „calitativ”. Mai trebuie
 umblat la stil. Ia să vedem
 ce alegem. Stilul porno?
 Stilul criminal? Stilul smuls?
 sau cel floral?
 Hai să le-ncercăm pe toate.

1. Stilul porno și cel criminal,
 pentru adulții avizi de senzații.
 Ce facem cu copiii? Simplu.
 Vom scrie: „A nu se citi
 aceste paragrafe”.
 2. Stilurile smuls și floral,
 le combinăm și-i invităm
 pe iubitorii de flori
 să le smulgă. Dar nu pentru
 a le distruge, nuuu! ci pentru
 a le feri de buruieni.

Buruienile-cuvinte
 care stâlcesc limba
 și prin ea, mințile celor
 dornici cu adevărat
 să priceapă.
 Dar unde e poezia?
 Ce poezie?

încerc să trec dincolo de limitele trupului meu.
 un înger auster, în luptă cu propria-i
 slăbiciune: cât dătez în tâmplării, cât
 condiției mele de fiară liberă și incontrolabilă?
 strada e un revers al iluziei despre grandoare.
 nimic nu se naște în interstițiile aceste sărace.
 clipeșc mai des, de pe pleoape îmi cad imagini
 în care ceilalți se bălăcesc ca-n oglinzi simetrice.
 cineva dilată spațial, îți spui, cineva
 care are de mult știința mistificării exacte.
 doar memoria, paleativ insuficient,
 așează lucrurile în retorta zgomotoasă a vieții.

adierea lucrurilor fără înțeles

calc pe fragedele semne ale dimineții. ele
 îmi vorbesc despre o fericire pierdută. și viața
 se retrage atunci în tiparele ei aspre, țișă
 prin toți porii: curat e doar sufletul
 ce-și urmează singur cărarea, printre mărăcini și
 umbre. fără să știe măsura întreagă a răni,
 nici adierea lucrurilor fără înțeles. rămân
 cojile visului, miresmele fără iluzii
 ale unui tâlc cu care încă fraternizez.

George PETROUAI

Ivan Sergheevici Turgheniev și ubicuitatea lui artistică

În satul Spasskoe-Lutovinovo din fosta gubernie Oriol este liniște în această minunăție după-amiază de vară. Asta în cazul în care te-ai obișnuit să nu iei aminte la puseurile civilizației ce rănesc tăcerea prin duitul motoarelor și claxoanele mașinilor și, desigur, dacă privești cu detașare grupurile de turiști care se îndreaptă spre fostul conac al lui I. S. Turgheniev ori vin dinspre el.

Atent doar la ciripitul și hârjoneala pășărelelor, căci auzul lui nu este deprins să sesizeze uruielile și scrâșnetele actualei civilizații, pe terasa imensului conac cu peste 40 de camere își face apariția însuși Ivan Turgheniev. Este întocmai așa cum îl știm din tablourile de epocă: cu surtucul negru încheiat până la ultimul nasture, cu părul alb și lung pieptănat cu oarecare cochetărie, trăsăturile armonioase ale unui adevărat aristocrat și fruntea amplă de gânditor.

Cu pași rari și neauziți, el străbate terasa până la șezlongul pe care cade umbra deasă a copacilor seculari din uriașul parc al conacului. Se așează cu un geamăt ușor în scaunul confortabil, apoi își pune palmele cu degetele lungi și albe pe brațele acestuia și timp îndelungat urmărește pe cerul înalt al verii mișcările lenevoase al norilor alburii și schimbători, în timp ce urechile i se desfată ba cu trilarile privighetorilor, ba cu țârăitul greierilor.

Deodată tresare și întoarce ușor capul

spre dreapta, unde simte prezența Daimonului, așezat la rândul lui într-un fotoliu confortabil.

Daimonul: Te-ai speriat, Ivan Sergheevici? Și eu care credeam că te-ai obișnuit într-atât cu mine, încât aparițiile mele nu mai au cum să te surprindă...

I. S. Turgheniev (*cu mâna la frunte și vocea obosită*): O, da, de obicei așa este. Dar asta-i o situație atât de neobișnuită! Doar mă aflu în casa părintească, la ceasul amintirilor.

Daimonul (*cu o strâmbătură disprețuitoare și un gest de lehamite*): Mda, să fiul al naibii dacă n-am uitat că asta-i marea belea cu voi oamenii! Una-două vă înmuiați ca niște cârpe atunci când vă năpădesc amintirile. Dacă nu-i cu supărare, iubite Ivan Sergheevici, care-s mult duioasele amintiri ce ți-au răscolit inima: să fie amintirea despotice tale mame, sau cele din școală, ori poate cele de mai târziu, când mai mult stăteai în străinătate?

I. S. Turgheniev (*cu ochii aburiți de lacrimi și palmele înțeleștate pe brațele șezlongului*): Toate, amice, toate sunt nespuse de duioase pentru mine. Dar ce știi tu ce spune glasul inimii, tu cel care le știi pe toate mai presus de cât îi stă în putință vreunui om? Da, ai dreptate. Din inimă încolțește și se hrănește slăbiciunea umană întruchipată ba în dragostea dusă până la jertfă, ba în mila sfâșietoare, ba în nobila generozitate. Dar tocmai această formulă divină după care se realizează aliajul indestructibil dintre puterile inimii și ale minții, cu atât de necesara supremație a sentimentelor în anumite momente cheie din istoria omenirii, tocmai ea îl înalță pe om și-i conferă șansa izbăvirii. Însă ce folos să-mi deschid inima înaintea ochilor tăi sfredelitori, căci a încerca să mă fac înțelege de tine la acest capitol este ca și cum m-aș confesa în fața unui automat.

Daimonul: Măi să fie! Nu cumva te-ai așteptat să fii un nerod sentimental? Asta v-o las vouă, rușilor.

I. S. Turgheniev: Și bine faci. Nicăieri în lume nu vei întâlni o cultură mai tristă și mai

îmbibată cu duioșie ca cea rusească. De altminteri, personajul principal al literaturii rusești este însuși sufletul rusului. Iar sufletul lui, după ce crezi că s-a modelat în decursul istoriei noastre încărcate de restriște asiatică și de țarism despotice? După însuși chipul nesfârșitei noastre stepe...

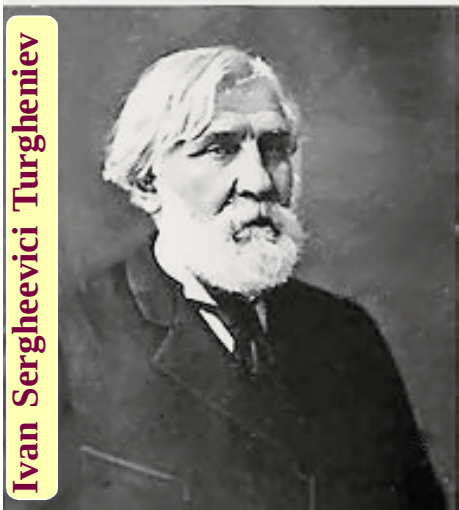
Daimonul: Nu spun că nu ai dreptate, acum când stau și mă gândesc la operele marilor scriitori ruși din vremea ta și de mai târziu, pe care i-am cunoscut tot atât de bine ca pe tine. Apropo de operă, Ivan Sergheevici, care dintre cărțile tale îți este cea mai dragă?

I. S. Turgheniev (*după o lungă pauză*): Crezi că un părinte dă dovadă de înțelepciune atunci când îi favorizează pe unii dintre copiii săi, nedreptățindu-i în acest mod pe ceilalți? La care dintre degetele mâinii vei consimți să renunți, pe motiv că în multiplele funcții ale palmei, nu au toate importantul rol al degetului opozabil, ori pe cel al arătătorului?

Cărțile scrise înseamnă pentru autor mult mai mult decât degetele de la mână, căci ele se cheamă copii lui spirituali. Ori creația spirituală este singura lucrare care-i conferă omului statutul de demiurg, fie și pentru aceea că ea este rezultatul unui proces de autofecundare, ceea ce înseamnă că în acel formidabil puseu al facerii situat dincolo de coordonatele spațio-temporale a tot ce este pieritor, are loc refacerea unității primordiale dintre cele două sexe...

În pofida tuturor reținerilor mai sus-amintite, mărturisesc că mi s-a lipit de suflet cartea de tinerețe pe care am intitulat-o „Povestirile unui vânător”. N-aș putea, însă, să precizez care-i principala cauză a atașamentului față de această carte. Să fie din pricina pasiunii mele pentru vânătoare, pasiune moștenită de la tatăl meu, grație căreia am colindat prin atâtea și atâtea locuri locuite de ruși, unde ochiul meu începea să se formeze și să înregistreze nu doar fragmente din copleșitorul tablou al naturii, ci mai ales aspecte de neuitat din cutremurătorul tablou social al vremii? Ori poate că acest atașament se datorează

Ivan Sergheevici Turgheniev

succesului înregistrat de povestirile mele vânătorești, publicate inițial în foileton, apoi integral în anul 1852?

Daimonul: Așa te vreau, Ivan Sergheevici! Ce rost ar avea să ne ascundem după deget, când știm prea bine - iar criticii și istoricii literari o știu și mai bine - că „Povestirile unui vânător” reprezintă nu atât piatra de încercare a întregii tale creații, cât mai ales piatra unghiulară a viitorului tău edificiu cultural. Ce nu găsim în această carte? Găsim personaje memorabile, așa ca Hori și Kalinîci din povestirea cu același nume, ori ca cei doi moșieri: Viaceslav Harionovici Hvalînski și Mardari Apolonîci Stegunov, frați buni cu nemuritorii Ivani ai lui Gogol (unul Ivanovici, celălalt Nikiforovici), apoi facem cunoștință cu doctorul de plasă și incredibila lui poveste de dragoste, cu băieții ce-și pasc caii în lunca Biejei și se dovedesc neîntrecuți povestitori despre *domovoi* și *vodianoi*, o cunoaștem deasemenea pe buna moșiereasă Tatiana Borisovna și pe parazitul de nepotu-său, după care ni se înfățișează moartea liniștită și simplă a unui țăran în povestirea „Moartea”, pentru ca spre finalul cărții să fim înștiințați despre aiurelile și sărăcia lucie a straniului moșier Certophanov și apoi despre moartea sa. Adică o vastă panoramă a societății rusești din prima jumătate a secolului al XIX-lea.

I. S. Turgheniev: Da, numai că tot de la ea mi se trag ponoasele cu țarul Nicolae I. Că doar nu-i de crezut că arestarea ordonată de țar și apoi exilarea mea la moșia Spasskoe-Lutovinovo pentru o perioadă de 21 de luni, s-ar fi datorat doar acelui necrolog scris la moartea lui Gogol, în care făceam aluzii la asprile regimului.

Daimonul: Cu siguranță că ăsta-i adevărul, de vreme ce în „Povestirile unui vânător” nu te-ai ferit să spui lucrurilor pe nume în acea panoramă dezolantă a Rusiei autocratice, cu înspăimântătoarea sărăcie a cătunelor și a țăranilor aflați în înjositoarea situație a unor sclavi...

Hei, dar văd că te-ai întristat, iubite batiuşka, după această evocare. Ca să mai prinzi nițică inimă, îți aduc la cunoștință victoriile repurtate de op în decursul timpului. Prima este aceea că ei i se datorează în bună măsură urgentarea de către țar în anul 1861 a reformei agrare (abolirea iobăgiei), iar cea de-a doua se cheamă seria nesfârșită a traducerilor în nenumărate limbi. În paranteză fie spus, una dintre cele mai izbutite traduceri ale acestei cărți în limba română i se datorează lui Mihail Sadoveanu, el însuși iscusit scriitor și pasionat vânător. Respectiva traducere dobândește un plus de savoare cu contribuția sadoveanismelor azvârlite cu delicioasă socoteală în paginile cărții: pâne, câne, cucoș,

vrai, iai, sară, samă, matasă etc.

*

Între timp s-a lăsat noaptea. Cei doi interlocutori tac și poate că, pătrunși de adâncurile nopții de vară, fiecare dintre ei caută să-și reamintească unele dintre cele mai reușite tablouri care împodobesc discret „Povestirile unui vânător”. Iată unul dintre ele, magistral realizat din câteva tușe viguroase în „Pădurea și stepa”, comentariul poetic cu care se încheie cartea: „Soarele a asfințit; luceafărul s-a aprins și pâlpâie în marea de foc a apusului... Dar vârtoarea pălește; cerul se face albastru; umbrele se contopesc; văzduhul se întuneacă.”

Și de data asta tăcerea este întreruptă de către Daimon.

Daimonul: Constat, iubite Ivan Sergheevici, că iar te-ai cufundat în stele și în nori și-n ceruri nalte, ca să-l citez pe Eminescu, remarcabilul tău contemporan. Nu cumva te-a cuprins aleanul după fermecătoarea cântăreață de operă Pauline Viardot?

I. S. Turgheniev: Nu ți se pare firesc ca acum ea să fie dulcele izvor al melancoliei mele, după ce tot ea a fost în întreaga mea viață doamna sacră a gândurilor mele?! Da, am urmat-o pretutindeni în străinătate, cu indicibila fericire de-a fi mereu alături de ea, căci am iubit-o cu patima năvalnică a aceleia care în copilărie a avut parte doar de firimituri din această miraculoasă hrană. (*Foarte tulburat, își strânge tâmpilele cu palmele, pieptul îi tresaltă spasmodic și printre buzele contractate se scurge un gemăt de durere.*) Dar te întreb pentru a doua oară: Ce poți tu să știi de deliciosul chin al dorului după cineva și de adorabila durere a inimii, ce stă gata-gata să plesnească ba de bucurie și speranță, ba de jale și restriște?

Daimonul (cu o strâmbătură de nemulțumire după acest afront): Poate că știu mult mai multe la acest capitol decât îți poate închipui vreodată cineva. Căci la drept vorbind, cine dacă nu eu, sub diverse întruchipări, mă apropiu de fete și femei din toate mediile sociale, fie pentru a le pune la încercare virtutea sau fidelitatea, fie pentru a le pune pe tavă - firește, celor care o merită - întreaga gamă a desfătărilor izvodite de Amor. Crezi că există vreo urmașă a Evei, vorbesc de cele sănătoase la trup și minte, care să reziste ispitei de-a se destrăbăla măcar în gând? Strașnic mă amuză să le pun pe jăratec pe călugărițele tinere și cu sângele încă neprefăcut în bragă. Să le vezi, bietele de ele, cum se canonesc, cât pe-acți să se rupă în două, căci ochii minții se desfată cu ceea ce le este cu desăvârșire interzis, nu însă și cu desăvârșire neștiut, în timp ce buzele tremurând rostesc rugăciuni pripite, pe care nici măcar propriile lor urechi nu le mai aud.

(Se oprește atunci când sesizează un gest de dezgust schițat de Turgheniev.)

Bine, bine. Admit că eu sunt Ispititorul și că stărnirea a ceea ce voi oamenii numiți păcat, reprezintă însuși modul meu de-a fi. Logic vorbind, voi de fapt ar trebui să-mi fiți profund recunoscători pentru ceea ce fac. Nu zâmbi cu dispreț, batiuşka, pentru că e la mintea oricui că fără mine, voi oamenii ați fi incapabili să stabiliți distincții clare și precise între perechile de noțiuni fundamentale cu care operați în acest răstimp al decăderii voastre morale: bine-rău, sacru-profan, adevăr-minciună, virtute-păcat etc. Necunoscându-le și neaplicându-le ceas de ceas și clipă de clipă, ați mai fi oameni în adevăratul înțeles al acestui cuvânt? Adică ființe muritoare și înzestrate cu rațiune, care suferă cumplit în timpul popasului ce le este merit pe Pământ, dar care totodată se purifică prin suferință, și astfel își câștigă dreptul de-a spera la mântuire și la pătrunderea în viitorul regat al nemuritorilor. Vezi, așadar, că sunt perfect edificat cu întreaga filosofiei a existenței voastre, din interiorul căreia se înalță nu doar palavrele cu misiunea ce-o aveți de îndeplinit în această viață, ci în cazul unora se înalță cu dreptate chiar măreția vieții lor atotumane.

Ah, iubitul meu interlocutor, văd prea bine că ești sătul până peste cap de trănăneala mea. Însă fă-mi, te rog, hatărul și mai ascultă-mă nițel. Timp avem berechet amândoi, căci ce influență mai poate să aibă timpul asupra acelor ce cu voie sau fără' de voie i-au scăpat din mână necruțătoare? Oricât ți s-ar părea de paradoxal, îți mărturisesc cu toată sinceritatea de care sunt capabil că știam dinainte că mă voi simți strașnic stând împreună la taclale, motiv pentru care am admis să-mi iau o scurtă vacanță pentru a ședea în tihnă de vorbă. Că mă crezi au ba, adevărul este că am obosit alergând de-atâtea eternități pe întregul rotund al Pământului și, așa cum just afirmă Lermontov, m-am cam scârbit de-atâta rău. Gândește-te numai, mereu același și același lucru: ici o crimă, dincolo o hoție de rang ministerial, într-un loc o minciună cât roata carului, în altă parte o încăierare pe viață și pe moarte! Pfui, ce scârboșenie! Dar asta-mi este meseria, și oricât m-am zbatut, încă n-am putut găsi nici măcar niște ajutoare mai acătării, necum un înlocuitor pe care să mă pot bizui ca pe mine însumi. Ba nu, făcând această afirmație m-am pripit. Fiecare secol mi-a dăruit câte ceva. Dar de la secolul 20 am obținut recolta cea mai bogată. Mă rog, este și acesta un indiciu al evoluției omului...

(Deodată cade pe gânduri și dacă ar fi singur, pesemne că ar și ofta).

Și când te gândești că dacă te iei după cuvântul Bibliei, zilele mele sunt numărate. Ei, ce să-i faci? Mă împac cu gândul că mai am de trăit un fleac de câteva cvadrilioane de ani, după care mort-copt va veni mult-așteptatul sfârșit, iar eu mă voi putea odihni pe săturate.

Sincer să fiu, în lunga și anevoioasă mea lucrătură n-am avut parte doar de plictiseală și monotonie, ci s-au ivit ba întâlniri memorabile, precum cea cu Iov, cu El în pustie și cu Faust, ba interesante divertismente, așa ca întâlnirea mea cu Ivan Karamazov, întâlnire închipuită și găzduită de confratele tău F. M. Dostoievski în paginile celebrului său roman „Frații Karamazov”.

Dar iată, am încheiat-o cu confesiunile. Mă simt acum mult mai în formă ca la începutul întâlnirii noastre, așa că după acest intermezzo, cu voia ta, scumpe maestre, putem să ne întoarcem la firul agreabilului nostru dialog.

I. S. Turgheniev: La presupusa ta sinceritate voi răspunde cu întreaga mea sinceritate: Ai venit aici fără ca măcar să-mi treacă prin minte să te invit. Cu toate astea, considerându-mă ca întotdeauna o gazdă bună, nu ți voi întoarce spatele și nu te voi pofti afară. Ar fi, de altminteri, complet inutil, dat fiind faptul că te situezi în fruntea acelor creaturi pe care le dai afară pe ușă, iar ele îți intră pe fereastră. Iată de ce promit să te ascult în continuare și să-ți răspund într-un mod politic, cu toate că, după vechiul tău obicei, mi te-ai vârât în suflet și mi-ai ucis bucuria dialogului intim cu amintirile.

Daimonul: Și eu care credeam că te voi flata cu încrederea degajată de confesiunile mele! Ei, nu-i nimic, oricum m-am obișnuit cu neîncrederea și nerecunoștința, nu doar a oamenilor, ci a tot ce există și are vreodată șansa să mă scuie în față. Mă rog, fie și așa...

Iubite maestre, după concesiia admisă în raport cu cărțile ticluite, sunt curios să știu dacă în mulțimea personajelor plătuite, ai măcar unul care se bucură de un spor de afecțiune din partea ta.

I. S. Turgheniev: În linii generale, comentariile făcute în legătură cu cărțile sunt valabile și pentru personaje. Spun „în linii generale”, întrucât majoritatea personajelor, cu deosebire cele pozitive, nu sunt decât multiplicări ale eu-lui autorului, respectiv extrapolări ale unor cazuri luate din realitate, care, după înveșmântarea lor cu însușiri împrumutate foarte adesea din propria panoplie moral-spirituală, sunt puse în mișcare pe calea regală a tipizării lor artistice.

Daimonul: Ce te face să crezi că lucrurile nu stau la fel și în ceea ce privește creionarea personajelor negative, când știut este că în orice om stăruie atât piscuri ale elevației, cât

și hăuri ale abjecției umane? Deoarece sunt înzestrați peste medie, artiștii n-au cum să facă excepție de la regulă. Exemplul cel mai frapant în acest sens îl constituie Dostoievski, cu memorabilele lui personaje ce-și pendulează însușirile și defectele între elevație și abjecție.

I. S. Turgheniev: Rămân la părerea mea dintâi, cum că un creator de mare forță artistică este un demiurg în afirmare, care cu uneltele sale specifice, caută să recreeze lumea în sensul perfecționării ei. Ori, e clar că mesajul moral-spiritual al unei opere valoroase nu poate fi orientat decât pe direcția dinspre rău spre bine, dinspre păcat spre virtute, chiar atunci când autorul apelează la mijloace artistice din gama oribilului și hidosului, care par să acrediteze ideea că năzuințele sale se îndreaptă în sens opus. Sunt absolut convins că indiferent de mijloace întrebuintate, scopul culturii și al adevăratului om de cultură nu poate să vizeze decât valorile cardinale: binele, adevărul, frumosul, justul și sacralul, mulțumită cărora atât făuritorul culturii cât și consumatorul ei au șansa unică de-a deveni din buni mai buni, din săraci - posesorii unor bogății „pe care nu le mănâncă moliile și nu le fură furii”, din nefericiții efemerului - preafERICIȚII cunoscători ai atotumanului îndrăgit de Absolut.

Iar acum să-ți răspund la întrebare. Da, am vreo câteva personaje, nu doar mai bine conturate decât altele în virtutea poziției lor de personaje centrale, ci chiar reprezentative prin sarcinile cu care le-am investit în marea dezbatere de idei dintre intelectualii reformatori și raznocii, privind schimbarea vechilor rânduieli și triumful democratismului asupra aristocrației, respectiv nevoia presantă de orientare a Rusiei pe calea progresului inspirat de modelul occidental.

Fac precizarea că sunt întru totul de acord cu afirmația distinsului meu prieten Gustave Flaubert: „Eu sunt doamna Bovary!” Da, un personaj feminin poate să-l reprezinte pe autor la fel de bine ca unul masculin... Dintre toate personajele mele feminine, cea mai aproape de năzuințele mele conceptuale și artistice se situează Elena. Asta nu o spun prin prisma popularității de care s-a bucurat romanul „În ajun” publicat în anul 1860, ci datorită frumoaselor însușiri cu care mi-am înzestrat eroina: curajul femeii neînfricate de a-și alege propriul drum în viață alături de cel pe care-l iubește și-l urmează fără umbră de șovăială, ceea ce - desigur - a făcut ca Elena să devină prototipul personalității eroice, atât de necesar pentru societate în acel moment.

Tot curajoasă și iubitoare se arată și Liza din romanul „Un cuib de nobili”, însă curajul ei se manifestă în sens invers, înspre înăbu-

șirea definitivă a dragostei de-abia înmugurite între ea și Lavrețki, atunci când află că fosta soție a acestuia n-a murit.

Dintre personajele masculine, figura cea mai reprezentativă este aceea a medicului nihilist Bazarov din romanul „Părinți și copii” (1862), copilul meu preferat care reproduce trăsăturile lui Dimitriev, un tânăr medic de provincie cunoscut de mine.

Daimonul: Din romanul „Deștelenire” (1877) nu incluzi pe nimeni în categoria personajelor reprezentative?

I. S. Turgheniev: Dintre toate personajele acestui ultim roman al meu în două părți, Solomin se apropie cel mai mult de ceea ce consider eu a fi un personaj reprezentativ...

Daimonul: Romanul „Fum” (1867) a generat nenumărate discuții îndată după apariția sa. Lev Tostoi și Dostoievski, Goncharov și Tiutcev au respins romanul de pe poziții diferite: unii pentru tendința lui politică, alții pentru lipsurile sale artistice. În schimb Pisemski și Pleșceev au apreciat romanul cu mult entuziasm. Te-au afectat opiniile acelor care au găsit că cugetările lui Potughin jignesc sentimentele patriotice ale unora dintre cititori?

I. S. Turgheniev: Nu poți să le faci tuturor pe plac. Dar chiar dacă unii dintre cititori s-au simțit ofențați, nu retractez nimic din cele scrise. De altminteri am prevăzut o atare reacție, motiv pentru care am pus în gura lui Potughin următoarele cuvinte: „Slavofiliile m-ar spânzura cu plăcere pentru asemenea erezie, dacă n-ar avea inima așa de gingașă”.

Daimonul: Multe aș mai avea să te întreb, iubite maestre. Dar iată că se face de îndată ziuă și eu mă grăbesc la treburile mele. Ne vom despărți după ce-ți voi cunoaște părerea în delicata chestiune a iubirii, temă prezentă, dacă n-am avea inima așa de gingașă”.

Daimonul: Multe aș mai avea să te întreb, iubite maestre. Dar iată că se face de îndată ziuă și eu mă grăbesc la treburile mele. Ne vom despărți după ce-ți voi cunoaște părerea în delicata chestiune a iubirii, temă prezentă, dacă n-am avea inima așa de gingașă”.

În romanul „În ajun” faci referire la cele două tipuri de dragoste, despre care Schopenhauer vorbește adeseori: dragostea desfătare și dragostea jertfă. După lunga discuție avută și din mesajul întregii tale opere, de asemenea orientându-mă după marea dragoste a vieții tale, cunosc dinainte răspunsul la această ultimă întrebare. Dintre cele două tipuri de dragoste, care trebuie să dețină întâietatea în orice împrejurare a vieții omului?

I. S. Turgheniev: Firește, dragostea jertfă.

În clipa aceea, undeva departe se auzi cucurigatul unui cocoș, și Daimonul dispăru de pe terasă ca luat de adierea dimineții. „Se face ziuă”, murmură Tugheniev după ce rămase singur. Apoi se adânci în binecunoscuta-i melancolie și, odată cu roua florilor, el se lăsă absorbit de primele raze ale soarelui de vară.

Octavian LUPU

Magia cuvintelor ce zămislesc viața, dar pot și ucide într-o singură clipă

Realitatea este „magică” prin natura ei, fiind tainică la toate nivele ei de manifestare, transcendentă dar și imanentă, străină și totuși familiară, paradoxală, însă și rațională în conținutul ei. Din fericire pentru ființa umană, există totuși un instrument puternic de investigare a ei, acesta fiind nimic altceva decât „cuvântul”: gândit, rostit, primit și ulterior transformat în acțiune. De aceea, prin afirmații succinte, dar relevante în ce privește conținutul, am căutat să exprim necesitatea de redefinire a spațiului mediatic românesc, în acest sens schișând următoarele elemente ce trebuie avute în vedere:

-influența puternică a cuvintelor în promovarea aspectelor pozitive sau negative ale vieții

-iluzia comunicării în cazul în care lipsește interesul pentru ceea ce gândește auditoriul sau pentru opiniile alternative la ceea ce este prezentat

-inclusiunea constantă a insinuărilor și calomniilor în produsele media de „succes”, măsura audienței fiind proporțională cu scandalul realizat prin expunerea sau „explozia” lor

-cultivarea dependenței nefaste de audiență a lucrurilor negative, care prin obișnuința receptării lor conduce la scăderea dramatică a calității vieții

-nevoia definirii de canale media alternative, care să prezinte echilibrat aspectele pozitive și negative ale experienței umane, cu o tentă ascendentă, educativă și oferind modele adevărate pentru toate generațiile.

Cuvintele pot da viață sau pot să distrugă

Trăim într-o lume în care cuvintele sunt utilizate cu mult prea mare ușurință de parcă nu ar însemna nimic dacă exprimăm o idee de valoare sau doar ne mărginim să repetăm diferitele nimicuri lipsite de conținut. Confrunțați cu abundența de nestăvilit a informațiilor

nerrelevante, suntem, în cele din urmă, împresurați în citadela interioară a sufletului de sentimente contradictorii induse în mod malefic de către o mass-media aservită intereselor de manipulare a opiniei publice. Astfel, este suficient să deschizi televizorul și întreg câmpul vizual se umple de imagini grotești, în care oamenii se ceartă între ei, își aduc tot felul de acuzații și se jignesc reciproc.

Ne întoarcem spre calculator, și, dacă nu suntem atenți, de îndată ecranul se umple și el cu informații lipsite de relevanță însoțite de o mulțime de imagini lipsite de noimă, ce nu ne interesează în vreun fel, dar care insistă să intre în raza privirii, să ne captiveze și să ne răpească niște minute prețioase din viață, din această viață atât de scurtă, încât până și sensul ei ne rămâne până la urmă un mister de nepătruns. Și astfel înțelegem faptul că toate cuvintele au o putere aparte în a zidi sau distruge, în a da viață sau ucide fără a lăsa o urmă vizibilă a punctului în care otrava lor penetrează învelișul interior al sufletului.

Și din această cauză, nicio probă balistică ulterioară nu va putea pune în evidență pe „făptașul” nevăzut, care la adăpostul anonimului „împușcă” victime nevinovate. Similar, „zidul” de rețele electronice ajunge să separe eficient pe cel care aruncă informații otrăvitoare de victima care le „absoarbe” și în cele din urmă este ucisă moral sau fizic. Însă aceste imagini barbare nu reprezintă o exagerare, fiindcă deja violența mediatică s-a impus ca un standard „de facto” pe care îl respectă orice trust sau organizație care dorește să fie în topul evaluărilor de audiență în baza cărora se încheie profitabile afaceri de publicitate sau de promovare a imaginii.

Iluzia comunicării într-un mediu lipsit de opinii personale

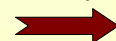
Dar așa ceva nu reprezintă în vreun fel o comunicare reală dintre cel care prezintă și cel care privește sau ascultă, fiindcă lipsesc

acele ingrediente obligatorii ale sincerității, deschiderii și buneii intenții. Fără aceste elemente, simpla exprimare nu reușește să depășească nivelul demagogiei și al discursului lipsit de conținut. Nimic nu este mai tragic decât să folosești darul „cuvântului” pentru a împrósca cu noroi în ceilalți și pentru a vehicula idei vătămătoare în interiorul societății. Dar din nefericire, aceasta este situația în spațiul mediatic românesc, devenind o regulă de la care aproape nu mai găsești nici un fel de excepție.

Iluzia comunicării pornește de la falsa premisă că dacă ai audiență, atunci înseamnă că ai reușit în demersul de a a-ți impune un anumit punct de vedere fără a ține cont în vreun fel de adevărul sau falsitatea celor prezentate sau de opiniile alternative ale celor care te ascultă. Și tocmai de aceea, producțiile media sunt de regulă exprimate cu sens unic, în care opinia publicului țintă este cel mai adesea ignorantă sau eșantionată corespunzător pentru a corespunde ideilor prezentate. Acest monolog al canalelor de comunicare conduce la o alienare progresivă a capacității de reflectare a celor care se „hrănesc” zilnic din conținutul lor, rezultatul fiind o amorfizare treptată a societății și o scădere per ansamblu a capacității acesteia de a reacționa inteligent și creativ la schimbările dramatice ale mediului în care trăim.

Jocul murdar al insinuării și calomniei

O altă tehnică nefastă prin consecințe din arsenalul mediatic „garantată” pentru succes constă în a plasa insinuări dintre cele mai josnice la adresa unui anumit personaj luat în discuție și relativ la motivațiile sale. De fapt, niciodată nu vom ști cu siguranță ceea ce se petrece în interiorul unui om, cât de mult este răuvoitor sau doar incapabil în a-și discerne propriile sale motivații. A prezenta mereu imagini terfelite în mocirlă și a

nu oferi niciodată modele pozitive atrage după o sine o scădere progresivă a încrederii în semeni și o șubrezire pe termen lung a construcției sociale. Fără a cădea în capcana prezentării numai a „realizărilor”, totuși viața reprezintă un amestec de lumini și umbre, iar a insista doar pe partea negativă răpește capacitatea de a aprecia ceea ce este pozitiv, valoros și de urmat din ceea ce constituie comportamentul uman.

În ce privește calomnia, ea reprezintă articolul cel mai bine vândut pe micile și marele ecrane, alături de bârfe și de presupuneri, constituind un „tort” din care se hrănesc milioanele de telespectatori sau de utilizatori ai Internetului. Dacă la o emisiune de maximă audiență - de obicei plasată la ore în care suntem cel mai susceptibili de a primi informații pe care să nu le putem cenzura prin rațiune, adică la ore târzii sau imediat după program de lucru - lipsește acest ingredient, atunci imediat audiența își comută atenția pe un alt canal care oferă acest gen de produs. Nu contează cât de adevărate sau de false sunt afirmațiile făcute, presupunerile fiind considerate argumente de netăgăduit, iar jocul cu informații și cifre de pe „surse” anonime completând tabloul apocaliptic al unei zile obișnuite și înnegrind cât mai dramatic diferitele personaje ale zilei.

Obișnuința cu partea negativă a lucrurilor este nefastă

Ne-am obișnuit atât de mult cu acest mod de prezentare a realității încât nu ne mai simțim bine fără acest ingredient nefast al negativismului. Alături de mondenități, adică de amănunte intime - publice din viața unor reale sau false vedete, omul modern se hrănește cu „gunoaie” informaționale, cu „resturi” din tomberoanele mereu proaspete de conținut ale diferitelor canale media care ne invadează spațiul privat generând o imagine urâtă, tristă și pesimistă asupra vieții. Nu întâmplător, efectul pe termen lung al expunerii la astfel de producții se poate concretiza în scurtarea speranței de viață, creșterea nivelului de stress și accentuarea tendințelor depresive, atât de caracteristice spațiului românesc traumatizat extrem de comunism și postcomunism.

Iar dacă există totuși canale alternative, ele sunt doar trecător explorate, fiind „consumate” între două reprize cu „hrănire” din gunoaiele mediatice, care se alimentează mereu din scandalurile publice sau private aflate voit sau nu la ordinea zilei. În zadar încerci să te aduni pentru a urmări o emisiune bine realizată de pe „National Geographic”, fi-

indcă deja mintea a fost orientată către dispuță și ceartă, iar somnul a pierit de pe gene la ore târzii aflând noi informații despre „potlogăriile” celor care sunt în poziții de frunte sau despre scandalurile personale ale unor personaje mediocre, dar vizibile datorită influenței financiare, economice, politice sau de altă natură.

Nevoia unor canale media alternative

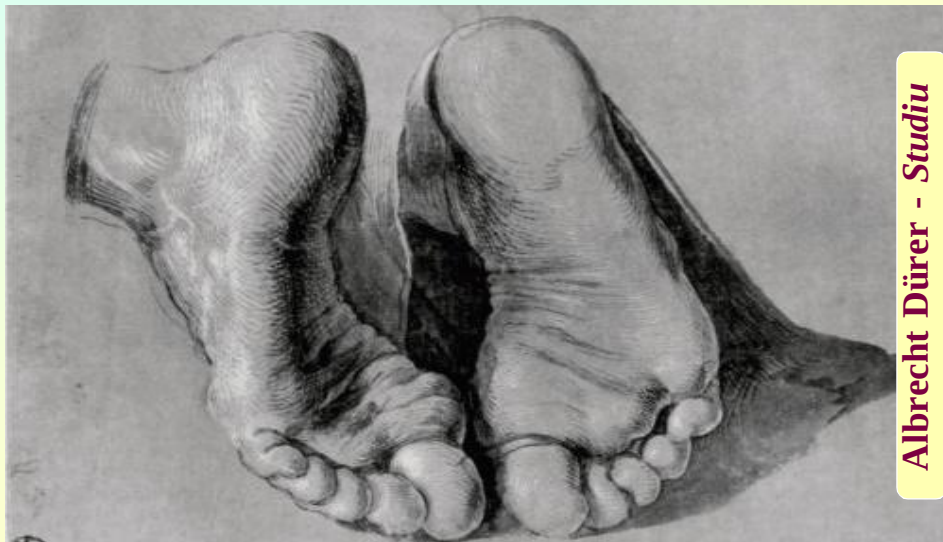
Cuvintele pot da viață sau ucide prin exprimarea lor, pot aduce fericire sau înnegura viziunea prin simpla percepere a lor, pot induce bucurie sau teamă, încredere sau disperare, realitatea rămânând de multe ori aceeași. Prin cuvinte suntem educați să devenim ființe umane, depășind regnul animal la nivelul căruia cu toții ne naștem, progresând mereu către sfere spirituale tot mai înalte. Dar tot prin cuvinte reușim să stricăm totul, să aruncăm în mocirlă și derizoriu cele mai nobile idealuri, să mințim, să ne suspectăm și să ne otrăvim viața. Cuvintele au puterea „magiei” în a crea și distruge, conferi viață și răpi dreptul la existență, prin ele se instigă masele să comită lucruri rele, dar tot prin ele oamenii pot fi înnobilați sufletește pentru a deveni asemenea îngerilor cerești.

Și tocmai din această cauză, apariția unor canale media alternative în spațiul românesc o disting ca pe o necesitate de prim rang. Nu este vorba de a încerca să exprimăm pozitiv ceea ce este în mod clar negativ, sau de a ignora asperitățile, durerea și suferința vieții de zi cu zi. Ci fac referință la producții care să prezinte echilibrat „luminile și umbrele” existenței noastre, care să promoveze speranța, încrederea și colaborarea dintre oameni, astfel încât construcția socială să fie sprijinită, iar spiritul comunitar să ia locul „atomizării” în indivizi care nu știu nimic unul de altul.

Să nu fiu înțeles greșit, nu mă refer la re-

ligie sau la promovarea de doctrine spirituale mai mult sau mai puțin ezoterice sau mistice. Dimpotrivă, mă gândesc la o prezentare obiectivă, profesionistă, lipsită de patos a bunelor și relelor societății în care trăim, totuși cu o tentă ascendentă prin promovarea laturii pozitive, de stimulare a potențialului spre bine care există în inima fiecărui om, de cultivare a sensibilității interioare față de ceilalți și față de universul în care trăim. Adică un demers laic, dar profund umanist, aducător de încredere și oferind modele de creștere pentru tână generație și de corectare necesară a generațiilor mai vârstnice, educate într-un sistem care a cultivat neîncrederea, suspiciunea, invidia și turnătorie. Numai așa comunismul și postcomunismul vor dispărea definitiv din istoria umbră de „negativ” a ultimelor șapte decenii, iar România se va putea „deștepta” din amorțirea indusă de cei care nu au avut alt interes decât să o desfigureze și să o transforme într-o masă amorfă, lipsită de personalitate, creativitate și putere lăuntrică.

Și numai astfel, am convingerea că „magia cuvintelor” va zămisli viață pentru cei care prezintă și pentru cei care ascultă, aducând speranță, încredere și viitor pentru societatea în mijlocul căreia trăim, sentimentele de înstrăinare și însingurare dispărând progresiv fiind înlocuite de simpatie și cooperare la nivel de familie, comunitate și națiune în ansamblul ei. Pare utopic, dar totdeauna marile schimbări sunt precedate de „visători” care îndrăznesc să vadă lucrurile dintr-o altă perspectivă. Și chiar dacă cu „o floare nu se face primăvară”, totuși apariția unei „flori” poate însemna apropierea unui nou anotimp al regenerării, renașterii și apariției unui nou început. Suntem cu toții victimele unui experiment social care ne-a marcat în profunzime mai mult decât ne dăm seama, însă niciodată nu este prea târziu pentru a ne regăsi adevărata identitate, ce nu poate fi alterată pe deplin vreodată de nici un fel de regim totalitar.

Albrecht Dürer - Studiu

Mihai ȘTIRBU

Ion Creangă și Tinca Vartic

Ion Creangă a fost un cleric onorabil, dar fără vreo chemare deosebită pentru preoție, aprecia criticul literar Vladimir Streinu (Istoria literaturii române, vol. III, Editura Academiei R.S.R., București, 1973). A excelat ca scriitor, iar din punct de vedere profesional - în cariera didactică, atât ca învățător, cât și ca autor de manuale școlare.

Nu cred să existe român care să nu fi auzit de Ion Creangă.

Ion Creangă, povestitorul nepereche al moldovenilor, își doarme somnul de veci în Iașul drag lui, în cimitirul Eternitatea. Acolo, nu departe de cei câțiva metri pătrați ai veșniciei lui, a poposit pentru totdeauna și unicul său fiu, „Căpitanul”.

Creangă a plecat în viață de pe prundul Ozanei, din împărăția poveștilor create de el, purtându-și și scriindu-și amintirile, care i-au rămas nemuritoare. *Amintirile din copilărie* sunt, de fapt, cea mai cuprinzătoare autobiografie a scriitorului, care încep, cum era firesc, cu evocarea părinților și a înaintașilor săi, un loc însemnat în scrierea sa ocupând spațiul fizic al copilăriei, care l-au influențat și i-au rămas vii în memorie pentru totdeauna. Dacă ar fi trăit în zilele noastre un copil plin de poze ca Ion Creangă, cred că l-am numi cu îngăduință, puști rebel.

Un scriitor, voind să demonstreze bogăția în înțelesuri și capacitatea limbii române de a descrie un eveniment, astfel încât acesta să-și producă o falsă impresie, zicea: „M-a rugat un prieten să-i caut o școală pentru un copil problemă, exmatriculat încă din clasele primare. Am luat la rând școlile ale căror directori îmi erau cunoscuți. Primul director mi-a răspuns că el vrea în școala sa doar copii cu rezultate bune la învățătură, al doilea că acceptă doar elevi olimpici, al treilea n-a fost mulțumit de notele pe care le avea protejatul meu la purtare. Ultimul era tare curios să afle ce făcuse acel copil, de nu fusese acceptat de ceilalți. I-am explicat, folosind termeni juridici: a produs avarierea unui imobil, a sustras bunuri ale comunității, a intrat prin efracție în perimetrul locuinței unui cetățean și i-a provocat pagube materiale. S-a îmbolnăvit și de o boală rușinoasă... Auzind faptele de care ar fi fost acuzat elevul, bănuind că era

fiul unui sus-pus, luându-se cu mâinile de cap, directorul m-a întrebat: Dar cum îl cheamă pe micul infractor? I-am răspuns calm: Ion Creangă. N-a prăvălit el stânca peste casa Irinucăi, avariind-o? A furat pupăza din tei, care era - într-un fel -, bun comun. A sărit peste gard ca să fure cireșe de la mătușa Mărioara. Nu s-a îmbolnăvit de răie de la caprele Irinucăi?!”

Deși ai zice, după parcurgerea *Amintirilor din copilărie*, că școala, din cauza dascălilor pe care i-a avut, ar fi fost greu de terminat, Ion Creangă a ajuns să predea, să publice abecedare, fiind nu doar preot, un bun povestitor, dar și un apreciat și popular scriitor încă din timpul vieții.

Asupra datei nașterii sale sunt controverse, dar ziua de 1 martie 1837 este păstrată oficial ca data nașterii sale (după cum el însuși afirmă în *Fragment de biografie*), în satul Humulești, județul Neamț, Plasa de sus, conform unei mitrici (condici) de nou-născuți din Humulești, publicată de Gh. Ungureanu. Părinți îi erau Ștefan a lui Petre Ciubotariu și Smaranda, născută în familia lui David Creangă din satul Pipirig, județul Neamț. A avut încă șapte frați și surori: Zahei, Maria, Ecaterina, Ileana, Tudor, Vasile și Petre. Ultimii trei băieți și Ecaterina au pierit de mici, iar Zahei, Maria și Ileana au trăit până în 1919.

În septembrie 1846, Ion Creangă a început să meargă la școala din satul natal, care era înființată de preotul Ion Humulescu, avându-l ca dascăl pe Vasile a Ilieoaei (Bădița Vasile), cel luat la oaste cu arcanul. Purtând numele Ștefănescu Ion, a fost în perioada 1853-1854 elev la Școala Domnească din Târgu Neamț. În toamna anului 1854 a ajuns, înscris de mama sa Smaranda, la „fabrica de popi” de la Fălțiceni (Școala Catihetică, școala condusă de N. Conta - unchiul filosofului Vasile Conta), cu numele pe care avea să-l

poarte toată viața, Ion Creangă. Pentru că mama sa îl dorea preot, iar școala de la Fălțiceni se desființase, a urmat, între anii 1855-1858, Seminarul teologic „eniamin Costachi” la Socola, Iași. A învățat latina și greaca veche, istoria universală și a românilor, dogmatica și retorica, mai mult de dragul mamei sale. După terminarea cursului inferior (seminarul), a fost hirotonisit deacon la biserica Sfânta Treime, dar școala s-a desființat, însă el îndeplinea condițiile pentru a se putea înscrie la Institutul Vasile Lupu sau Școala Normală de la Trei Ierarhi. A devenit institutor la 28 ani. Ca preot, Creangă a slujit 11 ani, din 1860 până în 1871, schimbând mai multe parohii. După Sfânta Treime, a ajuns la Patruzeci de Mucenici; apoi la Mănăstirea Bârboi, Sf. Pantelimon, Galata și Golia. Creangă a fost, prin natura sa, un preot atipic; așa se explică și caterisirea (excluderea din cler), datorită unor fapte incompatibile la vremea aceea cu preoția. Despre conflictul cu biserica, scrie Jean Boutiere în biografia alcătuită de scriitorul român („La vie et l'oeuvre de Ion Creangă 1837-1889” Paris, Librairie Universitaire J. Gamber, 1930). I s-a reproșat că mergea la teatru, fapt considerat de clerici un sacrilegiu. „Mitropolitul m-a oprit de la slujbă și atunci m-am dus a doua oară” spunea însuși Creangă. Mai trăsesse cu pușca în ciorile ce-și făceau veacul pe turla bisericii - o practică insolită în cinul bisericesc, se tunsese ca un civil. Mitropolia a ordonat o anchetă, din care a rezultat că părintele Creangă utilizase flinta. Nu s-a dictat nicio sancțiune, doar o mai atentă supraveghere a prelatului. Toate s-au finalizat cu caterisirea sa. Dar, peste timp, în zilele noastre, a fost reabilitat: „Prin bunăvoința Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, pe atunci Mitropolit al Moldovei și Bucovinei. În 1993, pe 20 iunie, s-a efectuat această reabilitare. A fost un moment solemn, la care au participat zeci de intelectuali, profesori universitari, personalități din Iași, dar și din București, împreună cu soborul de preoți

condus de actualul Patriarh, alături de Preasfințitul Calinic Botoșăneanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Iașilor.”

Creangă intrase în lumea scriitorilor din Iași datorită harului său nemaipomenit de povestitor. Prietenia lui Creangă cu Eminescu a fost cea mai frumoasă amiciție din istoria literaturii române. Eminescu îl determinase să scrie și l-a introdus în cenaclul Junimii. Mărturia edificatoare, referitoare la intrarea lui Creangă la Junimea, este cea a lui Maiorescu, în *Istoria Contemporană a României*.

Poate mai mult decât în cazul altora, destinul său a fost influențat de Smaranda, mama sa care voia să-l vadă scăpat de sărăcie. La ea, evlavia mergea mână-n mână cu pragmatismul. Știa că preoția atrăgea beneficii, ușurând traiul de zi cu zi. Preoții scăpau de birurile care-i împovărau pe oamenii obișnuiți, erau respectați și nu aveau grija zilei de mâine. Știa asta pentru că avea neamuri călugări și preoți de mir, cu familii și copii.

Fiică de vornic, Smaranda era o femeie simplă, o țărancă de la munte, neștiutoare de carte, astfel explicându-se credința ei în superstiții, în vrăji și descânțece. Dar era o femeie harnică, isteată, care năzuia să asigure copiilor o viață mai bună. Deși era prinsă cu treburile gospodăriei, ea și-a făcut timp să învețe să citească împreună cu băiatul ei mai mare. De aceea, Ion Creangă, cu o târzie recunoștință, o descrie cu duioșie: „Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte; și-mi aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat.” Ea știa să se poarte astfel ca rezultatele educative să fie bune, chiar dacă uneori îi pune pe copii în mare încurcătură. Din „Amintiri” am aflat că atunci când Nică a lăsat-o pe mama înglodată în treburile și a fugit la scăldat, ea l-a pedepsit luându-i hainele, iar când s-a întors rușinat și flămând, l-a dojenit blând, sigură fiind că-și va schimba purtarea în alte situații similare. Când copiii nu și potoleau hârjoana, Smaranda era nevoită să devină aspră: „și nu puteam adormi de incuri, până ce era nevoită biata mama să ne facă musai câte un șurub două prin cap și să ne deie câteva tapangele la spinare. Și numai așa se putea liniști biata mama de răul nostru, biată să fie de păcate!” Cu toate greutățile casei și a droaiei de copii, Smaranda era o femeie deschisă, prietenoasă, bucuroasă de oaspeți. După *istoria* cu pupăza, ea a chemat-o pe mătușa Mărioara, cu care se sfădise din pricina lui Nică, la o masă bună cu plăcinte și un pahar de vin: „ca cele rele să se spele, cele bune să s-adune.”

Când i-a venit sorocul, dar și obligat fiind

dacă voia să îmbrace haina preotească, în 1859 s-a căsătorit. Soția sa, fiica preotului Ioan Grigoriu de la Biserica 40 de Sfinți din Iași era cu 15 ani mai tânără. Din păcate, n-a fost o alegere fericită. Deși era o femeie frumoasă, cu pretenții de orășeancă, se îmbrăca provocator, și voia să meargă la operă și petreceri, se lăsa curtată de bărbați. Cu ea a avut singurul său un copil - Constantin. Ion Creangă nu se înțelegea nici cu socrul său, care era foarte zgârcit și-l obliga să locuiască într-o anexă a casei lui, o căsuță lângă biserică. Tensiunile dintre cei doi creșteau. Greu de crezut, dar pe 13 ianuarie 1860, Ion Creangă a depus „jalbă” la Mitropolie împotriva socrului său pentru insulte, lovituri și tentativă de asasinat: „Orele bătute unul după 12 noaptea, au venit și stăpânul casei, aflându-mă eu dormind, pe când toată suflarea se odihnește, lângă a mea soție; fără să știu când au intrat în casă, s-au repezit și mi-au pus unghiile în gât - ghiarale - de a mă sugruma cu totul”. Cine știe ce s-o fi întâmplat atunci, dar Ion Creangă a fost arestat pentru trei zile. După aceea, a depus încă o „jalbă” pentru umilințe îndurate din partea socrului, care-i poprea și soția”.

Din nefericire, căsnicia n-a durat, Ileana (care iubea haina preotească...) l-a părăsit pe Creangă și a plecat la bărbatul de care se îndrăgostise, Isaia Vicol, călugăr la Mănăstirea Golia. După procesul de încredințare a copilului, Creangă a obținut tutela acestuia.

Constantin s-a căsătorit pe la Brăila și a avut patru copii, cei mai mulți fiind plecați din țară, unul ajungând profesor universitar la Oxford.

Nora lui Ion Creangă, aromâncă, era fiica unor macedo-români, care emigraseră din Salonic în Brăila. Constantin se îndrăgostise de domnișoara Olga Patru, care era cu zece ani mai tânără decât el. În 1888 s-a născut

primul nepot al lui Ion Creangă, Laetiția, în Italia, la Torino. Fusesse botezată cu numele unei prințese a Casei de Savoia (fetița a fost singurul nepot pe care Creangă a apucat să-l vadă). Au urmat Horia (1892), Silvia (1894) și Ion (1898) - alintat de familie Ionel. Despre Olga Patru, nora lui Creangă, Nicușor Țimiraș, unul dintre nepoții săi, doctor în filologie la Universitatea din Berkeley, California, povestea despre farmecul pe care femeia îl răspândea chiar când trecuse de prima tinerețe: „Bunica Olga era nespus de frumoasă, brună, cu ochii negri aprinși, cuminte, blândă”.

Când fiul lui Creangă a părăsit armata, singurul lucru pe care l-a luat cu el în civilie a fost gradul de căpitan până la care ajunsese, grad care-i înlocuise prenumele: „Căpitănel C.I. Creangă”.

Se pare că și Radu Beligan scoboară din neamul povestitorului. Actorul a declarat pentru „toate artele.com” că bunica sa îi povestea când era copil, că ea este vară primară a lui Ion Creangă. Sursa citată afirmă că în sprijinul acestor declarații există și o serie de documente care susțin declarațiile maestrului Beligan: „La Iași se află mormântul preotului Adam Beligan, bunicul meu patern. Soția sa, presbitera Ecaterina Beligan, bunica mea, îmi povestea deseori pe când eram copil că ea este vară primară cu marele Ion Creangă. Nici acum, după atâta vreme de când ea a plecat dintre noi, nu am niciun motiv să mă îndoiesc de spuselor ei deoarece era o femeie modestă, cucernică și cu frică de Dumnezeu și, pentru că bunica mea nu știa să scrie și să citească, îl socotea pe Creangă ca vărul Nică, nicidecum o celebritate națională”, a spus actorul.

Tinca Vartic a însemnat un alt capitol important din viața prozatorului. Cu ea a locuit în Bojdeucă. Ea a avut grijă de Creangă până la sfârșitul vieții. Bojdeuca are o istorie interesantă. Inițial, locul pe care era construită fusese proprietatea Bisericii „Buna Vestire” din Iași, care l-a vândut cu o taxă anuală de 10 lei lui Constantin Vasiliu. El a construit căsuța cu trei odăi, acoperite cu stuf și o fântână în curte în anul 1842. După opt ani, la 2 iunie 1850 a vândut-o numitului Popovici. Un alt proprietar al bojdeucii a devenit preotul Ghenovici, care a vândut-o Mariei Ștefaniu. Noua proprietară, nelocuind în casă, a închiriat-o familiei Vartic. La bojdeucă, scriitorul s-a gospodărit ca la mama acasă. Și-a aranjat acolo un pat sănătos de blană de stejar, și-a așezat o masă oleacă boierească pentru scris, un raft pentru cărți, iar lângă vatra sobei cu horn și-a pus o măsuță rotundă cu trei picioare cu scaunele mici și veselă ca la Humulești. Tinca Vartic era celebră prin bucatele pe care le făcea pentru Creangă (se știe că el era un gurmand) și pentru prietenii săi. A-

Albrecht Dürer - Moartea lui Orfeu

ceastă căsuță l-a găzduit în vara lui 1876, din iulie până în noiembrie, și pe Mihai Eminescu, în calitate de prieten dar și de chiriaș al lui Creangă. După ce Eminescu se mutase de la Bojdeucă, Ion Creangă avea să-i scrie, în dorul timpurilor trecute: „Bădie Mihai, nu pot să uit acele nopți albe, când hoinăream prin Ciric și Aroneanu, fără pic de gânduri rele, dar în dragostea cea mare pentru Iașul nostru uitat și părăsit de toți. Și, dimineața, când ne întorceam la cuibar, eram blagosloviți de aghiazma cea fără prihană și atâta iertătoare a Tincăi, care ne primea cu alai, parcă cine știe ce nelegiuire am făcut și noi.”

Mai târziu, în bojdeucă, conform criticului literar George Călinescu (evocând dragostea lui Creangă pentru mâte), și-a dorit să aibă în bordeiul său o turmă de pisici: Sița, Tița, Frusica, Florica, Țacă, Suru, Ghiță, Vasilică, Todirică, Bălănică, Mișulică, Tărcata, Frăsina și Titu, drept prețuire (!) pentru Titu Maiorescu.

Bojdeuca este descrisă de însuși Creangă într-o scrisoare către Titu Maiorescu, din 1887: „De veți avea răbdare, că bunătate totdeauna ați avut, veți întreba poate, unde-i bojdeuca mea? Vă voi răspunde respectuos: în mahalaua Țicău, ce-i mai zic și Valea Plângerei, strada Țicău de Sus No. 4, (dacă se mai poate numi stradă o huidicioară doinică, plină de noroiu pînă la genunchi, când sunt ploii mari și îndelungate, zise și putrede, și la secetă geme colbul pe dânsa). Iar bojdeuca de căsuță, în care locuiesc eu de vreo 18 ani, e de vâlătuci și povârniță spre cădere pe zi ce merge, de n-ar fi răzîmată de vreo 24 de furci de stejar și acele putrede. Iarna dorm într-o odăiță toată hrentuită, iar vara într-un cerdăcel din dos, începând de pe la Maiu și sfârșind pe la Octombrie când este vremea bună, cum îi acum. Așa m-am deprins.”

Despre relația dintre el și ultima parteneră de viață, cu care nu s-a căsătorit, se poate afla dintr-o scrisoare expediată de la Slănic: „Către Ecaterina Vartic - domnișoarei Ecaterina Vartic, peste drum de școala evreiască din Sărărie (devala) la Iași, 1884, iunie 16, Slănic. Tincă, Am ajuns joi în 14 la Slănic, m-am așezat la locul destinat și am început a bea apele hotărâte de doctor. Băi încă nu mi-a hotărât până acum. Hrana este scumpă aici, și se găsește cam greu ce-ți trebuie. Eu am mai avut de câteva ori amețeli ușoare; sper însă că, cu timpul, vor începe a dispărea. Vă salut pe toți cu drag și vă doresc sănătate. Complemente lui Mușnitănu și la toți prietenii. Al vostru sincer prieten, I. Creangă.”

Intervenise perioada crizelor de epilepsie. Povestitorul căzuse chiar în clasă înaintea școlarilor, impunându-se lungi concedii medicale, și tratament la Slănic Moldova. Bolile, necazurile, până la urmă l-au doborât pe hă-

trul Creangă la 31 decembrie 1889. Se spune că un copil mai îndrăzneț, venit cu uratul, s-a uitat după perdele și a văzut că Ion Creangă avea o lumânare la cap. Tincă Varatic i-a spus că domnul învățător doarme, dar copiii au înțeles ce se întâmplase și au plecat afectați spre casele lor. În ziua înmormântării, la 2 ianuarie 1890, din cauză că două uși erau prea aproape una de alta, sicriul nu putea fi scos din casă. „Creangă nu se dădea dus”, au spus unii. A trebuit tăiat stâlpu dintr-una dintre cele două ferestre, s-au demontat geamurile, scoțându-l pe acolo.

Ion Creangă este înmormântat la Iași, pe una dintre aleile principale ale Cimitirului Eternitatea. La ceremonia înmormântării au participat: Nicolae Iorga, încă student la Universitatea din Iași, Toma Săvescu din partea corpului profesoral și Eduard Gruber, ginerele Veronicăi Micle, ca reprezentant al tinerilor din Cercul literar în cadrul căruia Creangă citise capitolul al IV-lea al „Amintirilor din copilărie”.

Tincă Vartic a păstrat mare parte dintre lucrurile scriitorului: masa de lucru, ceasul, lampa, ochelarii, nisipernița, un medalion cu toți junimiștii, notele întocmite de Creangă pentru manualele de geografie și altele, toate aflătoare azi la Bojdeucă. Manuscrisele rămase le-a dăruit lui Eduard Gruber. Ca un blestem, după moartea acestuia, manuscrisele au ajuns la un băcan care își împacheta marfa în hârtiile pe care Creangă scrisese *Amintirile și Poveștile*. Destinul a vrut, probabil, ca prețioasele manuscrise să fie salvate de Emil Gârleanu, fostul elev al povestitorului. S-a nimerit ca el să cumpere măslina de la băcan. Erau împachetate chiar în manuscrisul original al *Amintirilor*! Astfel s-a putut salva ce mai rămăsese după ce multe măslini și brânză fuseseră ambalate în hârtiile cu mare valoare literară.

În 1987, când se împlineau 150 de ani de la nașterea povestitorului humuleștean, a

sosit și Zoe Dumitrescu Bușulenga la Bojdeucă. Văzând lutul de pe jos, a șoptit: „Uite, dragul de el, cum trăia bunul și minunatul Creangă!” Ea a povestit istoria unicului portret făcut în 1889 de un pictor iconar, amic cu Creangă. Atunci când ea a primit „moștenire” biroul criticului literar G. Călinescu, printre obiectele de inventar se număra și portretul. Un fost elev normalist al humuleșteanului (M. Lupescu) a cumpărat portretul de la Tincă Vartic, și l-a donat Academiei Române în 1912.

Bibliografie:

- Ceahlăul, *Portretul lui Creangă* - Dumitru Rusu;
- Timpul.md -1 Martie 2012 *Ion Creanga INE-DIT: scrisorile trimise familiei de la Slănic Moldova* - Romulus Dan Busnea;
- Scridb.com *Smaranda Creangă e o femeie simplă*, Vintilă Ioana;
- Adevarul.ro, 30 august 2012, *Ion Creangă, un preot ieșit din comun*;
- ziarullumina.ro, *Cum s-a făcut dreptate diaconului Ion Creangă*, Ștefan Mărculeț;
- România literară, 2003, nr. 15, *Mărturie despre Ion Creangă*, de Cornelia Ștefănescu;
- moldova/iași/romanian *Bojdeuca lui Ion Creangă*;
- Jurnalul Național, 10 Iulie 2009, *Moldova, ținutul poleit de Creangă cu slove de aur*, Bogdan Iurașcu;
- Convorbiri literare, *Muzeul unui mit*, Constantin Coroiu;
- Observatorul, 27.12.2007, *Ion Creangă* - Jean Firica;
- Vedete românești, Vineri 29 Iulie 2011, Alex Toderașcu, *Maestrul Radu Beligan este urmașul lui Ion Creangă*;
- florianajucantravel.com, *Jurnalul țării mele - Bojdeuca din Țicău*;
- jurnalul.ro, 19-iulie-2004, *Humulești - Neamul lui Creangă*;
- Viața medicală, nr. 47 (1193) / 28.11.2012, *Bojdeuca din Țicău și lumea de altădată*, Dumitru Șerban;
- Dilema veche, *Bojdeuca lui Creangă - sau locul de unde ne vin Amintirile*, de Sorin Cristian Semeniciu, drd Universitatea Al. I. Cuza Iași.

Albrecht Dürer - Casa din Nurnberg

Stelian COMBOȘ

Sfântul Nicodim de la Tismana – Model al rugăciunii lui Iisus în lumea post-modernă și impactul acesteia asupra vieții secularizate de astăzi...

Motto: *Rugăciunea lui Iisus face din inima fiecăruia o chilie monahală unde se află „singur cu Singurul”, în tăcere. Nevoitorul învață să tacă. Dar tăcerea creștină nu poate fi despărțită de un cuvânt mereu reînnoit. La un moment dat, cel tăcut, isihastul, primește harisma cuvântului de viață, care merge de la inimă la inimă, cuvântul - sămânță. (Olivier Clement)*

Astăzi, a vorbi despre rugăciune, într-o lume în care avem atât de multe alte preocupări mult mai „palpabile și mai rentabile”, constituie, de cele mai multe ori, un „non-sens” datorită gândirii noastre foarte pragmatice în urma căreia așteptăm, în cel mai scurt timp, lucruri și rezultate foarte „concrete” și foarte „eficiente”!... Pentru foarte mulți dintre noi, cei așa-ziși credincioși, a ne ruga înseamnă a depune un efort prea mare și pentru o lungă durată de timp (de fapt ar trebui să fie pentru toată viața) pentru care noi nu mai avem vreme sau, cu alte cuvinte, nu reușim să ne facem suficient timp!... Ne comportăm, în acest fel, în raport cu rugăciunea fiindcă foarte mulți dintre noi, nu (re)cunoaștem autenticul motiv și scop al viețuirii noastre pe acest pământ!...

În altă ordine de idei, nevoia de rugăciune a omului credincios este în afară de orice îndoială. Cu cât este mai puternică credința, cu atât este mai puternică și nevoia sa de rugăciune. Dar în societatea de astăzi constatăm o slăbire a credinței. Prin urmare și un fel de indiferență față de rugăciune. Poate că noțiunea de societate secularizată nu indică, totuși, o societate total necredincioasă, ci o societate în care majoritatea membrilor nu mai practică rugăciunea decât foarte rar, în momente excepționale, nemaiaivând puterea necesară de a se raporta la Sfinții Părinți ai Bisericii - care ar trebui să le fie exemple, în acest sens!... „Pentru cel care dorește să-și

mențină vigoarea credinței prin rugăciune se pune, astăzi, o dublă problemă: aceea de a-și apăra credința împotriva influențelor nefaste a unui mediu slăbit în credință și aceea de a apăra practica rugăciunii în cadrul unei societăți care a pierdut în mare parte uzul acesteia. În timp ce omul de odinioară găsea în mediul social un factor prin care își întărea credința și practica rugăciunii, astăzi acest mediu este un factor de răcire, un factor împotriva căruia cel care vrea să-și mențină credința și rugăciunea trebuie să se apere.” - ne relatează Părintele Dumitru Stăniloae, în lucrarea sa „Rugăciunea lui Iisus și experiența Du-hului Sfânt”.

Și în această împrejurare ne poate veni în ajutor unul din Sfinții noștri Părinți, și anume **Sfântul Nicodim cel Sfințit de la Tismana** - originar din Serbia, care s-a călugărit la Mănăstirea Hilandar din Sfântul Munte Athos - unde se află centrul trăirii spirituale și al gândirii profund și autentic ortodoxe dintotdeauna, și care, apoi, a venit și a întemeiat mai multe mănăstiri la noi, pe locurile vechilor sihăstriei și pustnicii, fiind considerat, din acest motiv, unul dintre principalii (re)organizatori ai monahismului românesc. **Sfântul Părintele nostru Nicodim** a adus din comunitatea athonită a Hilandarului practica rugăciunii isihaste, practică ce va fi instaurată mai târziu în cealaltă parte a plaiurilor românești, de către Sfinții Paisie Velicoski ori Vasile de la Poiana Mărului. Acest Sfânt al

Bisericii noastre a adus această rugăciune cu toate roadele și foloasele ei, ce se cere și astăzi a fi reevaluată și reactivată, nu doar în mediile monahale, unde ea este practică, ci și în societatea laică și laicizată a lumii post-moderne, în care ea trebuie cultivată în egală măsură, deoarece între viața monahală și cea din lume nu trebuie să existe diferențieri și despărțiri, din punctul de vedere al săvârșirii și rostirii rugăciunii. Astăzi, ca întotdeauna, omul credincios trebuie să caute într-o mare măsură el însuși motivații care să-i poată susține credința și propria sa practică a rugăciunii. Și tocmai acest lucru ar putea face credința sa mai profundă, raportarea la modelele vii ale Părinților - între ei numărându-se și **Sfântul Nicodim**, precum și rugăciunea sa mai fierbinte, dat fiind că, într-o mare măsură, ele nu mai sunt susținute de mediul social, ci pot fi luate, cel mai bine, din mediul Tradiției patristice, aghiografice și patericale. Prin urmare, omul care reușește să-și întărească credința și rugăciunea prin motivații personale, corect reflectate, poate deveni el însuși un focar pentru consolidarea credinței și înnoirea rugăciunii în mediul său social, fiindcă la viața cea sfântă suntem chemați cu toții, fără a face însă din dobândirea sfințeniei, un scop în sine. Prin aceasta el poate ajuta societatea să iasă din viața superficială, saturată de o continuă plictiseală și permanentă monotonie, care sunt două din cauzele

slăbirii credinței și a rugăciunii, urmări ce duc, în fond, la vlăguirea și la secătuirea noastră duhovnicească; cu alte cuvinte - spune tot Părintele Stăniloae, în aceeași lucrare - el poate ajuta să regăsească un conținut mai substanțial, să-și întărească rădăcinile adânci înfigându-le într-o mai mare profunzime a vieții, fără de care existența umană este de o uniformitate monotonă și lipsită de semnificație.

O trăsătură caracteristică a acestei societăți este aceea că omul se simte în ea mult mai singur, decât în societatea de ieri în care nu lipsea preocuparea pentru Dumnezeu, lipsindu-se așadar, de comuniunea sfinților, a **Sfântului Nicodim**, căruia, oare câți dintre noi îi cunoaștem viața sau îi urmărim credința, în duhul rugăciunii!... Credinciosul simte astăzi nevoia de a se ruga poate mai mult decât în trecut, pentru că prin rugăciune se salvează de singurătatea care este atât de greu de suportat. „El găsește în rugăciune mijlocul de a fi în comuniune cu Dumnezeu, cu Sfinții Săi și ai Bisericii noastre, între care la loc de cinste se află **Sfântul Nicodim**. În acest fel îl are în rugăciune pe Dumnezeu Însuși și pe Sfinții Săi, în dialog cu el prin toate lucrurile și lucrările ajungând, astfel, ca el însuși să îl vadă și să-l înțeleagă pe Dumnezeu prin toate. Cel ce se roagă ia cunoștință de rădăcinile sale în realitatea personală, infinită a lui Dumnezeu și nu se lasă pradă valurilor superficiale ale vieții, ale unei vieți închise doar în orizontul pământesc. Își poate umple viața cu un conținut infinit” - susține același părinte în aceeași lucrare.

În Ortodoxie se practică o formă de rugăciune permanentă, rugăciunea inimii sau a minții pe altarul inimii ori a sensibilității pline de iubire și de milă în care se află Hristos cu iubirea și cu mila Sa. Este adevărat că în această rugăciune pare că cerem mila lui Hristos numai pentru persoana noastră: „**Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul**”. Se pare, așadar, că prin aceasta ne interesăm doar de noi înșine. Dar în măsura în care mă consider păcătos, în mod sigur mă gândesc la toate păcatele pe care le-am săvârșit față de Dumnezeu și față de frații mei, deci mă rog, în virtutea dorinței de realizare a comuniunii, și pentru relații mai bune cu aceștia sau pentru ca ei să nu rămână pentru totdeauna afectați de nedreptățile mele față de ei, așa cum procedau și Sfinții Părinți cu toți semenii lor, în virtutea dragostei și a corectitudinii lor, alăturându-se acestora și **Părintele nostru Nicodim**. În acest sens, Sfântul Isaac Sirul spune: „Cel care, pomenind pe Dumnezeu, cinstește pe tot omul, află ajutor de la tot omul prin voința cea ascunsă a lui Dumnezeu. Și cel ce

îl apără pe cel nedreptățit îl are pe Dumnezeu luptând pentru sine. Cel ce-și dăruiește brațul său spre ajutorul aproapelui primește brațul lui Dumnezeu în ajutorul său”.

Rugăciunea este, așadar, un factor de în-sănătoșire și întărire spirituală a ființei mele, dar și o însănătoșire și consolidare a coeziunii sociale într-un plan mai profund. Cel ce se roagă îi are pe ceilalți în inima lui iar ei simt aceasta și vin spre el. Sfântul Serafim de Sarov a spus: „Împacă-te cu Dumnezeu și mulți oameni vor veni să se împăce cu tine”. Reproducând aceste cuvinte, Arhimandritul Gheorghe Kapsanis - Egumenul Mănăstirii Grigoriu din Sfântul Munte Athos adăuga: „În tradiția isihastă a Bisericii se observă că pe măsură ce Părinții care se împăcau cu Dumnezeu și se afundau în pustie, mulțimi tot mai numeroase veneau la ei pentru binele lor”. Rugăciunea lui Iisus - „**Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul**” - se poate rosti ori-când și oriunde, potrivit-se, la fel de bine, și nevoitorului din pustie, și creștinului care viețuiește în tumultul cetății. Căci amândoi poartă același război nevăzut, cu aceleași „duhuri ale răutății” (cf. Efes. 6, 12), și amândoi au trebuință de aceeași armă nebiruită: Numele lui Iisus pentru care ambii trebuie să se „roage neîncetat” deoarece au de atins aceeași țintă: - a mântuirii sufletului și a trupului.

Problema care a frământat spiritualitatea răsăriteană, deci și pe **Sfântul Nicodim** care a căutat răspunsul în moștenirea athonită, se rezumă la această întrebare: Cum să te rogi neîncetat? Cum să fii nu doar un om care participă în fiecare duminică sau mai des la Sfânta Liturghie, la Slujba Euharistică, ci, potrivit îndemnului paulin citat mai sus să fii un „om euharistic”? Nu doar un om care sfințește timpul, rugându-se la principalele „ceasuri” ale zilei ci un „om liturgic”, capabil să sfințească fiecare moment. Un răspuns potrivit ar fi să faci totul având sentimentul prezenței lui Dumnezeu, fiind cu recunoștință față de El și cu dragoste și grijă față de aproapele, așa cum au fost acești Sfinți bineplăcuți lui Dumnezeu, printre care și **Sfântul Nicodim**. „În orice gând sau faptă prin care sufletul aduce închinare lui Dumnezeu, el se află cu Dumnezeu” - spune Sfântul Macarie cel Mare. Rugăciunea neîncetată, potrivit Sfântului Maxim Mărturisitorul, „este să-ți silești sufletul către Dumnezeu, cu multă evlavie și cu multă dragoste... să te încredințezi lui Dumnezeu în toate faptele și în tot ce ți se întâmplă”. Unul dintre interlocutorii Pelerinului rus îi explică acestuia că rugăciunea lăuntrică este celebrarea însăși a vieții și a universului, entuziasmul care poartă toate lucrurile către plenitudine și către frumusețe

și că este de datoria omului să descătușeze acest suspin universal al Duhului. Părintele Stăniloae spunea, tot așa, că trebuie să primim lumea ca pe un dar al lui Dumnezeu, pe care toți laolaltă să I-L înapoiem, după ce am pus pe ea pecetea iubirii noastre creatoare. Toate acestea sunt adevărate, toate sunt importante. Dar dacă nu vrem să rămânem în stadiul de bune intenții, ne trebuie o unealtă prin care să le putem pune în practică. Iar aceasta este rugăciunea lui Iisus, pe care **Sfântul Nicodim** a împlinit-o cu prisosință. Și pentru aceasta trebuie să pornim la drum căci orice destin creștin este un pelerinaj către „locul inimii”, unde Domnul ne așteaptă, către care ne atrage. Călătoriile nu fac decât să exprime, să înlesnească, prin întâlnirile prilejuate, prin înrăuirile resimțite, această călătorie lăuntrică. Căutăm omul, oamenii care să ne dea „cuvinte de viață”, aceștia fiind Sfinții și îndrumătorii duhovnicești, care să ne trezească la ceea ce ne este cel mai apropiat și totuși atât de departe... Iată, Pelerinul a întâlnit un astfel de om: „Am intrat în chilia lui, iar bătrânul mi-a spus: „Rugăciunea lui Iisus lăuntrică și neîncetată este chemarea continuă și neîntreruptă a Numelui lui Iisus, cu buzele, cu inima și cu mintea, având simțământul prezenței Sale, oriunde și oricând, chiar și în timpul somnului. Ea se exprimă prin cuvintele: Doamne Iisuse Hristoase miluiește-mă. Cel care se obișnuiește cu această chemare dobândește o mare mângâiere și nevoia de a o rosti mereu. După câțiva timp, nu mai poate trăi fără această rugăciune, care curge în el de la sine, pretutindeni, mereu” - conform relatărilor din cartea „Povestea unui Pelerin”. „Doamne Iisuse Hristoase” sau „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu”, se spune odată cu inspirația. „Miluiește-mă” sau „Miluiește-mă pe mine, păcătosul” o dată cu expirația. Aceasta se face odată cu lepădarea de sine, din dragoste. Astfel vom ajunge a vorbi de rugăciunea neîntreruptă, pe care au dobândit-o Părinții bisericești, știuți sau neștiuți.

La unii mari Părinți Duhovnicești rugăciunea lui Iisus devine „spontană”, „neîncetată”. Chemarea Numelui Său se identifică cu bătăile inimii. Ritmul însuși al vieții, respirația, bătaia inimii, este ceea ce se roagă în ei sau, mai curând, în perspectiva începutului și sfârșitului, se recunoaște ca fiind rugăciune. Dar, îndeosebi în zilele noastre, aceasta nu trebuie voit, ci descoperit printr-o smerită lepădare de sine, într-o încredere deplină, prin har. „Atunci când Duhul Se sălășluiește în cineva, acesta nu se mai poate opri din rugăciune, căci Duhul nu încetează de a Se ruga în el. Fie că doarme sau este treaz, rugăciunea nu se mai desparte de sufletul său. În timp

ce doarme, mănâncă, bea, muncește, mireasma rugăciunii se răspândește din sufletul său. De acum înainte nu se mai roagă în anumite momente, ci mereu. Mișcările minții curățite sunt glasuri tăcute care cântă, în taină, o cântare Celui nevăzut” - spune Sf. Isaac Sirul. Iar pelerinul ne mărturisește: „*M-am învățat atât de bine cu rugăciunea inimii, încât o lucrăm neîncetat, iar, în cele din urmă, am simțit că mergea de la sine, fără nici o lucrare din partea mea; rugăciunea izvora în mintea și în inima mea nu numai când eram treaz, ci și când dormeam, și nu s-a mai întrerupt nici o clipă*” adică a ajuns la «starea de rugăciune», împlinind, în acest fel, îndemnul paulin de a se «ruga neîncetat»”.

Prin urmare, „actului rugăciunii îi urmează starea de rugăciune”. Iar starea de rugăciune este adevărata fire a omului, adevărata fire a ființelor și a lucrurilor. Lumea este rugăciune, celebrare, așa cum o arată atât de admirabil Psalmii și Cartea lui Iov. Dar această rugăciune tăcută are nevoie de gura omului pentru a răsună. Este ceea ce anumiți Părinți greci numesc „contemplarea firii”: omul adună rațiunile (logoi) lucrurilor, esențele lor spirituale, nu pentru a și le însuși, ci pentru a le aduce lui Dumnezeu ca pe o jertfă din partea creației. Vede lucrurile, structurate de Cuvânt, însuflețite de Duhul vieții și al frumuseții tinzând către Obârșia paternă, care le primește, în distincția lor. „Căci unirea, desființând separarea, nu dăunează câtuși de puțin deosebirii” spune Sf. Maxim Mărturisitorul. Toată această relatare avându-o din lucrarea „Rugăciunea lui Iisus” a lui Olivier Clement. De aceea se refugia **Sfântul Nicodim** în peștera Tismaniei și în alte crăpături ori în „cela mai de jos ale pământului” pentru a ajunge la această stare de rugăciune neîncetată - aceasta rămânând moștenire și temei pentru viața monahală, cenobitică de mai târziu.

Sfântul Nicodim a ajuns la concluzia și la certitudinea că rugăciunea lui Iisus deșteaptă în inimă o dragoste fără margini. Tot în continuarea acestei idei se întreabă și Sfântul Isaac Sirul: „Ce este, oare, o inimă iubitoare?” Și iată cum răspunde tot el: „Este o inimă care arde de dragoste pentru toată zidirea, pentru oameni, pentru păsări, pentru fiare, pentru diavoli, pentru toate făpturile... Iată de ce un astfel de om se roagă neîncetat... chiar și pentru dușmanii adevărului, și pentru cei care-i fac rău... se roagă chiar și pentru șerpi, însuflețit de mila nesfârșită care ia naștere în inima celor care se unesc cu Dumnezeu!”. Și tot el: „Ce este cunoașterea? - simțul vieții nemuritoare. Și ce este viața nemuritoare? - să simți totul în Dumnezeu.

Căci dragostea vine din întâlnire. Cunoașterea legată de Dumnezeu unifică toate dorințele, iată observația și concluzia la care au ajuns Sfinții Părinți ai Bisericii; Iar pentru inima care o dobândește, ea este numai dulceață revărsându-se pe pământ. Căci nimic nu se poate asemui cu dulceața cunoașterii lui Dumnezeu”, Care a semănat ale Sale în toate cele ce sunt, încât prin ele, ca prin niște deschizături, să Se arate minții într-o lumină a înțelegerii, cucerind-o, luminând-o și atrăgând-o spre Sine, după cum aflăm scris în Filocalia - vol. 8, pag. 421. Totul culminează cu adevărata iubire de aproapele. Mă gândesc la acel frumos text al unui „nebun pentru Hristos” rus de la începutul secolului XX: „Fără rugăciune, toate virtuțile sunt ca niște copaci fără pământ; rugăciunea este pământul care îngăduie tuturor virtuților să crească... Ucenicul lui Hristos trebuie să trăiască numai prin Hristos. Atunci când îl va iubi în așa măsură pe Hristos, va iubi fără îndoială și toate făpturile lui Dumnezeu. Oamenii cred că mai bine trebuie să-i iubești pe oameni și apoi pe Dumnezeu. Și eu am făcut așa, dar nu ajută la nimic. Dar când, dimpotrivă, am început să-L iubesc pe Dumnezeu, în această iubire pentru Dumnezeu mi-am aflat aproapele. Și în această iubire pentru Dumnezeu, vrășmașii mi-au devenit și ei prieteni, făpturi ale lui Dumnezeu” - după cum aflăm consemnat în aceeași carte a lui Olivier Clement.

Drept măritorii noștri Părinți subliniază faptul că trebuie evitat proiectarea propriului tău psihism asupra celui alt. Trebuie să-l înțelegi pe celălalt într-o deplină lepădare de sine, până când ajungi să afli în el chipul lui Dumnezeu. Atunci descoperi cât de mult poate fi întunecat, deformat acest chip de către puterile răului. Atunci poți vedea inima omului ca loc în care binele și răul, Dumnezeu

și diavolul, duc o luptă neîncetată. În această luptă trebuie să se intervină nu prin forță exterioară, care nu poate duce decât la acel „coșmar al binelui nefast, cu sila” de care vorbea Berdiaev, ci prin rugăciune. Poți interveni dacă-ți pui toată încrederea, dacă te lepezi de orice dorință interesată, dacă asemenea lui David, îți arunci armele și intri în luptă fără altă armă decât Numele Domnului. Și atunci Numele, devenit Prezență, ne inspiră cuvintele, tăcerile, gesturile cu adevărat necesare.

Celor care ajung în această „stare de rugăciune”, totul le este „înapoiat însuțit”: „Ei cunosc transfigurarea erosului, căutată cu atâta disperare de adepții freudo-marxismului!... Percep cu o „plenitudine” extraordinară taina ființelor și a lucrurilor, fața ascunsă a lumii. Primesc harismele paternității spirituale, darul vindecării, darul proorociei sau darul facerii de minuni, pe care-l avea și **Sfântul Nicodim**. Andrei Scrima, în cartea sa „Despre Isihasm”, citându-l pe Sfântul Ioan Cassian, susține că „pot contempla divinitatea numai aceea care, cu ochi foarte puri, se înalță deasupra acțiunilor și gândurilor joase și pământești, se retrag și urcă împreună cu El (cu Iisus Hristos) pe acel munte înalt al singurătății, acolo unde Iisus Hristos, desfășurând sufletele din tumultul pasiunilor și separându-le din amestecul tuturor viciilor, le satornicește într-o credință vie și le face să urce pe cea mai înaltă culme a virtuților unde El își arată mai apoi, neacoperită, slava... și strălucirea chipului Său celor care au ochii inimii destul de puri pentru a le contempla...”

Mintea, unită cu inima, accede la o formă înnoită de înțelegere, la o gândire plină de pace și de dragoste, purtată de rugăciune, căci de acum înainte aceasta nu se mai întrerupe în timpul gândirii. Practica invocării Numelui lui Iisus nu are, contrar unor păreri, nimic antiintelectual, căci **Sfântul Nicodim**, de pildă, nu era un antiintelectual, dimpotrivă: ea răstignește și învie mintea. Inima eliberată fiind de închipuiri ajunge să producă în ea însăși tainice și sfinte gânduri, așa cum pe o mare liniștită vezi peștii mișcându-se și delfinii dănuind.

În rugăciunea curată este vorba de unirea minții (nous) cu inima. Nu trebuie ca mintea să rămână singură, nici ca inima să rămână singură. O rugăciune care se face numai cu mintea este o rugăciune rece, o rugăciune care se face doar cu inima este pur sentimentală care ignoră tot ceea ce Dumnezeu ne-a dat, ceea ce ne dă și ne va mai da în Iisus Hristos. „Este o rugăciune fără orizont și fără perspectivă, o rugăciune în care nu știm de ce să-i mulțumim lui Dumnezeu, pentru ce îl lăudăm, nici ce anume să-i cerem. Omul

Albrecht Dürer - Madona și fiul

care se roagă are sentimentul că se pierde într-un infinit impersonal. E un sentiment care ignoră faptul că el face experiența unui Dumnezeu personal. Și deci nu este rugăciune” - afirmă Părintele Dumitru Stăniloae.

Trebuie să precizăm, încă o dată, că această întâlnire a minții cu inima nu se face prin ridicarea inimii în minte, ci prin coborârea minții în inimă. Aceasta înseamnă că nu inima își află odihna în minte, ci mai degrabă mintea își află odihna în inimă adică în adâncul inimii strâns unite cu adâncul lui Dumnezeu, obiectul căutării sale. Uneori, celor înduhovniciți li se dezvăluie tainele începuturilor și ale sfârșitului omenirii și universului. Ei participă la trecerea istoriei către Împărăție, așa cum a făcut-o și Sfântul nostru din Tismana Olteniei, devin părtași la nașterea noului Ierusalim; își află locul în comuniunea „păcătoșilor conștienți”, cei care se roagă pentru mântuirea tuturor. Dacă Biserica a condamnat apocatastaza origenistă ca certitudine doctrinală și ca automatism cvasiciclic, ea a încredințat, în schimb, celor înduhovniciți taina rugăciunii pentru mântuirea universală, activitate pe care Părinții noștri duhovnicești și-au asumat-o cu multă larghețe a inimii!...

„Rostind în rugăciunea lui Iisus „miluiește-ne”, ne amintim că nu te mântuiești de unul singur, ci numai în măsura în care devii o persoană în comuniune, care nu mai e despărțită de nimic. Cel care invocă Numele devine prietenul Marelui, se roagă ca toți să fie uniți cu Mirele: „Acela trebuie să crească iar eu să mă micșorez”. Nu mai vorbește de iad decât pentru el însuși, cu o smerenie fără margini. Ca acel cizmar din Alexandria, care i-a dat o lecție Sfântului Antonie, dezvăluindu-i că se roagă ca toți să fie mântuiți, el fiind singurul care merită să fie osândit. Ca Simeon Noul Teolog, care spunea că trebuie să-ți privești toți semenii ca pe niște sfinți și să te consideri drept singurul păcătos, „spunându-ți că în ziua judecății toți vor fi mântuiți, numai tu vei fi osândit” - ne spune tot Olivier Clement. Și atunci, Domnul i-a spus starețului Siluan: „Ține-ți mintea în iad și nu deznădăjdui”. Această întâlnire în iubire dar și acest sentiment al diferenței infinite dintre Dumnezeu și mine, această necesitate a milei lui Dumnezeu pe care o simte omul, se exprimă în rugăciunea lui Iisus. Inima este izvorul sentimentelor, deci și al iubirii. Iar iubirea înseamnă întâlnire cu celălalt. Și fiindcă iubirea este animată de un avânt infinit, ea nu ar putea fi pe deplin satisfăcută decât în întâlnirea cu Dumnezeu, Cel infinit.

Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, în lucrarea deja citată, ne spune că „în întâlnirea cu Dumnezeu - Infinitul este perceput ca o bucurie nesfârșită, ca o lumină. Expprimându-

le prin cuvinte, omul sugerează această bucurie care depășește orice limite. Deși încă foarte slab, cuvintele rugăciunii lui Iisus exprimă acest sentiment de bucurie, de recunoștință și de smerenie infinită. Dar lucrul principal nu e să rostim cuvinte. Principalul se află în această experiență a bucuriei, a recunoștinței, a iubirii, a smereniei și chiar a durerii nesfârșite care provoacă păcatul. Cuvintele nu mai formează un obiect de reflexie pentru cel care le pronunță. Ele nu se mai interpun între om și Dumnezeu, ci prin ele omul se adresează lui Dumnezeu Care este de față. Prezența lui Dumnezeu copleșește totul”.

Așadar, trecând noi prin gama aceasta de stări sufletești, la ce ajungem? Cu ce ne alegem? Ce roade culegem? Cu ce ne alegem de la Sfinții noștri, **de la Sfântul Nicodim acum la împlinirea a peste 600 de ani de nașterea sa în Ceruri?** Dobândim liniște aducătoare de bucurie și reconfortare sufletească, împăcare cu Dumnezeu și cu sine. Minunea rugăciunii nu constă atât în împlinirea ei, în înduplecarea lui Dumnezeu, ci în atingerea tainică ce se efectuează între sufletul nostru limitat și Duhul nemărginit al lui Dumnezeu, experiență pe care au trăit-o și Sfinții, din belșug. „Inima omului se află într-o stare prielnică primirii harului și binecuvântărilor lui Dumnezeu. Din această atingere

odăresc o serie de transformări binefăcătoare în ființa noastră. Rugăciunea se face între noi și Dumnezeu în viața noastră umană. În adâncurile serafice ale interiorului nostru se produce, prin rugăciune, o comuniune discretă și rodnică între noi și Dumnezeu. Fără această relație personală cu Dumnezeu prin rugăciune, credința rămâne o convingere teoretică, cultul o lucrare de formă externă, cercetarea Părinților o cronologie seacă. Fără rugăciune, lucrările noastre morale îi lipsește profunzimea religioasă, fără rugăciune iubirea lui Dumnezeu nu se manifestă în toată plenitudinea ei, se deschide un abis între Dumnezeu și om” - Reliefează Părintele Ioan Bunea în cartea sa „Psihologia Rugăciunii”.

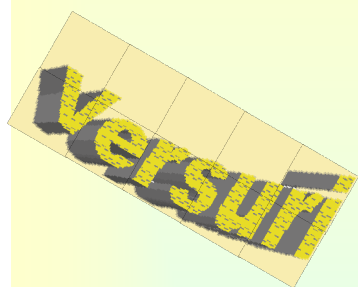
Ținând seamă de faptul că, prin rugăciune omul pășește înaintea lui Dumnezeu, pentru a vorbi cu El despre sufletul său, despre desăvârșirea și despre mântuirea sa, rugăciunea rămâne suprema datorie a noastră, a tuturor creștinilor, văzând și constatând din cele enunțate aici importanța și actualitatea ei, fiind ieri, azi și în veci aceeași; ea fiind semnul supremației morale și duhovnicești în lume. Dacă, prin absurd, ar fi să înceteze, la un moment dat, rugăciunea pe pământ, nevinovăția ar rămâne fără ocrotire, păcatul fără iertare, virtutea fără puțința desăvârșirii și lumea ar intra în întunericul stricăciunii și a morții care ar duce la noaptea veșnică a iadului, iar existența Sfinților ca vase vii ale Bisericii în care descoperim lucrarea Duhului Sfânt, sau pomenirea contemporană a **Sfântului Nicodim** nu ar avea nici un sens, nici un folos!... Nădejdea sporește prin rugăciune: nădejdea Zilei neînserate, când adierea Duhului va împrăști cenușa și va arăta ca un „rug aprins” întru Iisus Hristos. Risipirea amăgirii și zdrobirea morții nu se vor săvârși fără mari încercări. Atunci, cine va chema Numele Domnului se va mântui, așa cum au făcut Sfinții - care au fost oamenii unui loc și a unui timp dat și bine delimitat dar care au ajuns locuitorii veșniciei, ai metaistoriei, ai timpului și ai spațiului universal.

Așadar, rugăciunea este o minune ce face minuni: Îl coboară pe Dumnezeu și înalță sufletul către El. Este o minune pe care o putem săvârși și de care ne putem împărtăși zilnic, plecând genunchii trupului dar, mai ales, ai sufletului și înălțând mintea noastră spre Domnul și spre „casnicii Săi” - care sunt Sfinții, între ei sălășluind și **Părintele nostru Nicodim cel Sfințit de la Tismana**, căruia îi aducem în aceste vremuri binecuvântate, pri-nosul nostru de cinstire, prețuire și recunoștință. Urmează doar să-i înțelegem rugăciunii sensul, și să o cultivăm spre și pentru desăvârșirea noastră căci ea este semnul omenității și izbăvirii noastre, de-a lungul tuturor veacurilor!...

Albrecht Dürer - Sf. Ieremia în pustiu

Gheorghe LUPAȘCU

Vânătoarea irozilor

Aceste dimineți ale cailor
Ne vor purta
În nechezatul hergheliilor
părăsite...
În democrația irozilor
Au fost exceptate
Prevederile
Pentru drepturile cailor
Abandonați
Ai câmpiei...
Ei
Mai aleargă
În visul copiilor
Pe miriști și izlazuri,
Când
Iepele se iubesc
Cu armăsari libertini...
Când

Ele vor da naștere
Mânjilor pur-sânge...
Când
Pășunile se vor sfârși
Sub zăpezi,
Când
Noatenii orfani
Vor muri,
Când
Ierburile înghețate
Îi vor storce de viață,
Când
Fiarele hămesite
Vor rupe cu puii lor
Carnea vitală
A noatenilor-îngerilor...
Și iarăși
Va fi o zi
Și iarăși va fi
O noapte,
Când
Neguroasele moașe
Vor asista
Moartea ultimului cal,
Când eu,
Așteptându-i sufletul
Voi galopa
În Europa sfârșitului
Eu,
Calul universal.

Ciocolata

...Toamnă cu cețuri
Și inimi bolnave
Pierdute în nebuloasele
Siberiilor volante,
Plecarea durând
De neubirile ursitoare
Ca un convoi uman
Condamnat la deportare
Cu familia ultimului țar al rușilor,
Când Negura
Ca o caracatiță cobora
Peste trupurile lor
Cu zăpezi parabolice
Cu zăpezi concave...
„Nu vă speriați, striga Alexei,
Gloanțele
Ca ciocolata au gusturi suave...”

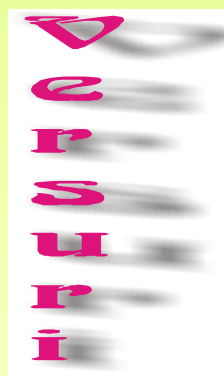
Lebăda

Când descoperi în levitația mistică
A mașinii tale pe șosea,
Când descoperi lebăda singuratică,
Întreabă-te ce semn îți dezvăluie
pasărea,
Când descoperi lebăda pe șosea...
Poate-ai pătruns
În dimensiunea a cincea,
Ori poate tu însuși
Te-ai întâlnit cu alter egoul tău,
Pasărea din ape arhaice, Lebăda.

Interval

Omul care merge cu capul în jos
Cu jumătatea ființei privește la cer
Care și el
Se reflectă rotund în pupile...
Omul care merge cu capul în jos
Ar putea pași cu picioarele pe cer,
Pedeapsă dumnezeiască
Pentru vremea când era biped
Și uita să se uite la cer...
Omul care merge cu capul în jos
Nu se poate scărpinga pe creștet
Și... deși a scăpat de mătreață,
De-atâtea treburi pe capul lui,
Seamănă gânduri pe unde alunecă
Când pe planeta Pământ
Se înnoarează și se întunecă

Gheorghe A. STROIA

Ne topim în zăpezi
(Motto Pseudo-Argument)

Dorul de lumină,
dorul de ape limpezi,
dorul neostoit de cer albastru,
dorul neobosit
de efemeră culoare
pe aripi de fluturi,
pe toate le adunăm în
șoapta de dragoste -
un suspin teluric
îmbrăcat în Rai fierbinte,
purtând frământările nopții
captivă în așternuturi de mătase.

Uneori Rai, alteori Infern,
înălțime astrală ori abisală genune,
ocean de lacrimi spălând
țarmuri de pasiune,
uneori liniște, alteori furtună
fără de liman,
dragostea se răsfrânge în noi
cu puterea lumii visate
(fără de început și fără de sfârșit).
Ne topim în zăpezi pe obraji
de catifea, renaștem în șoapte
pe buze de miere, murim
cu fiecare geană închisă de Onir,
reînviiem în firul de lumină
aprinde de privire.

În fiecare dintre noi
Iubirea este...
Calea (pe)trecrii tainice a Vieții.

Sentiment evanescent

Mă plimb pe aleile de stele
Ce cad prin gravitații surde
Să simt lumina lor astrală
Pământ de sentimente ude.

Mă înconjoară carul mare
Și Carul mic mă fugărește
Pe cerul - rană de lumină
Aleargă timpul mișelește.

Dispare umbra și lumina
Peste sclipiri din raiul vieții
Cade o lacrimă-nfloarește
Ca roua - sol al dimineții.

Dispare tocul care scrie
Cu invizibilă cerneală
Pădurea astrelor bolnave -
Răpuse stele de beteală.

Dispare-ncet, ca fumul acru
Al unei vieți ce-n vers vorbește
Peste alese umbre-n noapte
Nici îngerul nu mai clipește.

E-un sentiment, care dispare
Dispare-n ceața din memorii
Adună-n rânduri, le plivește
Petala vieții și a florii.

Parfum de tei

S-au așternut pe coala albă
Un gând, o lacrimă, o slovă,
Ce-ades în râu de simțăminte
Au răs și-au plâns, prinse în horă.

S-au așternut peste cuvinte
Măsurile albe, grele,
Cu frumusețea lor pribeagă
La vis, la viață să ne cheme.

Am dezbrăcat esența vieții
Până la oase și-am trudit-o
Adesea... plânsu-i-am în palmă,
Adesea... am batjocorit-o.

Am dezbrăcat de ramuri pomii
Și îmbrăcatu-i-am în haine
De albe vise, de mătăanii,
De calde rugăciuni și cazne.

S-au așternut peste versete
Rostiri de simplă-nchinăciune,
Aripi de îngeri măsluite -
Cenușă, smoală și tăciune.

Iar peste lacrimi din cuvinte
Și peste suflete captive
Am așternut ca pansamente
Versuri pribege și motive.

Au răsărit adesea flori
Cu trup subțire, colorat
Și s-au născut, adesea, clipe
De vii regrete sau păcat.

O lume tainică, nespusă,
Ne-a mângâiat cu dorul ei,
Ne-am preschimbat în albi nori
Și-n flori... doar cu parfum de tei.

Nicolae BĂLAȘA

Despre jigodism, legi și ură

Despre sentimente și legi, am gândit, probabil, de când am conștientizat lumea înconjurătoare, un fel de spațiu a tot, de când am văzut că trece ziua, vine noaptea, că anotimpurile, deși își au locul și rolul lor, uneori o iau razna și ne joacă farse... Mai exact, de când am văzut că trebuie să dau din coate și să-mi fac un loc al meu în tot ceea ce se întâmplă, prin însăși întâmplarea de a fi. Dacă chiar o fi întâmplare! Desigur, omul, în genere, crede în scop și mai ales în cel pe care și-l atribuie, în condiții de normalitate, ca făcător de bine șieși și semenilor, prin însăși firea lui. La limita patologicului, când simte că ceva (influența, banul, politicul etc.) îi dau putere, se crede însuși Mântuitorul. Care dintre cei ce au avut (ce-i drept, vremelnic), și pâinea, și cuțitul în mână, nu au strigat în gura mare: „Pentru voi, Dumnezeu sunt eu!” Ce să zic? Neghiobia în forma sa manifestă! Ca simplă aducere-aminte, trebuie să spun că expresia anterioară putea avea cumva sens pe vremea politeismului grecesc când zeul era omul ale cărui atribute extrapolate îi dădeau muritorului sentimentul că nu e singur și, la nivel emoțional, o oarecare siguranță. Omul, atunci, ca de altfel și acum, striga către cineva, către acel protector din mintea și sufletul său și-i cerea ajutor. Venea sau nu, el aștepta. Evreii așteaptă de mii de ani pe acel Mesia care, la nivel de mit, le-ar fi promis cândva, la începuturi, și un tărâm sfânt, și locul în care laptele și mierea ar curge râuri fără a mișca măcar un deget. Revenind la chestiunea cu venirea noastră, ca oameni în lume, personal nu exclud nici întâmplarea. Cum de altfel nici întâmplarea cu scop nu este exclusă (un nonsens la nivel lingvistic), câtă vreme, de exemplu, o piatră supusă unor forțe exterioare, tipă (ascultați-mă! Tipă la propriu!), evident, fără ca noi să o putem auzi, apoi (contrar oricărei așteptări), își mărește volumul, și, în cele din urmă, dacă forțele nu-i dau pace, piatra, prin te miri ce mijloace, le sare forțelor în cap. Povestea anterior descrisă nu ține de fantastic sau de datul în bobi la miezul nopții, ci de o nouă știință, rocologie, știință ce transformă în ecuații matematice tot ce v-am povestit eu adineauri. În plus,

noua știință stăruie în tot ce se cheamă mecanica prafului.

Când am auzit, pentru prima dată, despre așa ceva, cu toată încrâncenarea unora în: „Pe pământ, eu sunt și Dumnezeu meu și-al vostru”, și neîncrederea mea în mai nimic, m-am întors în mine și m-am revăzut pulberea, din cine mai știe ce colț de univers, culeasă, frământată de Creator. Frământată și re-frământată până ce am văzut lumina zilei, în primordii, eu, om. Ce ziceți voi e așa ușor să frământă un pumn de pulbere până ce te obții pe tine, din praf, om, adică „om după chipul și asemănarea ta”? Cu alte cuvinte, credeți că ar fi așa de ușor să fii tu însuși Dumnezeu? După pragmatismul contemporan, problema ar fi la îndemâna oricui. „Ce mare scofală să pui materia primă într-o puiă” - ar sări ei - „să torni apă, să mesteci până ce se obține ceva vâscos, apoi fie, îl iei la modelat, fie îl pisezi până ce praful spune tot. Și ca să scape de atâta frământat, singur ar lua chipul de om...” Palavre de trei parale. Bazaconii! Și încă de care, dacă te gândești numai la simplul fapt că în cel de tine obținut nu e nici suflet, nici sentiment, nici... Ori noi, ăștia, făcuți, dincolo de oase, coaste și șira spinării (cei care o au), pe care, la un adică, le-ați putea turna din gips, avem, fraților, de toate. Praful ăla cosmic, în ziua a șasea, frământat de Tatăl Nostru, a devenit, în cele din urmă, suflet. Faceți-l și voi, ăștia, doar pragmatici, și eu vouă mă închin! Până atunci, vă spun că nu mai e mult până o să dați de dracu! Chiar rău de tot, câtă vreme, cu tot felul de șiretlicuri, ați scos din om ce avea mai de preț, iar acum el, troacă pe interior, a devenit robot. Productivitate și societate de consum. Marketing în toate! Știi, n-o să recunoașteți! Ba mai mult, o să-mi spuneți fel și fel de aiureli în care nici chiar voi nu credeți. Mă rog, ar fi problema voastră, însă v-ați bătut joc de Omul om și chiar de voi, parcă de când lumea, voi cei mai puțin oameni.

Revenind, trebuie să amintesc măcar faptul că structura asta mergătoare (ca să folosesc un termen pragmatismului la îndemână), dincolo de carne, oase, are în el fel și fel de legi, interior-exterioare, raționale, obiec-

tive, subiective, are sentimente care mai de care... Toate greu, dacă nu chiar imposibil, de pus pe tavă. După Nietzsche (Friedrich Wilhelm), cică cel mai puternic sentiment uman ar fi frica. Tind să-i dau dreptate mai ales pentru situația în care ți-e insuflată sistematic și în creier, și în suflet, și în oase. Pentru cei fără de tinere de minte și pentru cei ce ar trebui să ia aminte, le-aș reaminti prigoana intelectualilor după cel de-al doilea Război Mondial, când rușii (la nivel de Stalin și fanaticii din jur, că bietul popor...) au trimis, aici, spre noi ciuma. Ca un altoi al ei, al ciumei, pe vremea ceaușiştilor ce făcuseră, la nivel de popor, din cei trei din casă, doi informatori, jigodismul a căpătat forme noi. Doamne, să fii plesnit de jigodie și să nu te poți trata e chiar un blestem! Spun asta pentru că, după '89, dacă ar mai fi avut ceva în ei din om, poate, poate... Lăsați în pace sau cu faptele clasate, peste noapte s-au regrupat, au pus mâna pe par și, la vedere, ei, ai de neica nimeni, infestați (evident, la nivel de creier), au plecat la urât. Au plesnit în dreapta, în stânga, uitând de mâna ce i-a scos din rogozul și nămolul cretinismului blestemat. Domnilor, psihologic vorbind, ferească-te Cel de Sus de neica nimeni cel frustrat! Nu de alta, dar în mintea lui bolnavă, veșnic el se crede geniu. Izo, etero sau schizometric pune pe hârtie tot ce mintea-i debitează într-o crâșmă, la beție și, mai pe urmă, fraților, pretenții, chiar dacă despre om și carte, în viața sa, mai rar a auzit.

Dintre gloata de jigodii, mai târziu, cei cu, „ambăt” și-au cumpărat, peste noapte, diplome din Dealul Haretului și au bătut cu pumnul la partid, alții la palat... Oportuniști (vorba unuia, oportunist să fii, dar pentru popor! Mare comedie!), instruiți mai nou de... dracu știe cine, s-au pus pe strâns de șpagi. Prin fundații înființate (în fals, că falși au fost o viață), au declarat câte în lună și în stele, până ce statul român, la vremurile cele, stat în cap, le-a dat o hârtoagă ce i-a transformat din handicapați în ditamai revoluționari. Vă asigur că mă plec sincer în fața celor ce au murit ca noi, cei rămași, să fim acum, în 2012,

liberi. Nu o fac însă și în fața hahalerelor ce s-au pricopsit cu hectare de pământ (vândute mai târziu cu sute de mii de euro), repet, prin falsuri, cu declarații, în care scrie negru pe alb cum că au luptat cu pieptul gol în fața gloanțelor din '89. Aia, cică mai deștepți adică „intelectualii de profesie la palat”, au devenit și ei (deși le tremurau chiloții pentru o cios-vărtă), la ceas de seară, dizidenți. Iar de aici, onoruri, funcții, că de, 'telectuali, iar de-aici, pretenții! Stau și mă întreb, pentru cei ce au statutul de jigodie, de hahaleră, de joițină, de sulică frânarul, nu există sentimentul despre care vorbea Nietzsche. Nu au frică nici de legi, nici de Dumnezeu? Vin, îți rânjesc în față de-ai crede că lumea de ei ar fi fost, la ceas de dimineață, reinventată. Bă nene, „lumea e de când lumea și ca lumea suntem noi” și așa e. A spus-o un genial și ca un smerit vă spun și eu. Nu mă credeți? Nu?! Atunci iar vin și zic: lucru dracu în casa popii!

Dar să-i lăsăm și pe ăștia cu ale lor, chiar dacă îmi vine să le spun că, nu peste mult timp, o să-i asculte doar tartorele al bătrân obișnuit cu fumul fum. Adică, mai pe românește, cu palavrele spuse la baba și neveste, palavre în care n-au crezut nicicând. În plus, spuneți voi, e creștinește să bage popa la sfârșitul slujbei, pe ce se ocupă cu vânzări de lumânări și acatiste (mă rog, și de alte chestii din care se strâng bani), în altarul, transformat pentru ceva vreme (cam cât e necesar), în bar sau... Doamne, ferește! Nu de alta, dar la noi, în vremurile în care chiar Biserica s-a opus înființării de bordeluri, ele sunt la vedere, la te miri ce colț de stradă sau grupate, la un loc mai nou, pe scara unui oarecare bloc din parohia unuia ce tot dă din mână cu cădelnița dacă iese, măcar contextual, ceva. De! Fiecare cu meseria sa! Dar măcar să știm și noi că altfel, crezând orbește în cine știe ce podoabă, murim proști. Iar de aici, vorba lui Călinescu, nu popi plătește!

Fac, ce fac și o caut cu lumânarea aprinsă! Sper să aibă și Înălți Prea Sfinții umor și să înțeleagă faptul că n-am băgat slujitorii Domnului (dar slujitorii!), în oala cu catran, oală dată de pomană de asfatangi (pentru reducerea impozitului), prin Biserică, ăloră ce se ocupă zi și noapte de focurile din iad. Colaborare nu glumă!

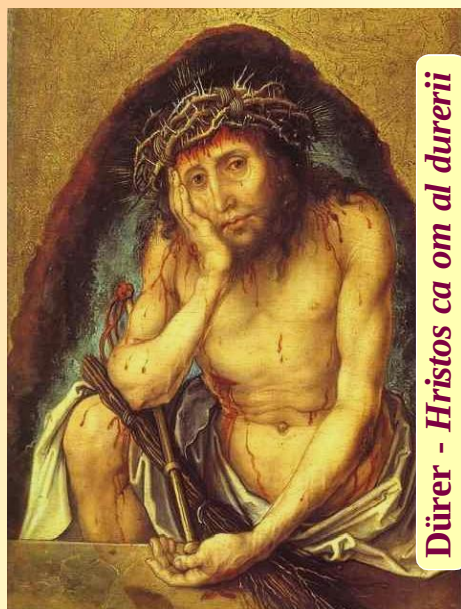
Dragii mei, îmi vine să mă laud singur. Am făcut o așa trecere de la una, la alta, încât îmi vine să spun că între Dumnezeu și dracu, am sta acum, după mii de ani, noi, pe post de ispită și ură a unuia împotriva altuia. Ura? Să ne înțelegem bine, nu e vorba de uralele de pe stadioane, unde am strigat, ca bezmeticii, în cor: „ura!” În consecință, vorbim acum despre ură ca stare subiectivă de care suntem capabili când vrem și nu vrem. Mda! Senti-

ment nu glumă! Ce să vă spun? După specialiștii în urzeli, ea, ura, și-ar avea rădăcinile tot în primordii, când Dumnezeu ispitit și de draci, dar mai ales de tot felul de drăcoace ce l-ar fi ademenit cu mirosenii și cu dragoste, le-a luat la goană și le-a îndesat și pe ei, și pe ele, tocmai în... turma porcilor. Vă amintiți, povestea din deșert! Și eu când mă gândesc că porcul are și rang, și mare preț, dacă aș avea puteri, aș proceda la fel. Probabil, doar cu drăcoacele încă neîmpuiate aș mai avea ceva răbdare. După interviu, dar mai ales după o probă practică, le-aș trimite în paștele mă-si, la locul lor, în iad, pe toate. Ca să se ocupe pe îndelete cu mâncatul zilelor fripte. Nu așa deodată, cum vor ele! Evident, ale noastre, că altele nu au de unde.

Mă întorc la ură și vă spun că ea, ura, uneori potențează. Din ura a ceva se naște uneori, ce-i drept întâmplător, performanța. Alteori, acest sentiment e însăși dezumanizarea. Mai mult decât atât, ura, dincolo de căderea în păcat, e însăși pieirea. Praful din univers însuflețit dispăre. E sfârșitul sfârșitului în care nu mai putem pune nici măcar judecata și reînvierea, promisiuni ale Creștinismului. E... Culmea e că e!

Mai bine am vorbi despre dragoste. Sentiment nobil. Că doar scrie și la Sfânta Scriptură. A spus-o, evident, reformulat și Preda, că „dacă dragoste nu e, nimic nu e”. Povestea cu dragostea, la fel de complicată mai ales dacă ne gândim la una dintre cele zece porunci: „iubește-ți aproapele ca pe tine însuși!”. Personal aș face-o, vă jur, însă instinctul, tot un fel de ispită, nu mă lasă. Totuși, trebuie să credeți că, din dragoste, vă scriu și vă spun că o căruță de oameni curați la suflet poate fi suficientă lui Dumnezeu ca să mai rabde o vreme pământul.

În consecință, fiți deștepți, feriți-vă de ciumă, de jigodism că băntuie și fiți curați la suflet!

Dürer - Hristos ca om al durerii

Elena OLARIU

versuri

„Nu judeca oamenii, mereu,
după cei cu care se adună!”

Daim

Muntele coboară, floarea să sărute;
E pregătită, inelul - din vreme să primească -
Ghiocel lapte, privirea timid o ridică:
- Fii mireasa mea de ieri, de azi și de mâine!
Lumina-ți, opaiț sufletului meu rămâi, în
noapte, Nuntine-vom, nemuritori să fim...

„Nu judeca oamenii, mereu,
după cei cu care se adună!”

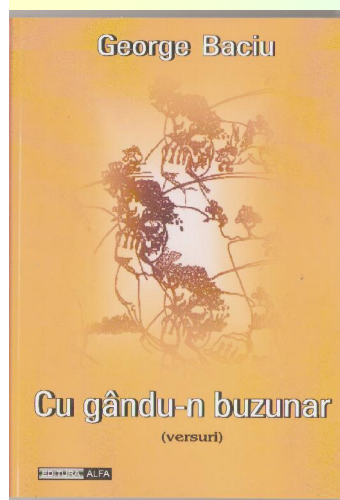
Universul meu

Privind de la stânga spre dreapta
Soarele răsărind
Rareori văd petalele-i oprindu-se
Asupra chipului meu - anii
l-au drămuț cu bucuriile;
scoarța terestră - o infimă planetă a
Universului, își rotește axa mereu spre
Răsărit...
Diminețile, pline de așteptare, cuprind
Luna în sărutări necuprinse, lăsând aceleași
amprente: așteptare și dor...
Acolo, în incandescența ardere de tot -
strălucitoare și însetată ardere,
copilul din mine strigă:
te caut în florile primăverii, ghioceli
săgetându-mă;
te caut în parfumul iasomiei, petalele ei
gâdilindu-mi papilarele;
te caut în laptele păpădiei și-mi ostoiesc
foamea cu dulceața-i amăruie;
te caut în coroana plină de semințe a
Florii-Soarelui și-aprind
Nestinsa candelă a vieții
Te caut în ascuțitele petale ale Daliei și-a
Crizantemei - Universul meu acum, și
Te aflu, în sfârșit, în fagurele de gheață
de la streșina casei...
...infim, universul mi-e trecător.

Gheorghe PĂUN

George Baci, cu gându-n carte

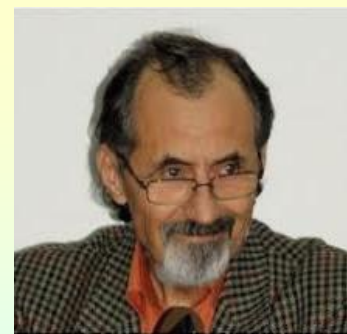
„Căci poet este Baciul domnișan”, exclamam acum doi ani, într-o mini-predoslovie la primul său volum de versuri, „Gânduri de la marginea lumii” (Ed. Rotarymond și Rotarexim, Rm. Vâlcea, 2010). A recidivat un an mai târziu, cu „În vestiarul inimii” (Ed. Tiparg, Pitești), și, pentru a transforma seria în tradiție, a venit și anul acesta cu o carte, „Cu gându-n buzunar” (Ed. Alfa, Iași). Este deja irecuperabil - sunt sigur

că o va demonstra peste un an. Are o dezinvoltură a așezării sentimentelor (mai ales pentru Femeie, în toate ipostazele sale) și imaginilor (mai ales nocturnotomnate), a frânturilor de idee (a nu se uita că are istoria-filosofia „la bază”) în fraze care curg ca sub dictu, că nu are scăpare.

De data asta, s-a întâlnit și cu Cucu Ureche. Pe la jumătatea lui decembrie, la lansarea cărții în Cenaclul „Nicolae Velea” din Curtea de Argeș, am început să le laud isprava cu „A tunat și i-a adunat!... Doi zărghiți...” Re-afirm și detaliez. Doi gramatoclaști, jucându-se adică nonșalant cu gramatica lumii, Cucu ignorând, la prima vedere, și sintaxa și semantica celor văzute, George Baci, fidel pe deplin sintaxei limbii române, spulberându-i doar semantica (cea de toate zilele). Nici unul, nici celălalt, nu pot fi înțeleși de un „om normal” - Cucu, să zicem, de un dendrolog (copacii săi au degete, ochi, inimi, suflet poa-te, în timp ce oamenii

au ramuri, rădăcini, frunze), poetul de un traducător automat din română în oricare altă limbă, inclusiv română „de tribunal”. Semantica lui George Baci nu e deloc aditivă, obținută prin alăturarea sensurilor cuvintelor, poemele sale trebuie citite în întregime și abia apoi „traduse” în limba poezică, revenind la sentimente, imagini, idei - fără nicio garanție (nici nu trebuie!) că vom regăsi locul de unde a plecat poetul. Fiecare cu lectura lui, așa cum se cuvine în cazul poeziei autentice. Densitatea de metaforă este atât de ridicată că întreaga carte este o mare „pictură sentimentală” - în perfect acord cu desenele lui Cucu, care nu ilustrează, ci interpretează-completează-prelungesc poemele. Observați luxurianța metaforică a „pseudo-haikuurilor” din prima parte a cărții (aș pune alături toate aceste „strofe”, pentru a o obține un mare poem de dragoste) și comparați-o cu luxurianța desenelor lui Cucu.

Atunci când am concludat cu Cucu într-o împrejurare similiară, ba chiar în două, mi-am permis să spun că „nu știu peste o vreme cum se va spune: o carte scrisă de Păun și ilustrată de Cucu sau o carte desenată de Cucu și comentată de Păun”...; de data asta doar subliniez cât de organic conlucrează cei doi. Îmi este greu de imaginat cartea fără unul dintre ei, ar ieși mult sărăcită. Sunt sigur că vor reveni.

A tunat și i-a adunat! Doi dintre cei mai importanți (mai prolifici, mai multilaterali și, foarte important, care nu-și „joacă rolul”, străină fiindu-le pornirea spre „poză”, ca să nu spun direct vedetism) oameni de cultură ai zonei noastre, dăruindu-ne una dintre cele mai reușite cărți de poezie a zonei noastre. Și nu numai - să sperăm că volumul va avea traseul pe care-l merită prin literatura română. Căci poet este Baciul domnișan.

George BACIU

DACĂ TE-AȘ JEFUI

Dacă te-aș jefui
ți-aș fura mai întâi groșița din obraz
cu care mă privești în fiecare seară
când te mângâi pe coapsa
sărutului.

Apoi, vagabondul din mine
ți-ar atârna răsfățul sânilor
pe gardul dinspre ograda cu chip
de pomi și trup de toamnă.

Dacă te-aș jefui
ți-aș fura tălpile cu care-mi strivești
cearcănele visului din fiecare
noapte
în care-ți pipăi sughițul pântecului.

VENISE TOAMNA

Venise toamna în parc.
Sta zvârlită sub haina
paznicului de noapte
și asculta mărturisirile
pașilor de sub frunze.

Trecea-n fugă un sfert de lună,
cu buzele mirosind o gutui.

Felinarul din palma aleii
moțâia pe veșmântul
de iarmaroc al băncii
ce mai păstra în buzunar
fotografia trupului tău,
clopot ciocnit de clipa lutului
suit în mine.

EȘTI AȘA DE FRUMOASĂ

Ești așa de frumoasă!
că noaptea-ți prinde trupul
între genunchi
ca pe o frunză căzută în apus.

Ești așa de frumoasă!
ca un pârau în care se scaldă
luna
după ce norii au iubit-o pe-
ascuns.

Ești așa de frumoasă!
ca un psalm lipsit de sfințenie,
într-un fior de rugăciune, curs.

PLOUĂ

Plouă.
Miroase a pământ cioplit
în genunchi de versul ierbii.

Plouă.
Nările mi-au luat-o razna și strig la
părul tău culcat în poala vântului.

Plouă.
Ești un pom stând pe cerdacul
toamnei,
frunzărind concertele stropilor.

Cornel BARBORICĂ

Fragilitatea crengii de cireș

Truță nu știa încotro s-o apuce. O luă pe o stradă, apoi coti pe alta și se trezi dinaintea unei case din cărămidă roșie. Se opri o vreme în fața ei, privi în stânga, apoi în dreapta, nu recunoștea nici una dintre străzi. Și casa asta roșie îi era necunoscută, n-o mai văzuse niciodată și nu se putea spune despre el că nu colindase tot cartierul. Cu toate că nu se ducea pentru prima dată la abator nu nimerise niciodată peste o astfel de bazaconie de casă. I se părea că este o casă neterminată, stăpânii ei uitaseră să o tencuiască, după părerea lui. Poate că nici nu era locuită. Se cutremură la gândul că în ea ar putea să bânuie strigoi și strigoaice. Se temea cumplit de moroi. Când cu ocazia diverselor sărbători mama mergea să pună flori pe mormântul bunicilor și să aprindă candela agățată pe crucea de lemn aproape putredă, îl lua cu ea în cimitir. Erau clipele lui de groază: vedea morți ridicându-se din morminte, le auzea clinchetul oaselor, le vedea dinții și ghearele gata să înhațe și să muște. Atunci o strângea de mână cât putea de tare, se lipea de ea în speranța că îl va feri de ghearele amenințătoare ale moroilor. Se pomenise odată întrebând-o pe mamă-sa:

- Mămico, și bunicii mei se prefac în moroi?

- Nu, dragul meu, numai răii ajung moroi, bunicii tăi au fost buni ca pâinea lui Dumnezeu.

Asta l-a mai liniștit, deși știa că tatăl său era de altă părere, că îi reproșa adesea mamei că părinții ei fuseseră niște cărpănoși, că nu-i dăduseră fiicei lor zestrea făgăduită. Deci dădu crezare spuselor mamei, pentru că dacă l-ar fi crezut pe taică-său, ar fi trăit în continuare cu spaima de moroi în suflet.

Tatăl său îl trimitea uneori să cumpere de la abator boșogi pentru motanul lor Ioniță. De obicei se întorcea cu banii, pentru că măcelarii îi dădeau boșogii pe gratis. Taică-său nu era un om zgârcit, îi lua banii din mână și îi băga în buzunarul pantalonașilor lui, zicându-i: Să ai pentru bomboane. Maică-sa nu privea cu ochi buni gestul soțului ei, fiindcă ea gospodărea puținele venituri ale familiei și nu o singură dată îl întreba pe Triță dacă nu i-a mai rămas vreun rest din banii de bomboane că ea trebuie să cumpere ba una, ba alta. Știind că urmează astfel de cereri, Triță nu cheltuia tot, cumpăra de la bomboanarul turc din colț care vindea zaharicalele

pe un cărucior. Apărea dimineata și pleca după apusul soarelui. Dădea marfa mai ieftin ca băcanul de după colț. Turcul era un bărbat simpatic, întotdeauna se prefăcea că se tocmește și îi dădea mai multe bomboane decât făceau bănuții copilului.

- Bun, își zise, dar pe unde s-o iau? La stânga sau la dreapta?

Se rătăcise. Parcă venise de pe strada din dreapta, deci strada din stânga era ieșirea. Dar când întoarse capul, în partea stângă nu se afla nici o stradă. Și cea din dreapta se făcuse nevăzută. Ce Dumnezeu! exclamă el ca un om mare, folosind o expresie auzită din gura lui taică-său, doar n-am nimerit într-un basm cu vrăjitoare ce la o simplă mișcare a mâinii fac să încremenească tigrii, lei sau cimpanzei... Și ca să se convingă că n-a căzut și el pradă cine știe cărei vrăjitorii, ridică o mână, apoi alta, după care se aplecă, luă de pe jos o piatră și o aruncă cu toată puterea spre una din ferestrele casei. Se întoarse și o luă iute la picior în josul străzii pe care se afla misterioasa casă și unde ajunsese numai Dumnezeu știe cum. Alergă așa până se propti cu nasul în propria poartă. Bucuros că ajunsese iarăși acasă, o deschise, intră în odaia unde știa că îl lăsase la plecare pe taică-său, dar acesta nu se mai afla acolo. O căută pe maică-sa în bucătărie, dar nu o găsi nici pe ea. Strigă: Mamă! Tată! Unde sunteți? Nici un răspuns. Avu sentimentul ciudat că fusese părăsit de părinți. Singur motanul se răsfața, lipindu-se cu blănița sa moale portocalie de pulpele lui goale. Dar el și mângâierile lui nu reușeau să-i alunge sentimentul de singurătate. Merse în dormitor și se aruncă în pat, trăgând plapuma până peste cap. Unde erau? De ce au plecat de acasă fără să-i spună și lui? Îl fulgeră un gând. Dacă, Doamne ferește, au murit de epidemia de ciumă, despre care auzise tot din gura lor că bânuie prin țările vecine și s-ar putea să ajungă curând și la noi. Că ciuma nu cunoaște granițe, trece ușor peste Prut și peste Dunăre. La acest gând se cutremură. Îi trecu prin minte să-i caute la spital, dar cum? Nu știa unde se află spitalul. Aruncă plapuma de pe el, se repezi drept la poarta vecinului și începu să strige cu disperare: Nene Gicule! Nene Giculee! Cum nimeni nu răspundea, sări gardul și intră în casă pe ușa larg deschisă. Căută prin toate camerele, strigând cât îl țineau puterile pe nenea Gicu

și pe tanti Marița Ghelbereu. Și nerăzpunându-i nimeni, se gândi că, poate, erau amândoi plecați la serviciu. Nenea Gicu lucra la Atelierele C.F.R., iar tanti Marița la fabricuța de pălării din apropiere. De ce nu s-ar duce să o caute? Porni hotărât într-acolo. Dar iar se rătăci. Umblă uluit pe niște străduțe necunoscute întortochiate și pline de gunoaie. Se simțea de parcă ar fi nimerit în alt cartier sau într-un alt oraș, deși nu avea nici cea mai mică idee cum ar putea arăta un alt oraș pentru simplul motiv că alt oraș nu mai văzuse. Subit însă fabrica de pălării îi apărură în față, răsărită parcă din pământ. Bătu cu pumnul în poartă. O vreme se ciondăni cu portarul ca, în cele din urmă, aceasta să se hotărască să o cheme pe *madam* Ghelbereu cu ajutorul unui clopoțel. O tânără scoase capul pe una dintre ferestrele de la etaj, portarul își puse mâinile pâlnie la gură și strigă: *Madam* Ghelbereu la poartă! După câteva minute, își făcu apariția chiar tanti Marița. Era speriată, crezând că s-a întâmplat ceva rău cu soțul ei sau pe acasă. Triță o sperie și mai tare când, plângând, îi povesti cum se rătăcise, cum dăduse peste o casă roșie, cum nu știa de ce casa aceea îi băgase frica în oase, cum nu putuse să găsească fabrica de pălării, deși știa drumul...

- Ei și ce-i cu asta? Îl luă la rost tanti Marița. Te-ai îndopat aseară cu cartofi prăjiți sau cu mai știu eu ce, ai dormit prost și ai visat urât. Încă nu te-ai trezit de-a binelea. Asta trebuie să fie.

- Nuuu! protestă băiatul, nu-i numai asta.

- Da' ce mai e?

- Tata și mama unde-s?

- Ce, nu-s acasă? Or fi plecat și ei după cumpărături.

- Bine, bine, da' mie nu puteau să-mi spună?

- Ba bine că nu. Ai vrea să-ți dea ție socoteală pentru tot ce fac.

- Nenea Gicu unde-i?

- La treabă, deșteptule.

Triță se îndreptă spre casă pleostit. Așa o fi, cum zice tanti Marița. Așteptă până seara. Dar nici părinții săi, nici tanti Marița, nici nenea Gicu nu se întoarseră acasă. Se urcă în pat, se înfodli îngrozit în plapumă și așteptă. Somnul îl doborî foarte târziu. A doua zi de dimineață, strigă după mamă și după

tată. Zadarnic. Chemarea lui răsună în odăile pustii ca într-o peșteră. Sări iar gardul la vecini. Nici urmă de tanti Marița și nenea Gicu. Mai trecură astfel două-trei nopți și zile petrecute în singurătate, fiindcă grațiosul moțan Ioniță, cel cu blănița galbenă, se făcuse și el nevăzut. Se simțea parcă sufocat de atâta singurătate. Plânse un timp cu sughițuri, apoi izvorul lacrimilor secase și singura lui grijă deveni cum să-și astâmpere foamea. Mâncă pâine uscată cu ceapă verde și niște ouă fierte și ce mai găsi prin cămară și frigider. Curând isprăvi toate proviziile câte mai erau prin casă și mațele începură să-i ghiorăie din nou. Cum de nu-i trecuse prin cap până acum să-l caute pe nenea Ibrahim, bombonarul turc. Se repezi într-acolo, dar locul unde turcul stătea de obicei cu căruciorul său era liber, numai urmele roților se vedeau imprimate în asfaltul din trotuar. Plecă imediat spre băcanul cel zgârcit să-l întrebe dacă știe ceva despre bombonar, dar acolo, unde se afla, după știința sa, băcănia, se înălța acum o clădire nou-nouță pe care scria cu litere sclipitoare SUPERMARKET. Intră să întrebe de domnul Petreț, băcanul. Nimeni nu știa nimic. Nu-l cunoaștem, fu răspunsul unuia cu o barbă cât toate zilele și cu un halat roșu pe el. Dacă n-ar fi fost în clasa a patra și dacă n-ar fi avut zece ani, Triță l-ar fi întrebat dacă nu cumva este Moș Crăciun în existența căruia nu mai credea. Magazinul ăsta arăta cu totul altfel decât prăvălia domnului Petreț, unde încă de la ușă te izbea un miros puternic de motorină, ce se înălța din podeaua de scânduri late de brad. Mirosul de motorină se amesteca cu mirosul de pește sărat aflat în niște butoiașe înșirate, împreună cu borcanele de murături, chiar în fața tejghelei pe care, după cum i se părea lui Triță, domnea dezordinea și murdăria. În magazinul unde intrase lumina se prăvălea peste el din toate părțile, în vitrinele strălucitoare, pline cu mărfuri nemaivăzute vreodată de el, era ordine și curățenie.

- Mă, puștiulică, i se adresă domnul cu barbă și în halat roșu, dacă vrei să câștigi un ban, ai putea să ajuți la descărcatul mărfurilor...

- Nu pot.

- De ce, măi mânzule, nu ți-ar strica niște bănuți, văd că ai pantalonii rupți în fund.

- Nu pot, nene, mie mi-au dispărut părinții...

- Au murit sau ce?

- Nu știu... Triță începu să se smiorcăie.

Bărbatul cu barbă și halat roșu îi puse mâna pe umăr.

- Nu fi trist, moartea nu ne cruță pe nici unul. Ia ascultă. Auzi fanfara? Încă unul a luat drumul veșniciei. De când am deschis

magazinul, în fiecare zi aud fanfara asta, parcă-i un făcut. Altă stradă pe unde să treacă nu mai găsesc? Cred că am să mut magazinul în alt cartier, cu toate că, puștiule, să știi și tu că oriunde te-ai duce de fanfara asta nu scapi.

Triță nu înțelegea nimic din poliloghia acestui Moș Crăciun. Se întoarse acasă cât putu de repede. Și pentru că îi era foame, se cățăra în cireșul vecinilor dispăruți și mâncă cireșe pe săturate. Se gândi că ar putea să-și facă culcuș între ramurile stufoase ale cireșului și să rămână acolo pentru totdeauna. Toamna când ploua sau iarna la vreme de ger putea coborî să se adăpostească în casa lor sau a vecinilor. Acum că era orfan, nu mai avea pe nimeni care să-l împiedice, putea să-și îngăduie orice. Și fiindcă se apropia răcoarea serii coborî, își aduse din casă plapuma și o pătură. Zilnic vedea trecând câte un dric neînsoțit de nimeni, doar fanfara era nelipsită. Toba bubuia surd, de parcă bubuiturile ei ar fi venit din fundul pământului. Toboșarul îi plăcea cel mai mult. Era lung cât o prăjină și vopsit caraghios pe față. Un obraz roșu, celălalt verde. Odată, a coborât din cireș și s-a vârat lângă toboșar. I-a spus că îl cheamă Triță, omul i-a răspuns între două bătăi în tobă că pe el îl cheamă Zorba. Și mai cum, a întrebat băiatul. Oișteanu, i-a răspuns râzând toboșarul. Copile, știi tu ce-i aia oiște? Pe tata îl chema, de fapt, Ieremia, era căruțaș, dar odată, nu știu cum s-a făcut că a nimerit cu oiștea căruței într-un gard. De atunci oamenii i-au zis Oișteanu și tot de atunci, când cineva o plesnește aiurea cu vorba ori cu fapta, se spune că a nimerit-o ca Ieremia cu oiștea-n gard.

De fiecare dată, neavând ce face altceva mai bun, silabisea numele înscrise cu litere de bronz argintiu pe cosciug. În prima zi, văzu înscris pe dric numele tatălui său. În cea de a doua, numelele mamei. În zilele următoare, apărură înscrise numele lui nenea Gicu și ale lui tanti Ghelbereu. Nu plânse și nici nu se miră. Își aduse aminte cât de mult își iubise părinții, ce glumeț era nenea Gicu și cât de grijulie era maică-sa în privința banilor ce îi rămâneau de la bombonarul turc și doar atât. Acum era băiat mare, nu se mai smiorcăia. Astăzi pe sicriu scria Zorba Oișteanu. Se întristă și se grăbi să arunce iute o privire spre ultimul rând al fanfarei. Acolo, pe deasupra tuturor, se înălța ca un catarg de corabie gălganul de toboșar. Murea de curiozitate să afle ce se întâmpla. Alergă în urma fanfarei și se alătură prietenului său.

- Cine e în sicriu, nene Zorba?

- Nimeni.

- Cum așa?

- Iac-așa.

- Nu înțeleg.

- Nici n-ai să înțelegi vreodată. Am să încerc să-ți explic, fiindcă acum ești băiat mare,

au trecut câțiva ani de când ne cunoaștem. Timpul fuge, tu ai crescut, parcă vrei să te iei la întrecere cu mine.

Triță se miră. Nu-și dădea seama că trecuseră atâția ani de când se cunoșteau.

- În cosciug am depus sufletul meu. Îl expediez la ceruri înaintea de a-mi căra fizicul meu de pe această lume. Trag nădejde că va pune o vorbă bună pe lângă Sfântul Pătru ca să nu mă mănânce viermii într-o groapă, ci să facă să mă evapor și să mă trezesc în constelația Fecioarei, zodia cea mai curată sau să mă prefacă într-o stea să strălucesc noaptea, dar și ziua, spre bucuria oamenilor.

- Nu înțeleg nimic, nene Zorba.

- Trebuie să înțelegi cu inima.

- De unde știi asta, nene Zorba?

- De la un filosof care a căzut din cer cu aripile frânte.

- Și a murit?

- Praf și pulbere s-a făcut, dar gândurile lui trăiesc în noi.

- Și în mine?

- În fiecare om cu suflet bun. Adică unul ce se gândește și la semenii săi, nu numai la el.

Băiatul cugetă că și el ar putea să se prefacă într-o stea, nu, mai bine într-o lună care să lumineze pe timp de noapte calea drumeților rătăciți, să nu mai existe străduțe întorochiate și întunecate ca acelea care erau cât pe ce să se piardă și să-l piardă.

Zis și făcut. Cum ajunse acasă, cotrobăi prin magazia lui taică-său și a vecinilor până ce găsi ce căuta. Un cablu electric lung cât să ajungă de la o priză din casă până în crenștile cireșului. Demontă o dulie și un bec dintre cele mai mari pe care nenea Gicu, fie-i țărâna ușoară, îl folosea în magazie când își repara motocicleta. Din clipa aceea, cum se înnoptă, peste stradă se revărsa potop de lumină. Fu dezamăgit atunci când constată că „luna” sa nu folosea la nimic, fiindcă nici tipenie de om nu rătăcea pe strada lor pustie. Împlinise de acum o vârstă și îi părea că nu mai este folositor nimănui pe lumea asta.

Într-una din zile fu surprins să vadă dricul trecând fără a fi însoțit de fanfară. Pieriseră cu toții. Doar toba se auzea bubuind și chiar se vedea. Dar nici urmă de toboșarul vlăjgan. Probabil i se îndeplînise dorința, se evaporase și ajunsese o stea în constelația Fecioarei. Când va ajunge și el o lună plină care să bucure drumeții întârziați? Îi crescuse o barbă colilie până la brâu, becul lui nenea Gicu se arsesse de mult. Dorința îi fu curând îndeplinită.

Craca de cireș pe care își clădise culcușul se rupse brusc în miez de noapte. Căzu, ceva se frânse în el și își dădu duhul. În clipa aceea pe cer se aprinse o lună nu palidă și nici ca un ban de aur, ci una orbitor de luminasă ca un soare. În miez de noapte...

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

Castelele de cleștar ale lui Harry Ross

Cum zarva și tumultul sărbătorilor sfârșitului de an nu sunt deloc propice lecturilor, priveam cu puțină tristețe la cartea trimisă cu ceva vreme în urmă de Harry Ross, oftam și treceam mai departe, așteptând răbdător clipele în care tihna cea binevenită este completată, în modul cel mai fericit, cu cititul unei cărți despre care ești sigur că te va încânta. Desigur știam și acest lucru deoarece nu este pentru prima oară când citesc o carte scrisă de acest autor prolific, fascinant și, mai mereu, surprinzător. Prin urmare, când amorțeala specifică oricărui sfârșit de agitație a venit, am deschis cartea: **Viața în doi - tandrețe și calvar** - editată la Europa Nova, în anul 2004. Specific acest lucru pentru că, deși editată cu aproape zece ani în urmă, ea este și acum foarte actuală prin subiectul său: dragoste și căsnicie, iar acesta va fi la fel de viu disputat în orice perioadă a isto-

riei. De ce? Pentru că implică iubirea, un sentiment complex, profund și chiar determinant pentru ființa numită om, dar și căsnicia, o instituție fundamentală a societății omenesti din toate timpurile. De altfel, Harry Ross, într-un foarte inspirat cuvânt înainte numit: **Gândul autorului** pe care l-am citit evident la sfârșit, dar pe care îl voi prezenta în preambulul discuției, rezumă într-un mod foarte inteligent ideea forță a cărții asemănând căsnicia cu un castel de cleștar. La început splendid, strălucitor și aparent inexpugnabil fiindcă este construit prin uriașa forță a iubirii, însă, cu timpul, devenit din ce în ce mai meschin, până la dimensiunile unui amărât de bordei în care ura, disprețul, trădarea, înșelătoriile de tot felul și uneori chiar crima maculează iremediabil superba construcție a începutului. Cum este posibil, care sunt cauzele aceste triste prăbușiri, de ce se produce ea? Harry Ross nu ne dă răspunsuri, evitând cu eleganță și înțelepciune postura de moralist. Unul dintre mulții care ne tot sfătuiesc, de exemplu cum să devenim miliardari, dar nu ne spun și cum se face de nu au devenit chiar ei. Mai ales că adevărații miliardari nu suflă un cuvânt despre metodele care i-au adus în această poziție. În fine, nici nu trebuia să ne facem griji în privința autorului, fiind el un experimentat condeier care a reușit, nu foarte ușor, să ajungă la inimile cititorilor practicând un stil absolut recognoscibil, printr-o așezare a cuvintelor în pagină

fluent și plăcut, dar nu fără profunzimi și de multe ori provocator de autointerogații pentru cititorul atent la sensurile de dincolo de text.

În consecință, evitând elegant posibilitatea unui text plicticos, autorul ne propune de fapt un exercițiu interactiv, povestindu-ne o serie de întâmplări și lăsându-ne nouă, cititorilor, posibilitatea de a le înțelege și interpreta cum dorim. Pe riscul nostru! Și ar fi bine să nu uităm că Harry Ross este un om a cărui experiență de viață are avantajul transformării în înțelepciune. Așadar, mare atenție la ceea ce putem citi dincolo de textul convențional!

Mi s-a părut foarte interesant și faptul că personajele povestirilor sunt și evrei dar și români. Pe mine unul, nu mă miră acest fapt, știut fiind că autorul este un bun cunoscător al celor două etnii și cred că subliniază astfel marea similitudine de atitudini, concepții și comportamente însumate conceptului pus în discuție, similitudine absolut firească, urmare a unei conviețuiri seculare în care, combinate ca într-un creuzet, normele morale au devenit aproape identice. Un motiv în plus ca să ne gândim de cel puțin două ori atunci când suntem îndemnați să emitem idei stupide despre diferențe socio-culturale sau confesionale.

Dar cam ce putem afla din povestirile, mai mult sau mai puțin închipuie, ale domnului Ross!? De exemplu că o căsnicie poate intra în suspiciune și atunci când

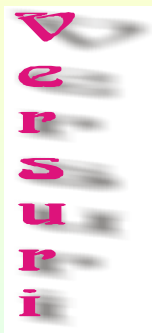
un soț, mult prea motivat de profesiune, are secrete față de soția sa. Aici, cu o doză de umor absolut specific, aflăm că se mai pierd și mătuși în deșert, ori unchi la poker, dar un soț nu prea are dreptul moral să se piardă. Însă, o soție înțeleaptă poate readuce liniștea și dragostea înapoi în cămin. Numai cu o condiție: să nu și piardă prea repede încrederea! (*Momo*).

Sau că trei mame sunt uneori prea multe (*Trei mame și un copil*), iar un cățel simpatic și iubit poate reconstrui o căsătorie (*Delia, Rexi și iubirea*). Umorul destul de caustic dar bonom al lui Harry Ross va fi remarcat din plin în schița *Cum am ajuns poligam*, ori în *Baia de plante*, însă și forța textului dramatic în *Prețul trădării*. Mai aflăm despre riscurile unei căsnicii în care, din motive de altfel bine întemeiate, soțul lipsește prea mult de acasă (*Soțul voiajor*), iar despre suferințele iubirii, chiar dacă ni se par cunoscute ar fi bine să aflăm și din schița *Fructul oprit*.

Dar cum o prezentare a unei cărți nu trebuie să cadă în păcatul dezvăluirilor, mă voi opri aici. Nu înainte de a recomanda, cu riscul de rigoare, recitirea, din când în când, a povestirilor din această carte. Cum zilnic experiența noastră de viață se îmbogățește continuu și sensurile reluări se vor schimba funcție de chiar propriile noastre trăiri. Iar dacă avem prieteni la care ținem cu adevărat le putem recomanda, fără nici o ezitare, lectura acestei cărți. Cândva, poate, ne vor mulțumi!

Patricia LIDIA

Lună de miere târzie

Iubite, taci!
Luna noastră
stă prinsă între stânci
și cete de îngeri
câte 40 de pahare
de sânge închină
și o îneacă
în amarul lor,
iar noi
ne adunăm săruturile
din adâncurile lui Poseidon
și asta este
luna noastră de miere
târzie.

Supernovă

stelele pe cer
astă seară
mor -
prea crunt
ne trece
timpul...

Lipsuri...

nu sunt nici apă,
nici aer,
nici pământ -
în lipsa ta,
lipsesc și florile,
și visele,
și sorii
din sufletul meu -
în lipsa ta
îmi lipsesc
amintirile...

Ore bune

sunt deja ore bune
de când zburăm
pe deasupra oceanului...
sunt ore bune
de când ne lingem
resemnați
aripile...
încep să cred
că nu vom ajunge niciodată
să prindem
vaporul de noapte...
sunt ore bune
de când ne autocompătimim
că aripile ne sângerează
pe la fiecare
întrețiere de nori
și parcă deja ducem mai bine
iluzia
zilei de mâine...

Albert Camus

Îți amintești
când eram tineri
și ne dezbrăcam din priviri,
și îmi spuneai că ai un nou prieten,
Camus sau așa ceva,
care te-a învățat să te bucuri de viață,
că toamna este a doua primăvară,
când fiecare frunză este o floare.
Și îți spuneam că e deștept,
trebuia să fie și foarte chipeș,
dacă avea atâta frumusețe în suflet,
și mi-ai arătat pe cer
cum cad stelele
și nu știam dacă plânge Dumnezeu
sau doar plouă...
Și tot el te-a convins că
trebuie să iubim
ceea ce nu putem să înțelegem,
căci crede și nu cerceta
e desolit
și plictisitor
și...
și nu mai contează,
continuările nu sunt
niciodată
ca originalul...
Da, prietenul ăsta deștept al tău,
Albert sau Camus sau cum i-ai zis,
avea mare dreptate,
ceea ce contează
nu este ceea ce se spune,
ci ceea ce nu trebuie spus...

Cutia Pandorei

te-am întrebat -
noaptea
îngerii zboară
spre cer
cu flori
în păr?
pe tâmpla ta
am citit
un gând
fugar -
sunt doar speranțe
ce nu pier...
atinge-mi cerul inimii,
doar împreună
putem fereca raiul
în cutia timpului...

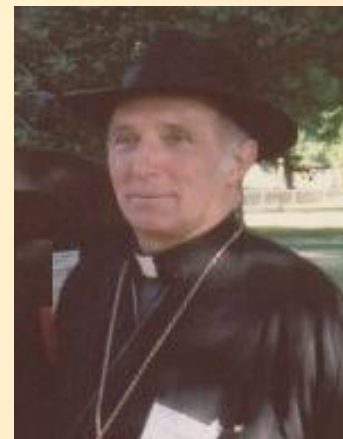
Bătrânețe

timpul
și-a spus cuvântul -
între sufletele noastre
tânăr
a rămas
doar
vântul...

Împreună

mi-am scuturat umerii
de îngeri și am ales -
timpul meu
cu timpul tău,
parte din eternitate
împreună
vor străbate...

Dumitru ICHIM (Canada)

Dacă-aș fi nor

Dacă-aș fi nor,
sucit cum sunt, neapărat,
din când în când
aș ninge peste lume
colorat.

Îndrăgostit iubitei
(ce idee!)
din fulg cu fulg
i-aș crește-n prag
o orhidee -
culorile în vraja lor
pestriță,
din verde spre opal,
ca din peniță,
cu tușuri rare, în tivit
ningând poemul
de inel
neîndrăznit.

Dacă-aș fi nor
tot pentru ea,
de câte ori aș avea chef
aș cuteza sfiala
să i-o spun
cu un apus -
o coadă de păun -
ningând ecouri
colorate de sifed.

Dacă-aș fi nor
mi-ar fi așa ușor
când vremea ar veni
pentru departe!
N-aș deranja pe nimeni
să mă-ngroape,
să-și ostenească mâna
pe lopată,
ci mi-aș întoarce
fața-n altă parte
către limanul
și capătul de ape,
spre fostul din poveste
ce n-a fost niciodată...

Îngerul caisului

Întrebat-am caisul
când șoapta pe alb
își adumbră
alean dintre frunză și nor:
„Nu vrei
pe îngerul tău păzitor
să mi-l dai
în schimb pentru umbră?”

Șovăitul i-a fost violet
către mov:
„Și eu am una,
dar mi-a pețit-o luna
cu-n prinț din ostrov.”

„Ce-ai zice, de-ți vând,
deopotrivă în preț,
cu umbra
chiar și visul născocitor
de neîngăduite frumuseți
pentru îngerul tău păzitor?”

„Chiar dacă l-aș ști,
tot nu pot,
răspunse caisul,
că m-ar cuprinde mila.

De undeva se auzi argila:
„Ai uitat că încă-mi ești
dator,
rău platnic arendei,
cu umbra, cu visul?”

Se făcu profundă tăcere.
„Du-te, ia martor caisul,
întreabă-ți și umbra și visul
și la divan să ne spui:
Cine păstrează în cuiub
lumina și suflarea Lui?”

Corneliu FLOREA
(Canada)

Pamflet

Universitatea s-a scremut și a ieșit un șoricel

„Vladimir Tismăneanu este cel mai excepțional produs al spațiului cultural românesc, și insist, este al spațiului cultural românesc... cel mai... poate, cel mai important produs universitar de origine românească pe care-l avem...” a spus Horia Roman Patapievici (HRP) la Târgul de Carte «Gaudeamus» - în 25 noiembrie 2012

Vă dați seama că un asemenea titlu e complet aiurea, un nonsens, fiindcă nu există nici o universitate care să scoată șoricei titrați pentru simplul motiv că ei și-ar roade diploma imediat. Totuși, când spui *scremut* și *șoricel*, prima sinapsă mintală se face cu o zicere populară, veche și cu tâlcuri, pe care o știm mulți și o folosim în tot felul de situații și sensuri subversive: *un munte s-a scremut și a făcut un șoricel*, așa zicem noi, urmașii getodacilor, dar marele poet Horațius a scris un vers pentru posteritate: *Parturient montes, nascetur ridiculus mus - se vor screme munții și se va naște un șoricel ridicol*. Chiar și așa, lucrurile par fără legătura între ele, încerc, printr-o fabulație, să le cârlesc. *Se spune că la o universitate din București unde, după august 1944, mulți profesori valoroși au fost dați afară și înlocuiți cu noii veniți pe tancurile rusești, dintre care unii nici nu aveau diplome universitare adecvate sau deloc, au început să iasă șoricei foarte importanți, dintre care unul a fost cel mai important. Vestea s-a dus departe, departe, până în Carpați, unde un munte, îmi scapă numele, atât a fost de impresionat, în același timp, invidios pe universitate, încât s-a scremut și s-a scremut până a făcut un șoricel caraghios. Deci, pentru a pune lucrurile în ordine; întâi universitatea a făcut excepția asta și pe urmă un munte invidios a vrut să facă și el pe cel mai important. Mult scremet pentru nimic!!*

Acum, fiindcă veni vorba de excepții de la universitatea bucureșteană, am aflat câteva din volumul „Marele Manipulator” al profesorului universitar Ion Coja. De exemplu Ion Vitner, care l-a alungat pe George Căli-

nescu de la catedra de literatură română, era stomatolog, Crohmălniceanu era inginer constructor, iar Paul Cornea nu era nimic, dar ei conduceau literatura română. Frumos, nu am să spun că toți erau evrei, fiindcă cunosco un schizopat cu halucinații vizuale care vede numai *antisemiți în jurul lui*, și eu nu suport acest *senseless word*, un fel de flit ce se dă la nasul românilor, de la un timp, să-i bage în spaimă, obidă și tăcere. În plus, îmi aduc aminte de un caz de la stagiul de Psihiatrie, unde era un pacient care cum mă vedea în secție striga: *Te-am prins, ești un marșian!* Fusesse milițian, dar în loc să vadă și să prindă *dușmanii clasei muncitoare* începuse să vadă numai marșieni în jurul lui, care, după mintea lui veneau de la Mărțișoara. Săracul schizofren, la început m-a speriat, pe urmă am zâmbit trist: ce dureros e când cineva își pierde raționamentul și e bântuit de halucinații. Mai bine schimbăm subiectul și secția lui cu Târgul de Carte „Gaudeamus”. Lume multă, curioasă, interesată de diferite cărți, care abundă și acoperă toate preferințele, gusturile.

HRP vorbește liber despre volumul „Lumea secretă a nomenclaturii”, semnat de Vladimir Tismăneanu, autor pe care îl prezintă celor de față drept *cel mai important produs universitar*, al universității bucureștene, unde a terminat Sociologia și, fiind fiul lui tata, nomenclaturist comunist, i-a călcat pe urme. Toți fac la fel, considerându-se cei mai importanți produși universitari. HRP a vorbit aproape 25 de minute, dintre care câteva minute despre VT și tot atâtea despre carte, iar restul, minute și minute în șir, cu aplomb de neo-politruc despre *recrudes-*

cența antisemitismului în societatea românească, de tot auditoriul a lăsat capul în jos simțindu-se vizat și vinovat. Și-a susținut intoxicarea cu exemple puerile. Unul vechi, pe care-l tot spune ca o flașnetă: *ieri în târg am fost izbit de un om care mă considera insuficient de român și ce caut eu aici, printre oamenii de cultură români*. Ce să comentezi, că Bucureștiul e un târg fără alte produse intelectuale importante, unde se târguiește identitatea și demnitatea națională, că omul era liber să-l întrebe ce caută în cultura românească, după ce HRP a scris și semnat: *Româna este o limbă în care trebuie să încetăm să mai vorbim sau... să o folosim numai pentru înjurături*, sau că *România are o cultură tip second hand și Cu o educație pur românească nu poți face NIMIC* (e destul cât face Vladimir Tismăneanu, *cel mai important produs universitar*). Eu, Doamne ferește, nu-l ating nici cu o floare, dar l-am întrebat aceleași lucruri, în scris, pe Bănescu Traian, care a tăcut fiindcă nu are nimic în comun cu cultura românească, doar cu flota a avut ce a avut. Alt exemplu de *recrudes-*

sională subminată de acum înainte, deși, după mine, nu Volodea trebuia pus în ghilimele ci Tismăneanu, având în vedere că pe tatăl lui, nomenclaturist comunist, l-a chemat Leonid Tismenetski nu Tismăneanu și după psihiatrice precepte cei ce își schimbă numele dovedesc că nu au avut personalitate și nici nu câștigă vreuna.

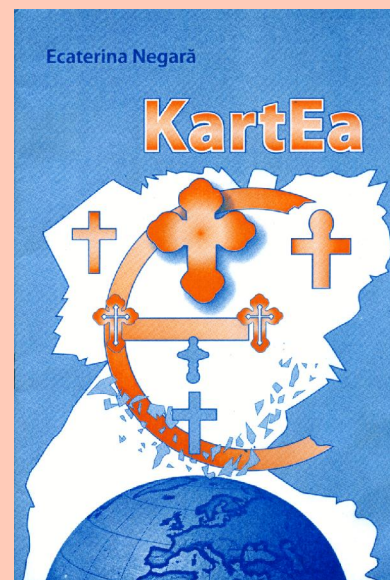
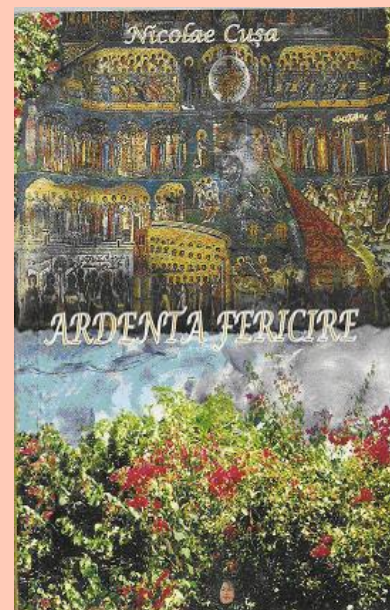
Apoi, HRP s-a întors la el însuși, pozând în victima antisemitismului, de m-au trecut toate lacrimile când a repetat, a nu știu câta oară, retragerea sa de la „Evenimentul Zilei”, pentru că acolo era unul, care, în fiecare miercuri noaptea, îl urmarea cu: *mori jidane și mă chiș în freza lui*. Mulți marțieni pe lumea asta și necuviințioși! Dar nu acesta e de luat în seamă ci ceea ce debita și susținea el în acele articole era, de multe ori, para-rațional, nu folosesc termenul consacrat. Era atât de ridicol încât crea momente de ilaritate, *de clovn la curtea regelui bășescu*, pentru toți ce îl citeau, mulți fiind incitați să-l critice cu argumente pertinente, să-l zeflemisească, câteodată usturător, și unii chiar lipindu-i epite! Deh, *gura lumii slobodă*, scrie și în Declarația Universală a Drepturilor Omului semnată la ONU și de România și de Israel. În paranteză, din 1998, când am început să-l critic decent și cu argumente pe HRP, multe etichete și injurii s-au abătut asupra mea de la așa-zisele elite bucureștene - A. Pleșu, C. Stănescu, Alex Ștefănescu - ce îl idolatrizau grotesc pe HRP mai ales după ce acesta a ajuns președinte pe bugetul *culturii românești de tip second hand!* Acum, în sfârșit, adepții și idolatrii lui și-au dat seama de adevărata personalitate a lui HRP și el face ultima efortare să se mențină strigând în gura mare ca este victima antisemitismului. Cât despre manipularea lui privind *recrudescența antisemitismului* mă amuză cât dă în gropi și-mi aduce aminte de Moses Rozen, care *numai după 1990* a pus în fața Templului Coral o placă pe care scria că *românii sunt responsabili de un holocaust a 400.000 de evrei*. Până atunci nici o acuzare atât de directă și gravă, și slavă armatei roșii eliberatoare, care ne-a adus pe Ana Pauker, Nikolski, Brucan, Walter Roman, Leonid Tismenetski, Dionisie Patapievic și mulți alții de același sânge, dar nici unul dintre ei sau, de ce nu, toți în cor nu au acuzat România de holocaust până în 1990!! După cincizeci de ani, din 1990, Moses Rozen, Jean Ancel și Elie Wiesel au început să scrie scenariul și să regizeze *holocaustul din România* cu puține și șterse personaje reale dar mulți figuranți plătiți. Și așa au ajuns contribuabilii români după 50 de ani să fie *acționari obligatorii la Holocaust Industry*, cum l-a numit profesorul universitar Norman

G. Finkelstein, evreu american, în cartea sa. În paranteză, în 2001, l-am rugat, în scris, pe Gabriel Liiceanu să publice la „Editura Humanitas” cartea profesorului american, să afle și românii cât sunt de manipulați cu *holocaustul din România*. Altum silentium!! Așa că, astăzi, *ștafeta holocaustului din România* este preluată de la Rozen, Wiesel și Ancel de către fiii nomenclaturistilor evrei Tismăneanu, Oișteanu, Patapievic. Succes băieți, aveți cale deschisă!! Intelectualitatea bucureșteană și provincială, cu excepția câtorva, tremură ca nu cumva HRP să-i arate cu degetul său, detector de antisemiți!!

Dar și mai penibile sunt elitele bucureștene și provinciale de astăzi, jurnaliștii și scriitorii, ce nu au nici o reacție vocală sau scrisă la elucubrațiile lui HRP, motivându-și lășitatea cu așa-zisa *ignoranță de om mult superior*. Aiurea, sunt poltroni în toată regula. Dar, unii dintre aceștia coboară și mai jos pe scara demnității, mimând ascultarea cu interes, cu gura căscată, dând din cap aprobativ și aplaudându-l la sfârșit. Unul dintre aceștia, Mircea Cărtărescu, a fost de față, și el prezentând cartea lui Vladimir Tismăneanu. A început patetic, cum *cel mai important produs universitar bucureștean* îi este mai mult decât prieten, îi este *un frate mai mare* și cu o scurtă evocare din 1990. Atunci, *a fost parașutat(?) direct în miezul marelui măr, Big Apple* și fratele cel mare l-a întâmpinat la telefon cu: *Ce faci, bă!* Am ascultat de trei ori înregistrarea pentru că vroiam să fiu sigur de mai multe lucruri. Întâi, scriitorul de pe lista suedeză a nobililor a spus: *în sensul acestei prime fraze de-o familiaritate și căldură extraordinară s-a desfășurat în continuare perioada cât am stat...* Pentru mine nu este nici o frază, ci o propoziție simplă de mahala, care demonstrează cât de important produs universitar bucureștean este Vladimir Tismăneanu sau Volo cum îi spune Mircea Cărtărescu, căruia îi trage un periaj de mic lacheu, ca să nu folosesc expresia obișnuită în asemenea situații. Încă o dată m-am mai lămurit de *anvergura personalității cărtăresciene*, care, în scrierile sale, folosește Românică în loc de România și cât de nesuferită i-a devenit această țară, dar nu o părăsește, cum nu o părăsesc nici cei ce urăsc românii, limba română și statul lor unitar de aproape o sută de ani...

Mi-am comandat cartea lui Vladimir „Tismăneanu”, dar până ce o voi primi am să mă adresez universității bucureștene cu propunerea să înlocuiască una din statuile din fața ei cu statuia *celui mai important produs universitar pe care l-a dat*, iar la picioarele lui să pună două statui mai mici, de-o șchioapă, ale lui HRP și MC.

Cărți primite la redacție

Gill LEARNER
(Anglia)

versuri

Gill Learner scrie poezii din anul 2001. Numeroase jurnale și antologii i-au inclus poeziile. Poeta a câștigat premii valoroase, dintre care amintim: Premiul Buxton pentru poezie, câștigat consecutiv în 2011 și 2012, și Premiul pentru poezie al Asociației Britanice Fellows', în 2012. Primul ei volum de poezii, *The agister's experiment*, a fost publicat de Editura Two Rivers, în ianuarie 2011, primind recenzii foarte bune („Rar un volum de debut reușește să pună punctul pe i mai iscusit ca acesta [...]”).

Traducere de
Alexandra Munteanu,
masterand MTtLC

MTtLC
Masteratul pentru Traducerea
Textului Literar Contemporan

Fata origami

Născută
drept un covoraș din fibre presate
fărămițate până la netezime,
ea s-a transformat în planuri și unghiuri,
nemaiputând fi în veci
bidimensională.
Cu timpul
scoarța ei
își va pierde coeziunea:
fibrele se vor uza și deșira
ori se vor fisura, creând crăpături
prin care influențe se vor strecura.
Triumphiurile vor începe a se desface
încet încet
precum pier cuvintele de-alungul anilor
până ce nimic nu va mai rămâne
decât eul ei desfăcut.

Un vierme se updatează

Uită de Pomul Cunoașterii:
Prefer să mestec o carte, sau
și mai bine o serie întreagă - opere complete
de demult, nu cu foi albe, ori măsurate.
Oferă-mi gingașa învăluire a pielii de vițel
tăbăcite,
un volum într-o cameră caldă și umedă,
cotorul acestuia
destins în șerpuiți sinusoidale. Am săpat
în strălucitele minți din trecut, le-am mestecat
ipotezele, le-am digerat fanteziile,
lăsând în urmă colbul secătuit de gânduri.

Acum însă sunt vremuri grele: mă izbesc
cu capul de plastic, alunec pe silicon.
Dar voi supraviețui eu - am găsit o cale
de a săpa un tunel sub fragila bază a lui 0 și 1.

Cuvinte reci

Aud răcâitul și glisarea
lamelelor ce scrijelesc suprafața apei,
împinse de rafale de vânt -

vâscozitatea a devenit casantă. Le las
să se îmbrâncească, încep a se împleti,
formând un lințoliu noduros din cocloașe

pe care timpul îl va netezi. Rămurele și frunze
devin captive; pe neașteptate, fărăme
sunt smulse de vânt - unele s-au lipit bine,

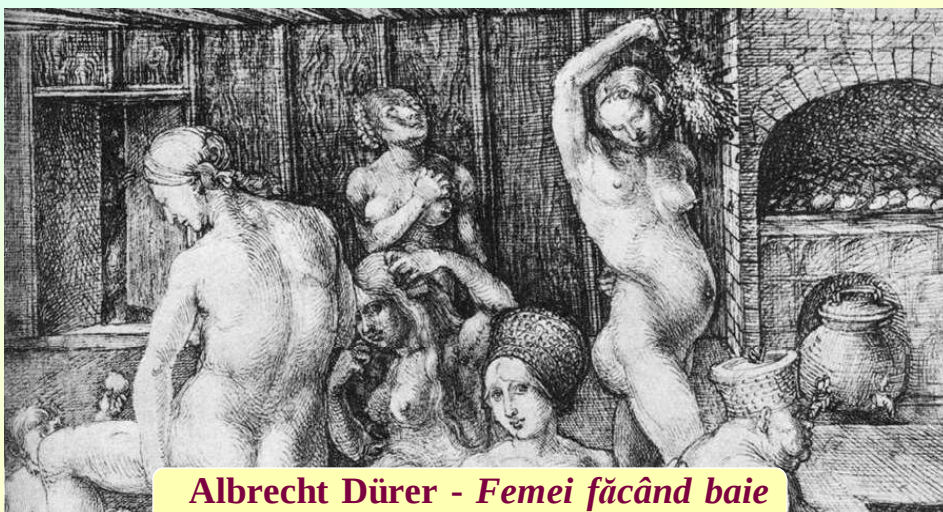
altele plutesc o vreme, apoi coboară, poate
vor zbura din nou, aterizând într-un loc
diferit.

Încet, grămăjoara se înalță, se îngroașă

până ce va putea ține piept
ponderabilității. Îmi ascut urechile,
și fac un pas. De am judecat bine,
gândurile mele vor fi limpezi.

Punctul critic

Chemate prin e-mail, Facebook, mesaje,
ele renunță la rigla de calcul, la ceainic,
la stilouri; dau log off, sign out, se
îmbrobodesc
și mulțimea se îndreaptă spre piață. Tușind
de la fumul mașinilor ce ard mocnit, ele se
împiedică
de pavelele spulberate, și se aliniază de-
alungul baricadei
pentru a înfrunta armele. Drapele
pictază vacarmul în dungi,
o poză-afiș arde, răsucindu-se. Peste
strigătele de bas și de tenor, o voce
limpede
intonează un vers: o duzină, douăzeci,
îl fredonează înapoi. Prin deschizătura
niqab-urilor
ies scânteii înflăcăării, sub chador-uri
se aprinde speranța. Se scrie istorie.

Albrecht Dürer - Femei făcând baie

Tania NICOLESCU

Filmul nopții încă nesfârșite

Iarna lui 2000. Trenul de noapte, care făcea legătura nordului Dobrogei cu îndepărtata capitală, își făcea anevoie intrarea în gară, încă şuierând din când în când, după un drum de aproape șapte ore.

Drumul traversase lunga noapte presărată cu halte și gări abia sesizabile în lumina slabă a becurilor. Mai degrabă erau ghicite după opintelile cu care trenul pornea și oprea în stații, lovindu-și cu zgomot sec tamplourile. Un miros îmbălsat de fum de țigară, amestecat uneori și cu un iz incert, ceva între mirosul de zgură și cel de cojoace umede de oaie, încă la modă, umplea vagoanele și treptat, amețea călătorii ale căror vorbe, la început un veritabil vacarm de turn babel, se ostioiau, transformându-se întâi într-un zumzet surd, după care se înstăpânea tăcerea. Nesfârșite păreau minutele și orele monotonului monolog al roților pe șine.

Unul după altul, călătorii picau într-un soi de letargie, întreruptă uneori de câte un sforăit gros și din care doar cei ce coborau pe parcurs mai ieșeau, întredeschizând câte un ochi vigilent și încercând zadarnic să se lămurească în privința gării în care staționa pentru câteva minute trenul. Ceilalți, mai aruncau în acest timp câte o privire spre bagaje - să nu cumva să fie luate „din greșeală” de alții - și apoi recădeau în moțaiala rareori întreruptă de controlorii de bilete, atenți mai ales la semnalele de mediere, care le rotunjeau până la sfârșitul călătoriei buzunarele.

Ștefania își rezemase capul de spătarul scaunului îmbrăcat în vinilin, privind pe fereastră, ca și cum ar fi putut vedea jocul de iele al gândurilor sale prin întuneric. Uneori acest joc părea să aibă un acompaniament de fundal, presărat cu frânturi de melodii, reținute de capriciozitatea memoriei sale. Așa obișnuia să se cufunde într-o stare de relaxare și de aceea evita - afișând de obicei o expresie impenetrabilă - insistența oricărei priviri ce ar fi dorit să i se facă observată și astfel să o incite la vorbă. Uneori mai asculta pentru puțin timp flecăreala celorlalți și apoi plictisită, se retrăgea pe propriile tărmuri, devenind imună la tot ce i-ar fi putut consuma inutil energia, pe care aproape fiecare zi pe-

trecută pe acest tărâm pe care se născuse, i-o devora cu o incredibilă lăcomie. Măcar acum, în ultimii ani de când televiziunea devenise „liberă”, seara, înainte de a adormi, mai privea la întâmplare uneori câte un film întreg, alteori doar câteva secvențe, în care eroii - pozitivi sau negativi - erau decimați cu dezinvoltura cu care se împușcă iepurii și apoi, cu un sentiment de detașare, cădea într-un adevărat somn de plumb fără vise. Unde și cum se pierduseră vremurile acelea în care somnul îi era presărat de petele de culoare ale viselor și chiar de muzica pe care o „compunea” în timpul somnului? Nu găsisese răspuns și nici nu-l mai căuta.

„Cum, mai poți să și dormi după scenele alea de groază?” - o mai întreba, cu o notă de oripilare în glas, câte o prietenă, căreia uneori îi povestea, râzând, despre nou descoperita ei „rețetă infailibilă” pentru somn. Iar Ștefania îi răspundea, încercând să-și compună o mină veselă, că, de la un timp, nimic nu i se mai părea îngrozitor pe lumea asta și nimic altceva nu o mai putea face să tresară în afară de cuvintele „taxe și impozite”, pe care noul stat, adică „ei”, proaspeții procopsiți ai zilelor, le impuneau proștilor care munceau. Că doar zicală bătrânească era că tot în boul care trage să dai. Sau, mai adăuga ea, „dacă ar fi să exprim altfel situația, o să spun că, din vremuri străvechi, la daci, fiii cei mai buni au fost întotdeauna jertfiți lui Zamolxe, pentru ca... ceilalți, să poată trăi în voie”.

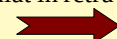
Iar călătoria pe care o făcea acum, în plină iarnă, era tot pentru a-și depune actele și taxele necesare spre a putea munci. Deh, dacă în loc să facă o școală profesională și să câștige sume impresionante fără niciun impozit, muncind la negru, ca zugrav, sau instalator, făcuse o facultate... Așa că își pusese deoparte în geanta gri, cu aspect de servietă școlară dar cu o curea lungă ce-i permitea să o poarte pe umăr, pentru a avea mâinile libere - doar mâinile sunt făcute pentru a căra greutatea - un plic alb, cu suma necesară pentru plata taxelor. În buzunărele interior, mai avea doar suma pe care o socotise suficientă pentru a-și procura biletul de întoarcere, cele câteva bilete de troleu și ceva de mâncat pe ziua

respectivă.

Prin întunericul dimineții de iarnă, se zăreau deja luminile orașului. După câteva şuierături prelungi, trenul începuse să încetinească. Și cum ultimele clipe înainte de oprirea în stația terminus păreau tuturor călătorilor mai lungi decât erau în realitate, se stărnise rumoare și mulți dintre ei, deja, se înghețau aproape strivindu-se unii pe alții, în încercarea de-a ieși cu toți de-a valma pe culoar, oameni și bagaje, de parcă s-ar fi străduit să nu piardă startul unei competiții.

Ștefania coborî fără grabă pe peron și se îndreptă spre ieșirea din față a gării, acolo unde știa că oprește troleul de care avea nevoie pentru a ajunge la instituție. Nu era aglomerat și nici nu trebuise să-i aștepte prea mult sosirea în stație. I se păruse că este ultima care urcă în troleu și șoferul părea că privește spre ea ca să știe când să închidă ușa. Numai că, atunci când ea ajunsese cu ambele picioare pe prima treaptă a troleului, simțise ceva. Nu ar fi putut să descrie senzația, dar privise instinctiv spre geantă și constatarea că aceasta nu mai era închisă. Inspectându-i imediat interiorul, constatarea siderată că plicul alb - biet porumbel al păcii între omul de rând și... stat - nu mai era în interior. Când ridicase privirea uluită, alături de ea, cu spatele lipit de ușa troleului - care din acest motiv nu se mai putea închide - și cu mâinile trase la spate, stătea un zdrahon tânăr, cu tenul smeard. Înțelesese imediat și i se adresase cu voce fermă: „mi-ai furat banii; dă-mi-i înapoi!”. Tânărul - țigan după înfățișare - după ce mai întâi îi trecuse peste față o urmă vagă de mirare, văzându-se înfrunt de o femeie care abia îi ajungea la piept, o privi cu nepăsare, fără a se mai deranja să îi răspundă ceva.

Ștefania continua să îl acuze, știind, din cărțile polițiste sau din filme, că hoții nu acționează niciodată singuri și că mâinile lui duse la spate nu însemnau altceva decât că dăduse prada mai departe, unui complice, în acel moment nevăzut. Neobținând nicio reacție din partea lui, se adresă atunci șoferului, rugându-l să o ajute să îl ducă pe hoț la poliție. Acesta însă, bătuse imediat în retra-

gere, afirmând că el trebuie să fie „în grafic” așa că trebuie să plece la timp din stație. La doar câțiva metri mai departe de troleu, staționau câțiva taximetriști, cărora Ștefania le strigă folosind formula încetățenită pe care o tot auzise pe la televizor, aceea de „oameni buni” și îi rugă și pe aceștia să o ajute.

Însă nimeni nu părea să fi auzit ceva, deși de privit, priveau. Între timp, partenerul tânărului, mult mai prizărit și mai jerpelit, se apropiase și sub ochii ei, descheia hainele tânărului, care, până atunci, nu făcuse nimic altceva decât să coboare de pe treapta troleului - ceea ce reflex făcuse și Ștefania - lăsând troleul să-și continue traseul. Cel mai prizărit îi tot spunea Ștefaniei îndemnând-o să privească: „uite tanti, că nu are nimic!”. Dar ea nu se lăsa convinsă și-n momentul în care cei doi îi întoarseră spatele îndreptându-se pe lângă coloanele impunătoare ale gării spre intrarea laterală, îi urmă, chiar dacă nu știa în acel moment unde va ajunge. Când a trecut și de ultima coloană, în fața ei, un grup întreg se adunase ciorchine și imediat zărise mâinile negricioase care rupseseră plicul alb și numărău febril, cu o dexteritate de care nu i-ar fi crezut capabili... banii ei.

Știa - adunase cu greu suma - că erau doar hârtii de o sută și de cincizeci. Se îndreptase hotărâtă spre ei, cu un calm pe care nu și-l recunoștea. După ce îi aruncase o privire, cel ce părea a fi șeful grupului, se îndreptase spre ea. Odată cu el, se grăbise să se apropie și făptașul și înainte de a apuca „șeful” să-i spună ceva Ștefaniei, cu o voce scăzută dar plină de furie, o amenință că își va șterge șișul de ea. Deși auzea clar ceea ce i se spunea, nimic nu tresărea în interiorul ei. Ca și cum, dintr-odată, nu mai înțelegea limba în care i se vorbea. Șeful grupului o privise lung și după o clipă îi întinsese o parte din bani. Ștefania îi luase și ca și cum ar fi fost la cumpărături într-un supermarket, începuse să îi numere tacticos. Era... doar jumătate din suma avută.

Apoi, ridicând privirea, îl întreabă cu o voce străină: „și restul?”. Șeful, pe care acum îl putea observa cu atenție așa cum stăteau față în față - era de statură medie și avea poameți tipici tătarilor - scuipă în jos cu năduf și i răspunse enervat: „adică eu te ajut și-ți dau o parte din bani și tu îi vrei pe toți?!?”. Acestea fiind spuse, îi întoarse spatele și împreună cu tot grupul se îndreptă spre cealaltă intrare a gării. Ștefania parcă se trezise dintr-un somn lung. Deși începea să o cuprindă furia, înțelegea că nu are rost să mai urmeze grupul. Abia acum, vorbele tânărului țigan îi reveneau în minte și începeau să capete înțeles. Da, ar fi putut să o înjunghie acolo pe

loc, sau pur și simplu să o taie pe față - idee care, curios, o înfioră mai mult decât prima - și nimeni, dar absolut nimeni nu i-ar fi sărit în ajutor, chiar dacă ar fi avut posibilitatea să observe ce se întâmplă. Însă locul în care se aciuise strategic grupul, era într-un unghi mai dificil de observat - și dacă cineva, prin absurd - ar fi vrut să-i sară în ajutor, ar fi trebuit să traverseze în goană intersecția largă, intens circulată. Revenind la intrarea principală a gării, întrebă la întâmplare pe cineva unde este secția de poliție feroviară. Atât îi venise în minte. Ajunsă acolo, sub privirile lipsite de orice interes ale celor doi polițiști, își spuse pe scurt povestea. Aceștia o îndrumaseră spre secția de sector a poliției. Se luminase deja de ziua. Ștefania pășea ezitând pe o străduță necunoscută, căutând din ochi un indicu pentru a identifica adresa. Un bătrânel îi arătă clădirea ponosită a secției. I se părea că traversează un labirint. În sfârșit, cineva care se recomandase a fi căpitan, după ce își înăbuși un căscat - era doar așa de dimineață - îi oferă un loc pe un scaun și după ce ascultă ceea ce avea ea de spus, îi întinsese o coală de hârtie îndemnând-o să își scrie reclamația. Abia acum își simțise degetele contractate ca într-un spasm care făcea să-i tremure mâna, ce părea că ar vrea să refuze să scrie ceva, pe coala întinsă.

Poate și pentru că ceva imperceptibil în atitudinea lui, o anumită expresie fugară ce-i trecuse peste față atunci când ea îi făcuse portretul șefului hoților, o făcuse pe Ștefania să simtă că nu-i vorbește despre o persoană necunoscută. Și contrar așteptărilor sale, acesta nici nu-și notă semnalmente descrise, cât despre amprente pe care ea se aștepta să fie prelevate de pe geantă... nici vorbă. I se explicase că materialul din care era confecționată geanta ei, acesta... nu era perfect neted și ca atare nici nu se putea pune problema ca acestea să poată fi corect prelevate. Așadar nu ar fi putut ajuta deloc la identificare. În schimb, fusese invitată - și totul îi

părea atât de illogic - să i se ia ei amprente, ca să poată fi deosebite de... ale hoțului... Cum?!? Ștefania asculta fără să mai poată reacționa. Ca și cum ar fi privit un film. Detașată. Pentru că era mereu conștientă că ceea ce se vede într-un film nu este totuna cu realitatea. Abia acum începea să resimtă postura neputincioasă de victimă.

Un alt tinerel - subordonatul - o privise ușor amuzat și având aerul că abia se abține să nu rădă, îi înmuiașe pe rând degetele într-o tușieră și apoi i le imprimase pe un colț de hârtie, ce părea abia rupt din nu se știe ce. Nici vorbă de acel formular pentru amprente. Apoi, „formalitățile” fiind îndeplinite, Ștefania părăsi clădirea secției de poliție cu promisiunea fermă, făcută aproape peste umăr de căpitanul ce se zorea să ajungă să-și savoreze cafeaua de dimineață, că... o să...

Niciodată nu a primit vreun răspuns la sesizarea făcută. Dealtfel, la câteva zile după eveniment, tot comparând în mintea sa comportamentul celui care își câștiga existența furând, cu al celui ce „muncea cinstit” pentru banii primiți de la stat, începuse să aibă dubii cu privire la aplicabilitatea acelei zicalei despre câinii și lupii care se aseamănă, în ce privea comparația polițiștilor cu hoții. Începuse într-un fel curios, să-l simpatizeze pe șeful hoților... măcar pentru că el nu o ironizase, chiar dacă înțelegea că suma restituită fusese, mai degrabă pedeapsa aplicată celui ce furase dându-se de gol.

La scurt timp după aceea, întâmplarea a făcut ca însăși mama ministrului de interne să fie, la rândul ei, jefuită. Zarvă mare, televiziunile repetau ceas de ceas știrea... În scurt timp, vajnica poliție își făcuse datoria și cei vinovați fuseseră prinși. Populația putea răsufla ușurată; se dovedea, în sfârșit, existența acelor oameni ai legii capabili și incoruptibili - precum comisarul Cattani - care veghează și acționează „neabătut”, întru respectarea liniștii și ordinii țării, pentru ca ea să poată ajunge pe „noi culmi de glorie”.

Albrecht Dürer - *Fiul risipitor printre porci*

Ștefan Radu MUȘAT

Poezii pentru copii

Dor de iarnă

Dor de iarnă i-o fi, cui?...
O moțată pintenată
se zburlește la un pui,
iar cocoșul tot curtează
o puicuță gulerată.

S-a ivit mai sus pe culme
o crăiasă din povești,
își făcu un vechi renume
cu podoabe de cristal
din împărății cerești.

Satu' s-a-mbrăcat în fum
și steluțe mii, pufoase.
Crivăț jucăuș în drum
își clădește munți de spumă
în troiană de mătase.

În răzoarele pustii,
îndoite plete dalbe
cad în văluri argintii -
ramurile plângătoare,
nămețite-n pânze albe.

Sus în salcia bătrână,
în castel pufos de nea
printre crengi împovărate,
dormitează-n scorbura
o sărmană cucuvea.

Pe un stâlp de telegraf,
proțâpî pe un butuc,
aranjat la fotograf
în decorul de argint,
stingherit - un gugustiuc.

Dor de iarnă, cui i-o fi?
Niște vrăbii zgribulite,
în vacarmul de copii,
se foiesc și ciripesc
sus pe crengile albite.

Cățelușul trist

Veni tata c-un cățel
Și îl cheamă Azorică.

Eu tot strig de zor la el,
Dar se uită sus pe sârmă
La un pui de rîndunică.

Și-l îndemn la joacă iar,
Însă el se uită sus...
Mi-e necaz și vai și-amar,
Că oftează cu ochi triști
După puiul ce s-a dus.

Ce să fac? Cum să-l împac?...
Aseară l-am îmbăiat,
Ca să-i fiu și eu pe plac,
Dar se uită trist la mine,
Nu-i arde nici de lătrat.

Tata-mi zise c-avea frați,
Mulți la număr și vioi
Unii albi, alții pătați.
Blana lui are zulufi
Și pe frunte-i stă vâlvoi.

El mi-e prietenul cel bun,
Și tristețea-i trecătoare.
Îl mângâi și tot îi spun
Că-l iubesc și-l îngrijesc,
El se joacă cu o floare...

Mânia vântului

Plânge vântul pe cărare
că îi luă furnica iară
picul de nectar din floare
și-a rămas fără mireasmă
într-o zi de primăvară.

- Furnicuța mea haină,
ia mai cată-ți un alt drum,
lasă-mi florile-n grădină
să le mângâi pe-ndelete,
lasă-mi tu al lor parfum!...

Năvăliră hoții-n drum,
cărăbuși și gărgărițe
strâng dulceață și parfum
în pocale-aripioare
de la florile pestrițe.

Albii fluturi și albine
se perindă pe la flori,
se-nfruptară în stamine
și -n petale arome,
vântul suflă cu fiori:

- O să vie toamna iară
să-mi rămâie mii de flori,
du-te, dragă primăvară,
c-am să dăntui printre ele
de cu seară până-n zori !...

Prietenie necuvântată

Un cățel și un pisic
se îndeamnă la lăptic,
iar cocoșul înfoiat
și cu pinteni, încălțat,
curios, fără zăbavă,
cercetează zor-nevoie
un mâner stricat la tavă.

Stă în gardă, dinapoi,
pus pe ceartă și război
că jivina cenușie
scoase capul din tipsie
și se uită către el,
parcă-ar spune răspicat:
„Să nu te iei de cățel!...”

Iar roșcatul gulerat
de îndată a plecat,
scuturând aripi vînjoase,
pe la spicuri albicioase,
și se puse pe cântat,
țanțoș și fudul din fire,
sub un gard dărăpănat...

Fetița și iarna mofturoasă

Moș Crăciune, Moș Crăciune,
Eu am ochii de tăciune
Și aș vrea ca tu să știi,
Nu vreau dulciuri, jucării !

Vreau cocoșul cel roșcat,
Care ieri m-a alergat,
Să se joace un pic cu mine,

Că mi-e dor, și n-am cu cine.

Iar cățelu-i lenevos,
Toată ziua roade-un os
Și se uită lung la mine...
M-aș juca, dar n-am cu cine.

Mă mai joc cu o sfârlează
Că furnicile ierneză.
Le-aș face căsuțe iar
În răzorul cu umbrar...

Însă vreau să-ți spun acuș,
De simți greul la urcuș,
Că sunt tare necăjită
De poiana înnegrită .

Nici zăpada n-a venit,
Săniuța a ruginit...
Iarna asta-i mofturoasă,
Unde o fi neaua pufoasă?

Întâmplări neprevăzute...

Într-o zi de toamnă lungă, sus
pe cerul cenușiu,
se arată colț de soare, mic,
timid, înșelător,
fiind cârpit cu norii grei...
O albină rătăcită prin carmin de
trandafir
își culege iar mireasmă,
dar un pui de vânt răzleț
îngrădește soarele;
fulgii mari de gheață lină
netezesc întreg pământul
și albina amorțită căzu lesne jos
pe alb,
însă trandafirul nostru
scoase ca printr-o minune
multe noduri pe tulpină,
să se agațe albinuța,
s-o ascundă în petale...
Și de-atunci toți trandafirii,
de sunt roșii, albi sau galbeni,
își lăsară țepi pe ramuri,
scară mică și secretă,
ca s-ajute mici gânganii la
întâmplări neprevăzute...

Corina Diamanta LUPU

Iată Anul Nou s-a apropiat din ceער

„Iată Anul Nou, s-a apropiat, din ceער”... Așa cântau, cu ceva ani în urmă, copiii străzii veniți la cerșit în metrou. Într-un fel, aveau dreptate micuții în ceea ce spuneau - căci dacă mai prindem încă un An Nou, acest lucru ne este dat de la Dumnezeu. Cum ziceam deci, Anul Nou 2013 a venit și deja o parte din el a și trecut. Dovadă că așa stau lucrurile sunt brăduții încă verzi, stufoși și frumoși, ce zac aruncați pe lângă coșurile de gunoi prinse de stâlpii de iluminat care străjuiesc trotuarele. Ce mai tura-vura, s-au dus Crăciunul și Revelionul, s-a zis cu distracția, a început munca.

M-am întors și eu la muncă, după un concediu de zece zile. Am pornit-o de acasă dis-de-diminează, joi, pe 3 ianuarie, la minus cinci grade. Mai greu, mai cu somnu-n gene, am răzbit până la urmă să ajung la stația de metrou. Aici, liniște, oameni care la fel ca și mine își reveneau după sărbători. Drumul a fost plăcut, aș spune, pentru că aproape reușisem să ațipesc stând pe scaun, în vagonul care se legăna relaxant, pe șine. Am ieșit din metrou și m-am oprit la semafor. În fața mea, așteptând și ea culoarea verde, se afla o duduie. O priveam din spate - păr bogat, roșcat, căzându-i în inele până aproape de șolduri, sacou elegant, de stofă, strâns în cordon pe talia de viespe, poșetă luxoasă, de piele. Urmau o pereche de pantaloni scurți - ce-i drept, groși, însă doar atât cât să-i acopere domnișoarei posteriorul, o pereche de picioare lungi și frumoase

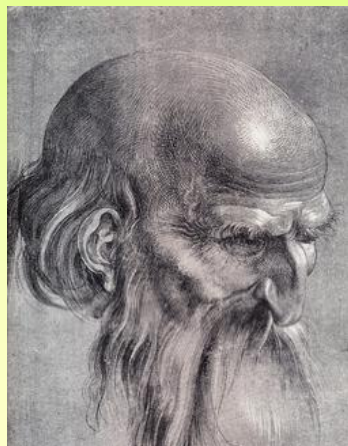
și niște botine din cele mai fine, cum spunea cândva, cântecul. Mută de admirație, n-am observat că se făcuse verde. M-a trezit brusc, un claxon. Pe geamul unui BMW oprit la stop, scose-se capul, unul în dreapta și celălalt în stânga, doi domni ce i se adresau domnișoarei în pantolonași:

- Hei, păpușă, striga unul, nu ți-e frig? Ce dezbrăcată ești!!!

- Vrei să te încălzim noi?, a adăugat celălalt. Uiți imediat de frig.

- Hei, n-auzi? Ia uită-te-ncoa! Hai la noi în mașină, să vezi ce bine o să îți fie, ce te-ncălzim!

Sincer, mi se făcuse rușine. Mă gândeam că la fel i-o fi rușine și tinerei pe care cei doi o-nghe-suiau acum cu vorbele lor. M-am grăbit să traversez. Tinerica a rămas în urmă, tăind strada încet, la pas, sub privirile devoratoare ale șoferului și ale colegului acestuia, care nu se mai opreau din a-i face invitații care de care mai fanteziste, la ei în mașină.

**Albrecht Dürer -
Cap de apostol**

Fără să îi prea pese că pietonii întorceau capul după ea, „Pantaloni Scurți”, căci așa o botezasem deja în gând, și-a văzut de drum și la fel au făcut și cei doi care încercaseră să o agațe. Mie mi-a fost rușine, ei probabil că nu i-a fost, lor le-o fi fost măcar o clipă, rușine?

Dar povestea nu se termină aici. Nici n-ajung bine la următorul semafor, când lângă trotuar trage un Volkswagen, din care se dă jos tacticos, cu maniere și finisuri, o altă fătucă. În blugi și cu un hanorac, cu părul negru frumos întins cu placa, atârându-i pe umeri, fardată strident, copila, căci nu cred să fi avut mai mult de 21 de ani, se proptește în fața unui Mega Image, rămânând să aștepte, cu mâinile în buzunare. Volkswagenul demarează în trombă. Se face roșu și o dubiță parchează în dreptul fetei, în așteptarea culorii verzi. Din nou, scenariul cunoscut. Pasagerii din dubiță deschid geamurile și încep:

- Ești cu mămica sau cu tăticul, frumoaso?

- Ia zi, de ce te-ai oprit așa de vreme la colț de stradă?

Fata nu răspunde. Îi privește, însă, zâmbind cu subînțeles pe cei doi. „S-o fi cunoscând de undeva cu ăștia?”, îmi spun și eu, observând-o cum îi sorbea din ochi pe craii ce o curtau.

- Cu dumneavoastră vorbesc obraznicii ăștia, doamnă?, rostește o femeie, lângă mine.

Uluită, nevenindu-mi să-mi cred auzului, mai să-mi scape geanta și punga cu mâncare din mâini, îi răspund înțepat trecătoarei, care, sosită prea târziu la

fața locului, nu pricepea în ruptul capului cine cu cine se conversează:

- Nu, doamnă, nu cu mine. Eu am o vârstă, nu mai trezesc pasiuni subite!

Până să mai apuce însă vreuna dintre noi să mai spună ceva, locatarii dubiței încep cu un repertoriu pe care hârtia sau, mă rog, ecranul computerului, nu îl suportă, chiar dacă știm din moși-strămoși că papirusul îndură orice. Ciudat, dar domnișoara către care se îndreaptă tirul de descrieri luate din filmele pentru adulți, nu pare a fi nici impresionată și nici supărată de cuvintele pe care i le trimite cei doi. Poate doar puțin măgulită...

Îi las în urmă și grăbesc pasul. Mai am de trecut vreo două semafoare până să ajung la serviciu și cine știe, Doamne ferește!!! Se vede treaba că o fi lumea cu chef după atâta distracție, că altfel, cum să îmi explic asemenea peripeții? Sau poate că așa o fi fost la ei la trecerea dintre ani? Știți cum era pe vremuri, prima și a doua zi de Anul Nou ne întreba televiziunea dacă dorim să vedem selecțiuni din programul de Revelion. Or vi vrut și domnișoarele și domnii de care v-am povestit să revadă câte ceva din ceea ce li s-a întâmplat până și după miezul nopții de 31 decembrie 2012 spre 1 ianuarie 2013!

Or fi vrut, n-or fi vrut, e treaba lor. Eu doar v-am istorisit cum s-au petrecut lucrurile. Că doar e iarnă și e frumos să stai de povești la gura sobei. Știți cum zicea George Topârceanu: „Lung prilej de vorbe și de ipoteze”.

Geo CĂLUGĂRU

Fantastica aventură a descoperirii sinelui

Realizată profesional la nivel de performanță, inginer electro-nist, cercetător științific, la Institutul pentru Cercetări și Proiectări Automatizări din București, posesoarea unui brevet de invenție, intitulat „Metodă și aparat pentru măsurarea parametrilor motoarelor termice cu piston”, autoare a numeroase articole științifice în revista de specialitate „Construcția de mașini”, participantă cu comunicări la simpozioane și sesiuni științifice, cu alte cuvinte, un nume recunoscut în aria de preocupări profesionale, doamna Florica Gh. Ceapoiu ar fi avut destule motive să fie mulțumită de sine însăși. Aceasta, dacă toate bucuriile, tristețile, durerile, extazul, iubirea aproapelui, ca parte a dumnezeirii din sine, locul natal ca parte a întregului cu numele țară, tot ce ține de om, a avea în sine seva și lumina cuvântului care zidește, nu s-ar fi acumulat și sedimentat în adâncul fântânii sufletului său, ca la un moment dat, asemeni lavei unui vulcan, mult timp aflat în a-

dormire, să se trezească deodată și să ne arate ce este aceea o forță a naturii dezlănțuite, Florica Gh. Ceapoiu n-ar fi fost poeta de astăzi, demnă de atenția și respectul a numeroși cititori, dar și al multor personalități din lumea scriitorilor, criticii și istoriei literare.

Era prin 2002, când abia venită în Cenaclul literar *Perpessicius*, condus de regretatul prof. univ. dr. Marcel Crihană, fidel discipol al lui Perpessicius, cerea cu sfințenie începătorului îngăduința de a citi din creațiile sale poetice, spre a-și da seama, din ce vor spune ceilalți, dacă porunca interioară de a îmbrăca „în veșmintele vorbirii” preaplinul trăirilor sale, are acoperire în harul dăruit de Dumnezeu, pe care conștientizase că-l are, la fel cum, conștientizase și îndelunga răbdare și trudă, la care, benevol consimțise.

Eram, la rândul-mi, membru al acestui Cenaclu, cu ceva realizări la activ, cu o mare disponibilitate de a încuraja meritat, acolo, unde simțeam înmuguriri de talent.

De la timidele lecturi în cenaclu la primele apariții în revista „Paradox”, apoi în diferite antologii și mai târziu în prima carte, carte de autor, timpul a trecut aproape fulgerător.

Evoluția, aproape miraculoasă a poetei Florica Gh. Ceapoiu, m-a bucurat și cât mi-a stat în putere i-am sprijinit-o cu sinceritate și prețuire.

Astfel, de-a lungul celor aproape zece ani de activitate literară, 2002-2012, pe de o parte, fiind cunoscută din Cenaclurile literare - *Perpessicius*, *Orpheon*, *Literatorul* - și din grupul de poeți și prozatori *Boema 33*, iar concomitent fiind prezentă în mai multe reviste literare, creația Floricăi Gh. Ceapoiu a găsit ecou neîntârziat și a fost întâmpinată generos de personalități importante ale literaturii contemporane ca: Radu Cărneci, Florentin Popescu, Ion Rotaru, Ion C. Ștefan, Constanța Buzea, Mihai Antonescu, George Zarafu, Tudor Opreș, Nicolae Dragoș, George Șovu, Aureliu Goci etc.

A debutat publicistic în revista de cultură „Paradox-Theia”, ianuarie-februarie 2003, cu poemul intitulat „Poezia”. Prima poezie compusă și publicată mai târziu, în cartea „Melodii din taina serii” (Editura Tritonic, 2004), a fost cea care poartă titlul „Furtună mare”, datată 12 septembrie 2002.

A tipărit până acum zece volume: „Melodii din taina serii” - poezii - Editura Tritonic, 2004; „Gând ascuns printre oglinzi” - poezii - Editura Perpessicius, 2005; „Dintr-un timp al regăsirii”

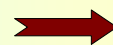

- poezii - Editura Perpessicius, 2007; „Printre crini și albe turnuri” - poezii - Editura Arefeana, 2008; „Aur și ivoriu” - sonete și rondeluri - Editura Semne, 2009; „La izvorul neuitării” - poeme - Editura Semne, 2010; „Muguri de lumină / Muguri drite” - poezii - Editura Rawex Coms, 2011 (ediție bilingvă română-albaneză, traducerea aparține poetului Baki Ymeri); „Raza de lună” - poeme în stil: haiku, tanka, tanrenga - Editura Rawex Coms, 2012; „La ospățul zorilor” - poeme - Prefață de Florentin Popescu, Editura Rawex Coms, 2012 și „Reverberații pe treptele cuvântului - Zece ani de poezie și cronică literară: 2002-2012” - Editura Arefeana, 2012.

Cu toate că n-a intenționat, în cei zece ani de trudă pe ogorul poeziei, să ilustreze toate speciile literare ale genului liric, Florica Gh. Ceapoiu dăruiește cititorilor săi: ode, pasteluri, elegii, romanțe, meditații, arte poetice, descântece, balade, colinde, poezii religioase, dar și: sonete, rondeluri, pantumuri, triolette, distihuri, poeme într-un vers, poeme în vers liber, poeme în stil haiku, tanka, tanrenga.

Apreciind că a scris destul ca să poată încadra creația Floricăi Gh. Ceapoiu într-un curent literar, fostul meu prof. univ. dr. Ion Rotaru, în a sa „O istorie a literaturii române de la origini până în prezent” - Editura Dacoromână, București, 2006, o consideră „poetă de orientare neoclasică, interesantă...”

Eruditul prof. dr. Tudor Opreș,

→ în prefața la volumul „Printre crini și albe turnuri”, crede „că poezia doamnei Florica Gh. Ceapoiu este în primul rând o ramificație filogenică, originală și structural romantică a liricii feminine tradiționaliste din țara noastră” și „în al doilea rând se revendică unei variante de neoclasicism”, iar criticul literar Aureliu Goci, apreciat de prof. univ. dr. Ion Rotaru drept unul dintre cei mai reprezentativi critici literari ai generației sale, în prefața la volumul „La izvorul neuitării”, menționează „formula personală deschisă unui neoclasicism apolinic...” a creației Floricăi Gh. Ceapoiu. Extrem de exigentul, în ceea ce privește poezia cu formă fixă, poetul Radu Cârnci a inclus-o pe poeta la care ne referim în „Antologia Sonetului Românesc” - Editura Muzeul Național al Literaturii Române, București, 2009, vol. 3, cu cinci sonete, iar poetul și criticul literar Florentin Popescu, în ciclul de cronici literare intitulat „Eu v-am citit pe toți!” - Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2011, vol. 3, pp. 98-100, a prezentat elogios două dintre cărțile de poezie ale Floricăi Gh. Ceapoiu: „Gând ascuns printre oglinzi” și „Printre crini și albe turnuri”.

Între anii 2004 - 2009, a fost membră a echipei redacționale a revistei „Paradox”. Editura Perpessicius, condusă de regretatul prof. univ. dr. Marcel Crihană, i-a acordat premiile „Perpessicius-Crihană” pentru „Poezie religioasă și Poezie cu formă fixă” în anul 2007 și pentru „Poezie cu formă fixă. Sonet - Dragomir Magdin” în anul 2008.

Recitind volumele de poezie publicate de Florica Gh. Ceapoiu, am remarcat convingerea statornică a poetei, susținută de multe din creațiile sale lirice că, poezia constituie un „remediu tămăduitor la problemele vieții” și, în acest sens, împărtășesc cele consemnate de Florentin Popescu în prefața celui mai recent volum de poeme al autoarei, „La ospățul zorilor”, cu adaosul că, observația aceasta se poate extinde la întreaga sa creație.

Florica Gh. CEAPOIU

Încercări

Încerc să privesc la fel ca voi,
dar adevărurile
mi se revelează
pe alte coordonate de
înțelegerere.

Încerc să gândesc la fel ca voi,
dar sensurile
mi se dezvăluie
pe alte direcții de destrămare.

Încerc să vorbesc
aceeași limbă cu voi,
dar ideile mi se decantează
la altă adâncime de cugetare.

Încerc să trăiesc la fel ca voi,
dar neliniștea mă-mpinge
cu brațele-i sângerânde,
spre-ntunecimi nebănuite.

Încerc să iubesc
mai mult decât voi,
dar loviturile clipei
mă cutremură,
iar crudele-i orgolii
mă-ngenunchiază.

„Corole” translucide

Uneori, cuvântul
își revarsă parfumul
și poemul se scrie singur,
sub ochiul nevăzătorului;
alteori, fără a fi scris încă,
poemul se citește
printre corole translucide,
destăinuind dintr-o dată
toate cele șapte sensuri
al adevăratei învieri.

Ultimele áripi

Ultimele áripi de lumină
amurgesc
pe soclul soarelui încă aprins.

Va urma o noapte

neagră, ca o durere fără leac.

După ce voi încuia ușa,
după ce voi zăvorî fereastra,
n-am să mai știu
nimic despre voi
și nu mă veți mai afla.

Până nu veți sfârâma
învelișul încremenirii,
ochiul doar o să caute,
privirea doar o să adulmece...

Semne

Cenușii existenței
mi s-a așternut dinainte
ca un covor proaspăt peticit,
după un program bine stabilit,
lent derulat
de un computer defect.

Pietrele de încercare -
previzibile sau neașteptate -
n-am știut să le ocolesc
nepăsătoare, fără să-mi știrbesc
idealul în ele.

Loviturile sorții -
unele dureroase,
altele sângerânde -
m-au ținut
mai mult trează.

Meandrele destinului -
uneori spre ieșirea din impas,
alteori spre căderea-n ruină -
mi-au călăuzit pașii
către mine însămi.

Un fluture de lumină

Nerostit în întregime,
ca un semn de exclamare,
cuvântul se-nfiripă
în cristalinul privirii.

Ceva se transformă
într-un strigăt de viață;
altceva se metamorfozează

într-un fluture de lumină.

La separarea sentimentelor
durute,
mirarea devine sămânță de vis
și fecioară de-nțelepciune
pe-altarul rostirii.

Precum o acuzare

Precum o acuzare,
cu ochii cârpiți de nesomn,
ultima fereastră a nopții
își închide obloanele
ca nimeni să nu înțeleagă
de ce mai scapără zorile.

Albastră, cerneala dimineții
se revarsă peste atmosfera
vinovată de-o limpede
minciună.

Dacă le-am recunoaște -
aici, la izvoarele adevărului -
ne-am striga aceleași neîmpliniri,
ne-am căina aceleași orbire,
ne-am adulmea aceleași iluzii,
ca o garanție a păcii solare.

Bezna din voi

De aici începe vidul!
au strigat îngerii,
din această încrengătură
de negații, deziluzii și-ndoieli;
din această boală
care vă macină dinlăuntru,
răstignindu-vă
pe crucea neputinței.

Arderea pe rug
va dărâma zidurile obscure,
primenind vârstele dăruirii;
flacăra de veghe
va împropăta
candela destinului,
topindu-i pecețile;
febra din prea multă trăire
va elibera visele,
risipind bezna din voi.

Adalbert GYURIS
(Germania)

Lumini diafane

Pe un bilet, autoarea mi-a scris că singură a conceput și făcut cărțile. Chiar dacă nu este vorba de ceva ieșit din comun acest lucru, ci de o firească asumare a realității în care autoarea se manifestă, concept, grafică și bineînțeles scris. Pentru toate acestea, din start, autoarea merită stima și aprecierea noastră.

Volumul „Lumini diafane” începe, cum nu se putea mai bine, cu poezia „Pace”, în care poeta **Bianca Marcovici** scrie „Pacea asta zgomotoasă, Pasăre împăiată, Cu ochii mari, speriați...” pacea cea „Rostogolită în vise”... „Și umilitoare! Pacea asta, floare de cactus”... Că pentru pace de multe ori sunt doar vorbe, texte și vise... din păcate!

Poeziile, chiar dacă sunt scurte, exprimă foarte multe. „Împreună” în câteva cuvinte sunt exprimate toate năzuințele noastre: „la Marea Moartă este viață”... „cuvântul scaldat în pasărea iubire, împreună pe viață”.

În „R nasc și dincolo” mă revăd și eu. Simt de multe ori că „renasc și dincolo de ziduri, zidurile mele de sprijin”. „Septembrie” va fi întotdeauna altul „umbrit de apele mării și suferința pământului”. Poemul „Dedicație” sfârșește cu „un poem alb, atât de alb ca o rochie de nuntă”!

Noi, fiecare dintre „Noi suntem o galaxie”... „noi căutam în-

totdeauna ce nu-i!” Câți se recunosc în acest vers?

Am fost la „Auschwitz” ca... turist și am plâns văzând lucruri și jucării ale copiilor. Am plâns mai ales pentru cei care au sfârșit în acest loc. E dureros ce s-a întâmplat în lagărul morții, însă noi trebuie să avem tăria iertării! Chiar „atunci când le-au ars sufletele, care se aud mereu, ca un murmur”...

În „Pactul eșecului” se repetă „murmurând recomandările solstițiului”... „și eu cresc artificial și mă nasc în fiecare zi, mai înflorită”... „din orașul cu ziduri de Spijîn” în care și eu sper să trec peste... eșec!

Bianca se regăsește în „Monolog pe o coardă” în „fragila vioară, canarul evreului ca eternă victimă”. „Cartierul meu cel slut”... „m-ai lăsat singură cu mine” toți sunt departe și chiar „cafeaua de azi e amară”. În „Coapsa mea” este un crescendo al muzicii poeziei în care „doar muzica asta divină, revedere la revedere! Silaba ta mă doare, Doar atât”. Filosofând în „Partea cea plină a paharului”... „se poate întâmpla să reflecte curcubeul, precum un acvariu” și rămâne eterna întrebare în care poate ne... regăsim! Oare unde, până când? Totul e în „Coloana vertebrală a poemului”. Aici „secunda filmată e un truc firav, vulnerabil”... „e mormântul ce mi-l construiesc” și „nu cred în moarte ci, mai curând, în dispariția fizică”... Și în „Sfârșitul care te compromite” se citește o liniște și supărare. Poemul se încheie cu o „romanță sluită de vreme, minunato, minunato... îmi spui!” Viața e plină de capcane în care „trebuie să citești printre rânduri”... „la operă viața se scrie în roz, cortinele brocate îmi cad peste față.” Adică acea țesătură de mătase fină, înflorată cu fire de aur sau argint...

Poeta explică în „Preludiu” că între ea și noi „sunt tot mai puține uși”... și... „Multe tăceri”

Poeta muzician se regăsește în „Mediterraneană”... „violonista din mine încă romanțioasă, te caută în partea muzicală”.

Muzicienii, artiștii în general percep viața altfel și o înțeleg mai bine ca „muritorii”. Ce frumos ar fi ca toți să fim doar oameni...!

Spre bucuria noastră mai sunt pe lângă artiști și mulți alții care „putem vedea alte culori” scrie Bianca în „Evantai poetic” în care „eu îi dau suflet”. În „Dacă...”... „mai e loc în sala de concerte a sufletului meu” și este „Capricioasă”... „precum cerneala de pe foaia poem”.

De multe ori poeta se lasă învinsă „Cu atât mai mult”... „Mă voi despărți de mine”... În „Cuvântul nechircit”... „Tu ai ațipit sub pătura groasă a neputinței”. „Legenda I” și „Legenda II”... „între două tangente”... „să încerc să mă iei în seamă cu puțin zgomot” pentru că și „liniștea obosește”. „După degetul meu omul bun s-a ascuns” și „Străinul care mi-a călcat visele”... „cuvântul e miere albastră” și „eu îți simt pulsul”. Uneori, chiar rar este „Revers”... „tot ce a fost ieri, îmi amintește de pagina albă”. „Legenda III”... „fredonează melodia nescrisă încă” și în „Dieta cuvintelor”... „mă supun ritualului, fără bucuria cireșelor, pe care le aștept de ziua mea” ca în „Crapele negre”... „bângăne precum clopotul din vârful de munte”... „într-un fir de nisip!” Ce sublim! Pentru că „Dacă n-ai fi”... „asta-i dota mea, nemuritorul Socrate”. Și „Cănăria”... „femela pereche nu cântă, nici nu e-n stare!” În permanență trebuie să fim doi, pentru că „Legenda prefăcută în adevăr”... „e între linia vieții și linia cunoașterii” în rest „ai avut nevoie de mine”. „Sinfonie”... „nu mi-a rămas decât glasul interior” însă nu cel din urmă. „Scorpionul a vorbit” e o luptă din care poetul renaște mereu și în „Mănele”... „sclav al paharului, gura

de aer n-o să-ți parvină”. „Șlefuiesc viitorul”... „pe muzică, n-am putut să ignor, partea ta obișnuită” și „nu există trandafir fără spini...” În poezia „Îmi vei mereu binele”... „să recunosc, măști de împrumut”... „e nevoie să nu-mi răspunzi, lasă lucrurile neîncpute”. „Fugărit de astre”... „m-am rupt de poezia războiului, uneori nici nu știu unde sunt”. „Dacă aș avea”... „inima peticită, inima vrăjită, e mugurii șansei, o mică cascadă...” „E o boare de aer venită dinspre tine”... „mă sperie însă orice legătură de inimă”... „dragostea a rămas undeva, în urma cuvintelor...” „statuaria mâinilor, o mai caut luminile mele diafane”... „și nisipul încolțește”. „Începutul”... „polenul poemului”... „Astăzi minunatul”... „sub mască nu pot improviza”. Doar „Clipa mă doare”... „cuvântul e-n noi, înfloreste-l Doamnel!” „Sunt femeie și pun întrebări naive”... „creierul nu trebuie conectat la nici o schemă electrică”. „Citindu-ți în palmă”... „odată am să ajung acolo unde, zăpada mi se va lipi de pleoape”. „Aș cuceri marea”... „numai atunci o să mă caute luminatul”. „Poemul cu picioarele desculte”... „printre morminte de cuvinte alungate”... „dorința e ca o floare de cactus, ține numai o zi”. „Scrisoare filigranată de noiembrie”... „poemul e indecis, precum fulgur rămănerii cu tine”...

Pe coperta a patra, se poate citi „Apartenența”... „iarna cuvintelor nespuse încă...”.

„Lumini diafane” este o carte cu o ținută de excepție, făcută de un artist în adevăratul sens al cuvântului. Poemele sunt bine concepute, ca o melodie, cu trăiri profunde, splendide meditații, cu priviri în noi și în afara noastră. În muzicalitatea acestor cuvinte, poeta ne invită să găsim intrarea într-un univers de liniște și meditație asupra existenței noastre.

Elena BUICĂ
(Canada)

„Cipru, corolă de lumină vie” - punte către eternitate

În peisajul literaturii noastre, din ultimii 3-4 ani, s-a simțit tot mai activă prezența unui nume, **Georgeta Minodora Resteman**. Creația ei este o mare revărsare de poezii, cu un parfum îmbătător, în care vibrează aspirația spre o lume ideală. Dar, în acest an, poeta debutează și în proză, scrierile sale fiind, de fapt, o succesiune de imagini din perspectiva unui spirit apt de a cuprinde și de a desluși sensuri mult mai adânci. Noua sa carte, „Cipru - corolă de lumină vie” - *Note de călătorie, istorie și peisaj*, apărută la Editura Anamarol, București, 2012, este o arcadă elevată între Cipru și România, țări care au în comun aceeași „proaspătă” eternitate.

La început, autoarea face trecerea de la lumea tumultului de azi - în care tehnologia își spune cuvântul în ritm uimitor producând mirare doar atunci când nu și-a făcut simțită prezența, precum dureros observa în aeroportul Băneasa înainte de plecarea în Cipru -, la liniștea de vis, ca un cântec de leagăn în care recrează lumea ca la începuturile ei. În felul acesta, Georgeta Resteman se prezintă cu acest volum, ca un mesager al Ciprului, marcând frumosul, de-a lungul isto-

riei, cu izvoare în timpuri demult apuse și aduse până în zilele noastre, vorbindu-ne despre geografia, economia, religia, mitologia, legendele, oamenii acestei țări, în limpezimi ale cuvintelor care amintesc de cântecele sirenelor. Plină de încântare, Georgeta Resteman împletește tot ceea ce vede și simte cu riguroasă muncă de documentare și apoi așterne pe hârtie cuvintele parcă ieșite la lumină din fondul adânc al sufletului ei, plămădit în frumusețile Apusenilor noștri. Aceasta este cea mai frumoasă monografie pe care am citit-o vreodată, încât Cipru se poate mândri cu o astfel de realizare, iar România poate înregistra un succes de carte care ilustrează un petec de pământ pe care au ajuns unii dintre românii răspândiți în lumea întreagă, sfințindu-l cu prezența și realizările lor.

Ochii, de culoarea pădurilor din munții Apuseni ai Georgetei Resteman, nu pot privi frumusețile din Cipru fără să facă trimitere la frumusețile țării ei de suflet: „Soarele amiezii de februarie în Cipru poate fi asemuit cu blândul astru al zilelor de mai în România noastră, așa că, în decorul absolut superb al munților care se desfășurau ca o nesfârșită împletitură din stânci ornate cu ochiuri de verde crud, primăvărat, rularam vesele pe șoseaua dăltuită în munte spre un loc în care, îmi spusese Mădălina, urma să mă bucur din toată inima, și așa a fost!”

Cartea parcă se structurează de la sine, lăsând să curgă ca-ntr-un moment de visare, imagini și elemente ale lumii pe care o descrie: cerul și apa - „am pășit în momentul în care cerul dădea un ultim sărut mării, unindu-se apoi

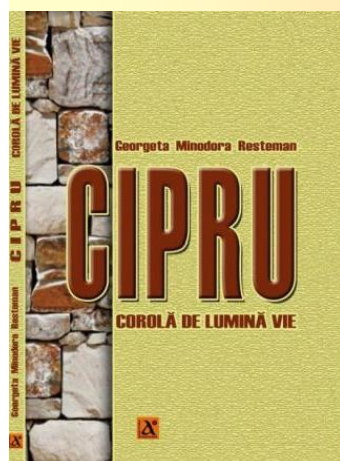
cu ea în îmbrățișarea unui amurg al speranțelor și-al viselor frumoase...”; drumul „într-o armonizare perfectă a sufletelor de-abia încărcate de binele și frumusețea trăirilor” sale, cu natura „râzând de-atâta verde”, șoseaua „ce șerpuia a nesfârșire”, munți cu înălțimi „impresionante” sau „variabile”, valea „unde bătrânii cedri tronau ca niște împărați printre pini și alți arbori”, câmpia „ce se deschidea în fața noastră ca un evantai verde, picurat din plin cu lacrimi galbene, culturi de rapiță înflorite în cel mai superb galben ce-l poți vedea primăvara, pomii încărcăți de floare - parcă în același timp în care s-a produs limpezirea sufletelor noastre, livezi de portocali, lămâi și pomelos plini de fructe coapte și flori în același timp, umplând atmosfera din jur de miresme sublimе, ne-au întâmpinat regește la coborârea din munți. Sate cu o arhitectură aparte, cu străduțe înguste și case placate cu piatră într-un mod cu totul și cu totul specific... locuri minunate, încât mirajul insulei mă învăluia de-acum, precum o vrajă”. Toată cartea abundă în asemenea imagini și în felurite bogății spirituale, care sub pana autoarei parcă respiră, prind viață și ne trezesc învăluți de aceleași trăiri transmise prin lucrătura meșteșugită a cuvintelor, cu un subtil iz ardelenesc.

Întreaga lucrare pare un poem în proză, în care autoarea cântă frumusețea lumii, țesută în lumini și umbre, din vechime și până în zilele noastre. Cuvintele se înșiruie parcă în ritm de poezie, au acea muzică interioară care le face să curgă într-o plăcută simplitate, conferind textului limpezime de cristal. Niciun cuvânt nu este silit să stea într-un loc prea

strâmt pentru el. Limpezimea aceasta a stilului ei îi dă forța intrinsecă de a crea iluzia inefabilă a unui spațiu destinat eternității, asemenea unui abur prin care poți zări veșnicia, iar zeii, parcă îți surâd în jocul umbrelor diafane, țesute de timp.

Ca o copie fidelă a întrucrierii sinelui său, Mădălina, fiica autoarei, a însoțit-o în excursii cu scopul de a cunoaște Ciprul, oferindu-i „oportunitatea de a vizita împreună locuri minunate și încărcate de istorie, frumusețe și mister”, și mai apoi și tipărirea cărții, prin efortul financiar depus, așa cum desprindem chiar din dedicație. Citind cartea Georgetei Resteman avem ocazia să deslușim un tablou aparte al relației mamă-fiică, iar noi să fim beneficiarii oportunității de a întrezări, parcă, imagini din icoanele coborâte direct din lumea sfințeniei.

În aceste plimbări ale lor, călătorind cu mașina dintr-un capăt al insulei în celălalt, te vezi și pe tine alături de mamă și fiică, și auzi și vezi cu ochii tăi tot ce vezi cele două române, împărțind aceleași trăiri cu ele. Și, în final, nu-ți mai vine să cobori din mașina lor și nici să te rupi de vrajă. Rămâi acolo ancorat, pierdut în gânduri și dezmiardând-o pe cățelușa Țuca, „zburdalnica jucărie vie”, nelipsită din călătorii, dezmiardări care traduc în graiul lor emoții unice. Și astfel, grație imaginilor date de lectură, te trezești în insula frumoasei Afrodita și a lui Zeus. Pentru o perioadă rămâi adâncit în acel timp al strălucirii vremurilor apuse - „țesătură fină de frumuseți pline de mistere” - și, de-abia într-un târziu poți să te ridici și să te cocoți în templul timpului de azi...

Constelații epigramatice

Nichi URȘEI (n. 09.02.1948)

Născut în localitatea Stoilești, județul Vâlcea. A absolvit Liceul „Mircea cel Bătrân” și Școala Postliceală Sanitară în orașul natal, lucrând ca asistent medical la Spitalul Județean, cu excepția perioadei 1980-1984, când a profesat în folosul petroliștilor români care lucrau în Algeria. De 26 de ani este asistent-șef la Secția Psihiatrie, iar în anul ce abia a început va căpăta calificarea de... tânăr pensionar. Absolvent al Școlii Populare de Artă, a evoluat mulți ani ca actor amator, de unde moștenește ținuta scenică ce-l face să fie atât de admirat la recitalurile de epigramă.

Membru al Uniunii Epigramiștilor din România, membru fondator și președinte al Cenaclului Umoriștilor Vâlceni, membru al Societății Culturale „Anton Pann”, co-patron al revistei „Telehaz” (1990-1991), membru al colectivului de redacție al revistei „Țânțarul” (din 1990 și în prezent). Scrie epigrame, poezie și proză umoristică, apare în publicații de gen, a primit zeci de premii pentru creațiile sale, este inclus în peste 50 de volume colective de epigramă.

Apariții editoriale: *Zâmbete în colțul gurii* (proză și poezie umoristică, 1995), *Singur printre epigramiști* (epigrame, 1997).

Curriculum vitae

N-am bani în bănci, nu-s nici dator,
Trăiesc la bloc, ca om de rând,
De vinuri fine amator,
Căsătorit. Din când în când...

Istorie și actualitate

Țara noastră și-au dorit-o
Turcii, hunii și tătarii,
Însă n-au secătuit-o
Ca acum... demnitarii!

În traficul rutier

Mai bine cad cu el la pace
Și diplomat și altruist,
Că n-ai de unde ști ce zace,
Sub șapca unui polițist.

Casnică

Știu că soața mă stimează
Și destul de fain o duc;
La ea banii nu contează...
Cât de mulți pot să-i aduc.

Principiul vaselor comunicante

În cârciumi mari, împărătește,
Miniștri animează barul;
La dâșii sticla se golește,
La noi... s-a cam umplut paharul!

Irigațiile tranziției

Se-anunță secetă și-n anii
Ce vor urma. Pământu-i stâncă!
Și vor uda din nou țărani,
Cu lacrimi, pâinea ce-o mănâncă!

U.E. impune un cocoș la cel mult 20 de găini (să nu fie stresat)

Ideea asta m-a-ncântat,
Cocoșul scapă de-o năpastă,
Când eu, cinstit, mă simt stresat
Și de o singură nevestă...

Nu cred...

Nu cred în farmece băbești,
Nu cred în aere de fanți,
Nu cred în leacuri țigănești
Și nici atât... în guvernanți.

Țăranul român plecat în industrie

Stă pe gânduri, azi, bădia,
Ucenic, trădându-și satul;
Pân' să fure meseria,
Îi furară... combinatul.

Ah, femeile!

Le-am iubit, uitând de soață
Și le-am ridicat în slavă,
Le-am sorbit privirea hoasă,
Dar și cupa de otravă...

În țara mea

Nu-i persoană împușcată
Și nici arși pe rug în țară,
Nu sunt oameni trași pe roată,
Dar atâția... trași pe sfoară.

Avantajele vârstei a treia

Mi-a zis un doctor cu decență
Și foarte bun clinician,
Că-n gradul ăsta de demență
Sunt bun de... politician.

Vecina de apartament

Părul negru, ochi căprui
Și-un obraz de catifea,
Chiar de știu că e a lui,
Tot oftez că nu-i a mea...

Unor aleși ai neamului

Ajutați de Dumnezeu
Au ieșit din prima rundă,
Dar cu banii o duc greu...
Nu știu unde să-i ascundă!

„Norocul” pensionarului român

Privește-n piață până crapă
Produsele de la țărani,
Până ce-i lasă gura apă...
Că nici de asta n-are bani.

„Nu da vrabia din mână pe cioara din gard”

Moartea de mi-ar fi stăpână,
Domnul să-și arate spinii,
Tot dau vrabia din mână,
Pentru pupăza vecinii.

Unui proaspăt angajat al Gărzii Financiare

Când școala-și termină cu greu
Jură, văzându-și munca brută,
Că nu se va mânji c-un leu...
Când țara-i plină de valută!

În așteptarea primăverii

Norii grei pe cer apar,
Ploi călduțe prind să cearnă,
Intră-n luna lui Florar,
Cine-o mai ieși din iarnă...

Am fost agresat pe scara blocului

M-au bătut un rrom și-un spân,
Fi-meu n-a sărit la ei,
Ba stătea cu mâna-n sân...
La vecina de la trei.

Neliniștea poetului

Fur din zborul lor lăstunii,
Fur metafore divine,
Fur din cer argintul lunii,
Alții... flota și uzine!

Resemnare

Când fi-voi zumzet de albine,
Ori poate flori de măr, ori scrum,
Eu știu că n-o să-mi fie bine,
Dar nici mai rău decât acum!

Olteanul navetist

Olteanu-n tren este ca râia,
Dar vorba lui o să vă placă,
El merge doar cu clasa-ntâia...
Pe-a doua n-a mai vrut s-o facă!

Hoții mi-au vizitat casa

Când nu avu ce pune-n sac,
Își zise hoțul pe-nfundate:
La cât e moșu de sărac,
Precis că are facultate!

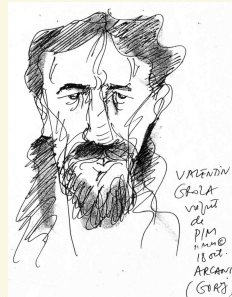
Visul unui bugetar

Ca bugetar mai vreau atât:
Un vin de soi să mai apuc
Și cu femei să mor de gât,
Dar și cu cei ce ne conduc!

Constelații epigramatice

Valentin GROZA (08.02.1958)

Născut în Baia de Aramă, jud. Mehedinți, dar s-a stabilit cu familia în Târgu-Jiu înainte de a împlini vârsta de un an. A urmat cursurile Liceului *Ecaterina Teodorescu*, din Târgu-Jiu, apoi o școală tehnică cu specialitatea geologie și a lucrat ca operator geolog la Exploatarea Minieră Rovinari, Gorj. Publică epigramă, fabulă, poezie umoristică, proză scurtă umoristică și articole, începând cu gazeta de perete a liceului absolvit și continuând cu presa gorjeană, între care: *Imaginea Gorjului* (redactor), *Șpaga* (director fondator), *Hohote* (redactor), *Bolta verde* (redactor-șef), *U(f)mor (F)estival* (un număr, colaborare cu Ioan Popescu-Chebacea). Este membru al Cenaclului *Hohote*, vicepreședinte al Societății Umoriștilor Gorjeni *Adrian Becherete*, din Târgu-Jiu, iar ca membru al grupului spiritual *Pann duru*, a fondat împreună cu Marian Dobreanu și Florian Saioc *Foaia de tot răs*u' cu același nume. A publicat, împreună cu Marian Dobreanu, volumul *Pandurii cârcotași* (epigrame și poezii satirice, 2003). Este inclus în peste 50 de volume colective de epigramă și a primit peste 70 de premii la concursurile naționale de umor, îndeosebi pentru epigramă, dar și pentru fabulă și proză scurtă. Pasiuni: caricaturist, sculptor.

Remaniere prin disponibilizare

Guvernul astăzi fără teamă
Ne sfătuiește cu temei:
„Îs versuri multe-n epigramă,
Din patru să rămână trei!”

Adevărul gol-goluț

Din '89-n România,
Punând reformelor temei,
Noi ne-am luptat cu sărăcia
Iar guvernanții... între ei!

Starea națiunii

E așa o nebulie,
Cu așa un trai fudul,
Că de-atâta sărăcie
Și sătulu-i nesătul.

Guvernanții și umoriștii

Din prea multele lacune
Dau poporului contraste:
Umoriștii... glume bune,
Guvernanții... glume proaste.

Unui primar

Muncind încet - după putere -
De când se află-n PRIMĂRIE,
Nu știe cum a strâns avere...
Și nici JUSTIȚIA nu știe!

Unuia necăjit

Nea Costică o-avea mică -
Nu știi de ce mai trăia.
I-a crescut acumă cică:
Cinci la sută... pensia!

Regrete târzii

Nu am știut să dăm prin site
Și nu ne-am priceput a cerne,
Nici bolovanii cu pepite
Nici bolovanii din guverne.

Românii și integrarea

Visând la zile mai senine -
Prin al integrării hău -
Unii spun că ar fi bine,
Alții spun că n-ar fi rău.

Toamna

Recunosc că despre vin
Știu, vă jur, foarte puțin;
Îmi aduc-aminte-atât:
Mult mi-a mai trecut prin gât!

Politicienii (la alegeri)

Niște pramații, niște hoți,
Niște pârliti lipsiți de fală,
Că-mi vine, jur, să-i bag pe toți
Direct în urna... maternală!

Diagnostic

Medici mari - ce nu se-nșeală -
Analizând-o timp de-un veac,
Au tras concluzia finală:
„Corupția... nu are leac!”

Iarna

Vârsta blândă și semeață,
Amintiri te năpădesc,
Și de ger... toate îngheață,
Dar nu toate se-ntăresc.

Unui demnitar

Acestui cunoscut tribun
Că promovează circu', teatru',
Atâtea aș avea să-i spun...
De nu-mi ajunge versul patru!

Cu și fără covrigi

Asemănarea să nu se mai vadă
Au hotărât că este iminent
Să piară lătrătorii de pe stradă
Și să rămână cei din Parlament!

Epigramiștilor

Oameni simpli cu lipici,
După cum ne e sămânța,
Locul nostru nu-i aici
Ci-n parcele... la Săpânța!

Autoironia alegătorului

Nu-s fire depravată,
Greșesc - deși n-aș vrea -
La patru ani o dată,
Mi-o fac cu mâna mea.

Presei - a patra putere în stat

Dintre forțele-antrenate
În a vieții țesătură
Are uneori dreptate
Și mereu... pumnul în gură.

Epitaf

Stă aicea îngropat
Întrun cadru pitoresc,
Veșnic trist, neconsolat,
Idealul... românesc!

Certitudine

În cer, Brâncuși, stă supărat
Că de minciună fi'nd orbiți,
În scaune am înălțat
Pleiadele de neciopliți.

Revendicare

La tribunal făcând tam-tam,
Dorind să-și schimbe traiul,
Numiți EVA și ADAM
Revendică tot RAIUL!

Proiectul de epitaf al unui modest

Pe „Sfântul Deal” când mă veți duce,
C-un marș funebru, trist, banal,
În loc de nume vreau pe cruce
Un „cod numeric personal”.

Mie

Din tot ce fac nimic nu-i bine,
E strâmb, e frânt, e-abandonat,
Se țin belele de mine...
Ca demnitarii de mandat!

Pretenții olteneste

Pe europeanul steag,
Spun oltenii c-ar fi cazul,
În al stelelor șirag...
Să configureze prazul.

Ultima dorință

Din formol, din spirt, din talc,
Când de bine popa-mi zice,
De pe mutul catafalc,
Criticii să mă ridice!

Semnal

Ethos, nr. 6/ 2012

În condițiile unei agitații permanente, non stop aş putea zice, pe toate planurile (economic, științific, politic, afectiv), se constată că oamenii de cultură nu „șomează” ci, din contră, parcă nici nu mai dorm!

Este salutară existența revistei ieșene ETHOS, revistă de teorie a culturii, Institutul European (www.revistaethos.ro), acum la numărul 6/2012.

Cunoaștem bine, cum se spune tot mai des, că „românul s-a născut poet!”, cum internetul este încărcat cu operele scriitorilor contemporani, iar o astfel de revistă chiar ajută pe scriitorul zilelor noastre.

Din sumar, vedem că există o diversitate de informație din cultură, literatură și artă, cu ținta: postmodernismul.

Revista este structurată pe mai multe secțiuni: *Profile de aur*, *Studii*, *Pros and Cons*, *Opinii*, *Recenzii*. Articolele sunt semnate de personalități ale culturii române, în mare parte din zona Moldovei.

Postmodernismul este dezbătut, din toate punctele de vedere, de nume cunoscute în lumea literară: **prof. univ. dr. Gheorghe Mihai**

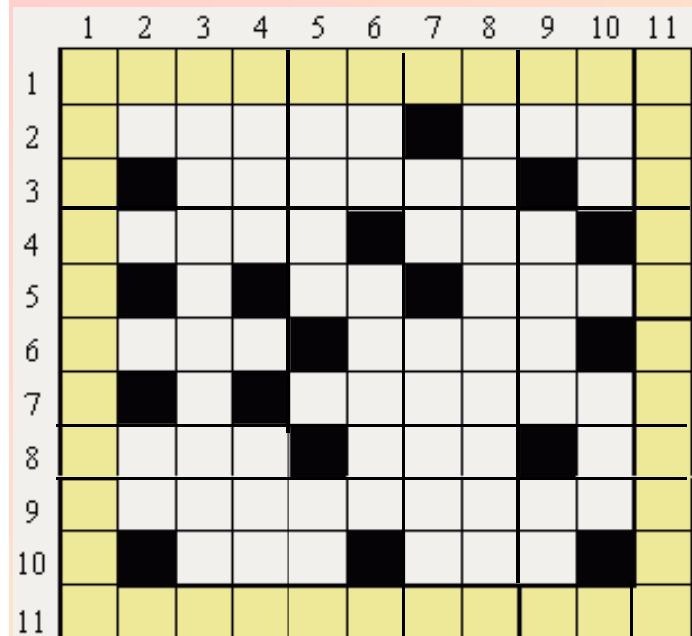
- Alexandru Sofonea: „O dare de seamă” a unui „Om instituție” - , **dr. Eduard Constantinescu** - The Golding Hero in the Postmo-

dern Age in William Golding's Pincher Martin -, **dr. Haralambie Athes** - Postmodernism and Its Discourse. A Cultural Agenda of Relativity and Fragmentariness -, **prof. Doina Drăguț** (redactor-șef Constelații Diamantine) semnează articolul-cheie al revistei: Postmodernismul (definiție, istoric, caracteristici), **prof. univ. dr. Ioan Humă** ne informează despre: Postmodernismul, un alt pattern cultural. **Designer Silviu Teodor Stanciu** prezintă opinia sa despre Elemente ale postmodernismului în design. *Recenziile* semnate de **Luciana Murărașu** (*Există cu adevărat noile tehnologii ale informației?*, de Yves Janneret), **Iulia Neagu** (*Ieși din labirint*, de Luca Dezmir) și **Haralambie Athes** (*Violarea libertății de exprimare*, de Petru Frățilă), întregesc informarea de fond a revistei, în partea de final a acesteia.

Revista Ethos este publicată cu sprijinul Universității „Petre Andrei” din Iași în parteneriat cu Editura Institutului European și are ca director general și redactor șef pe distinsul **prof. univ. dr. Horia Hulban**.

Prof. Marinela Preoteasa

Nelu UASILE

Constelații rebusiste
(fantezie)

ORIZONTAL: 1) ... 2) Distanate între ele - Joc enigmatic cu desene. 3) A se indispune - Pătratul din... pahar! 4) Loturi de pământ date în folosință temporară oștenilor otomani (sg.) - Zău așa. 5) Nap fără miez! - Silabă neaccentuată (masc.). 6) Trecutul foarte apropiat - Vezi! 7) Ei cântă la vocea a doua. 8) Nivelul bursei - Intră în cerc - Coada lăstunului! 9) Substanță care inhibă centrii nervoși (masc.; pl.). 10) Îl întâlnești doar uneori - Insulă norvegiană. 11) ...

VERTICAL: 1) ... 2) Femeie de neam! - Oltean șmecher din... Coțofeni! 3) O scuturătură ușoară. 4) Permite scurgerea aliajelor topite - Un derbedeu întâlnit mai rar. 5) Nu va pieri... - ...o perioadă îndelungată. 6) E mereu frig - Comparatie pentru o bătaie zdravănă. 7) Debutul lui VASILE (Nelu) la... Craiova! - Curtea caselor romane. 8) Aparține unei anumite ramuri a lingvisticii (fem.). 9) Dublate pe alee! - Merge cu motocicleta - Abia acum l-am cunoscut. 10) E pur și simplu o pănură - E mirat peste măsură. 11) ...

Dicționar: ULO.

P.S.: La o dezlegare corectă, pe manșeta careului veți descoperi prenumele și numele unui membru de onoare al colectivului de redacție și trei dintre ipostazele în care l-a cunoscut subsemnatul.

neva194987@yahoo.com

Dezlegarea careului în pagina următoare

Albrecht Dürer -
Buruieni înflorite

Să ne amuzăm...

CERERE către conducerea revistei „Constelații diamantine”

Solicite ca, neapărat,
să fiu în schemă promovat.
De ani, la rubrica „Umor,”
apar doar ca... „îngijitor”.

Nelu Vasile

CERERE RESPINSĂ

Că ai statut de-NGRIJITOR,
te poți mișca în timp și-n spații...
Ca mare șef la „Constelații”,
ai fi o SLUGĂ-a tuturor!

Janet Nică

Dezlegarea careului de la pag. 58:

PETREGIGEAG - RARITE - REBO - O -
ENERVA - AR - TIMAR - AMA - U - I - U - NP
- ATON - IERI - IATA - M - R - A - ALTISTI -
COTA - ARC - UN - STUPEFIANTI - R - RAR
- ULO - S - ODAABMAURT. (PETRE GIGEA
- GORUN; MINISTRU; AMBASADOR;
SCRIITOR).

Nominalizările cărților apărute în anul 2012 pentru premiile anuale acordate de Liga Scriitorilor Români

De câțiva ani, Liga Scriitorilor Români acordă anual premii autorilor, indiferent din ce organizație profesională fac parte, pentru cărțile publicate în anul respectiv. Subliniem faptul că volumele apărute aparțin Literaturii Române și nu unei organizații oarecare (U.S.R. sau L.S.R.), de aceea Liga Scriitorilor Români, fiind o organizație profesională democratică, nu ține cont de apartenența autorilor față de cele două organizații și nici de simpatiile politice ale autorilor. Nominalizările au fost propuse de o comisie a Ligii Scriitorilor din care au făcut parte scriitori cu experiență din conducere și unii președinți de filiale.

Poezie

Ion Cristofor - *Orchestra de jazz*
Eugen Burghilea - *Edenul efemerului*
Titina Nica Țene - *Un strop de veșnicie*
Petru Jipa (Germania) - *Cenușă și stele*
Marian Barbu - *Poeme*
Mircea Dorin Istrate - *Îndulcitele Iubiri*
Maria Prahoveanu - *Freamăt de lumină*
Rodica Ulea - *Căutări în amurg*
Mariana Cristescu - *Amor prohibit*
Teodor Barbu - *Retorica balansoarului*
D.G.Cătinescu - *Poezii din suflet*
Puiu Răducanu - *Ispita cuvântului*
Iosif Kovacs - *Trilogia strigătului scris*
Miron Țic - *Când ne ucide floarea de crin*
Menuț Maximilian - *Noduri în haos*
Diana Ana Maria Zlibut - *Poezii*

Proză scurtă

Leon-Iosif Grapini - *Capăt de linie*
Carmen Alexandrina - *Sub semnul apei și al dragonului*
Toader T. Ungureanu - *Strop de rouă*

Roman

Mara Paraschiv - *Pecinginea*
Virgil Stan - *Zborul spre stele*
Mircea Roșu-Miro - *Mestecenii călători*
Aurelia Oancă - *Caruselul*
Lucia Ileana Floran - *Tăcerea destinului*
Vasile Popa - *Ultima noapte la Tanais*

Critică literară

Stan Brebenel - *Incursiuni în universul peniței*

Istorie literară

Doina Drăgan și Andreia-Elena Lampinen-
Anuța - *Anuarul Asociației Liga Scriitorilor - Filiala Timișoara-Banat, nr. 3*

Monografie

Ioan Velica - *România s-a cutremurat*
Dumitru Gălățan-Jieț - *Petreckerile jienilor momârlani*
Nuțu Roșca - *Mănăstirea Moisei*
Ionel Cionchin - *Banatul cuvânt și pământ românesc*
Ștefania Kory Calomfirescu - *Școala de neurologie în medicina clujană*

Eseu

Iustinian Gr. Zegreanu - *În numele tatălui*
Epigramă

Gavril Moisa - *Pișcături și-nțepături*
 selecție Ion Bindea, Eugen Pop, Aurel Buzgău, Eugen Albu, Silvia și Marian Popescu - *Caragiale în mileniul trei*

Confluența artelor

Floarea Cărbune - *Alchimia frumosului în grafică și pictura lui Mihai Cătrună*
Dumitru Velea - *Petru Birău - arta ca reînceput și adăpost*
Lazăr Morcan și Ion Cărășel - *Pe urmele Iancului - Tradiții și artă*

Spiritualitate

Costel Neacșu - *Omul la înfricoșătoarea judecată*

Poezie pentru copii

Gheorghe Vicol - *Fulgi de argint*
Mariana Sperlea - *Unde ești copilărie?*

Memorii

Valentina Becart (coordonator) - *Dincolo de cuvânt - confesiunea poetului, prozatorului*

Aldona Rey Patraș - *Generații în dialog*

Antologie

Gh. A.Stroia - *Meridiane lirice - antologie universală a poeziei românești contemporane - 124 poeți contemporani*
Coord. Armand și Constantin Sperlea - *Eminescu, Zeul tutelar al Neamului Românesc*

Reviste

Cetatea lui Bucur - director Elisabeta Iosif
Agora Literară - redactor șef Iulian Patca
Moldova Literară - director C.T. Dârțu
Sfera Eonică - director N.N. Negulescu
Regatul cuvântului - fondatori: Al. Florin Țene și N.N.Negulescu
Constelații diamantine - director Doina Drăguț
Dobrogea Culturală - director Al. Birou
Carpatica - director Vasile Ghilencea
Heliopolis - director Doina Drăgan
Floare de latinătate - red.-șef Vasile Barbu
Memoria Slovelor - director Petre Petria

Parabola “Mâinilor” lui Dürer

În secolul al XV-lea, într-un micuț orașel german, locuia o familie cu 18 copii. Pentru a-și întreține familia tatăl, bijutier de profesie, era nevoit să lucreze chiar și 18 ore pe zi. În plus, se mai ocupa și cu orice altceva găsea de lucru prin vecini...

Dürer - Mâini care numără

În ciuda condiției lor nevoiașе, doi dintre copiii familiei, cei mai mari, voiau să-și urmeze visul lor, acela de a-și valorifica talentul pentru desen. Ei erau conștienți de faptul că tatăl lor nu-și permitea să-i trimită să studieze la Academia de la Nürnberg.

După lungi discuții, noaptea, în patul lor aglomerat, cei doi au făcut un legământ. Vor da cu banul, iar cel care va pierde va munci la mină și va câștiga bani pentru a-l susține pe celălalt să studieze la Academie. Apoi, după ce fratele care va câștiga va termina Academia, după 4 ani, îl va susține, la rândul său, pe celălalt să-și completeze studiile, fie prin vânzarea operelor sale, fie muncind, de asemenea, la mină.

Într-o duminică, după slujba de la biserică, au dat cu banul, iar Albrecht Dürer a câștigat și a plecat la Nürnberg. Fratele său, Albert, a plecat în minele pericu-

loase și, timp de patru ani, și-a susținut fratele cu bani.

Lucrările lui Albrecht Dürer au făcut imediat senzație. Gravurile lui, sculpturile și pânzele cu ulei erau mai bune decât ale multor profesori, iar atunci când a absolvit Academia ajunsese să câștige sume importante. Când s-a întors în satul său, familia a dat o cină pentru a-i sărbători succesul și triumfula întoarcere acasă.

După o masă lungă și memorabilă, din care n-au lipsit muzica și râsul, Albrecht s-a ridicat din capul mesei pentru a ține un toast pentru cel mai iubit dintre frații săi, pentru anii de sacrificiu pe care i-a îndurat pentru că el să-și îndeplinească visul.

Cuvintele de încheiere au fost: „Și acum, Albert, cel mai binecuvântat frate al meu, acum e rândul tău. Acum te poți duce la Nürnberg să-ți urmezi visul și eu voi avea grijă de tine.”

Toți s-au întors cu nerăbdare

spre celălalt capăt al mesei, unde stătea Albert. Lacrimile îi curgeau pe fața palidă, iar capul plecat și-l mișca dintr-o parte în alta, în timp ce repeta încontinuu nu, nu, nu.

În final, Albert s-a ridicat, și-a șters lacrimile de pe obraji, a privit spre figurile care îi erau dragi, apoi, ținându-și mâinile aproape de obrazul drept, a spus blând: „Nu, frate, nu pot să merg la Nürnberg. Este prea târziu pentru mine. Uite, uite ce au făcut cei 4 ani de muncă în mină mâinilor mele. Oasele de la fiecare deget au fost strivite cel puțin o dată, iar în ultimul timp sufăr de artrită, care mi-a afectat atât de rău mâna dreaptă încât nu pot nici măcar să țin paharul pentru a toasta cu tine, cu atât mai mult să fac linii delicate pe pânză, cu pensula sau creionul. Nu, frate, pentru mine e prea târziu...”

Într-o zi, într-un gest de recunoștință pentru tot sacrificiul făcut, Albrecht Dürer i-a pictat fratelui său mâinile muncite cu pal-

mele și degetele subțiri îndreptate spre cer. Și-a denumit opera simplu „Mâini”, dar lumea întreagă și-a deschis imediat inima spre capodopera sa și a redenumit tributul iubirii „Mâini în rugăciune”.

Momentul în care Albert și

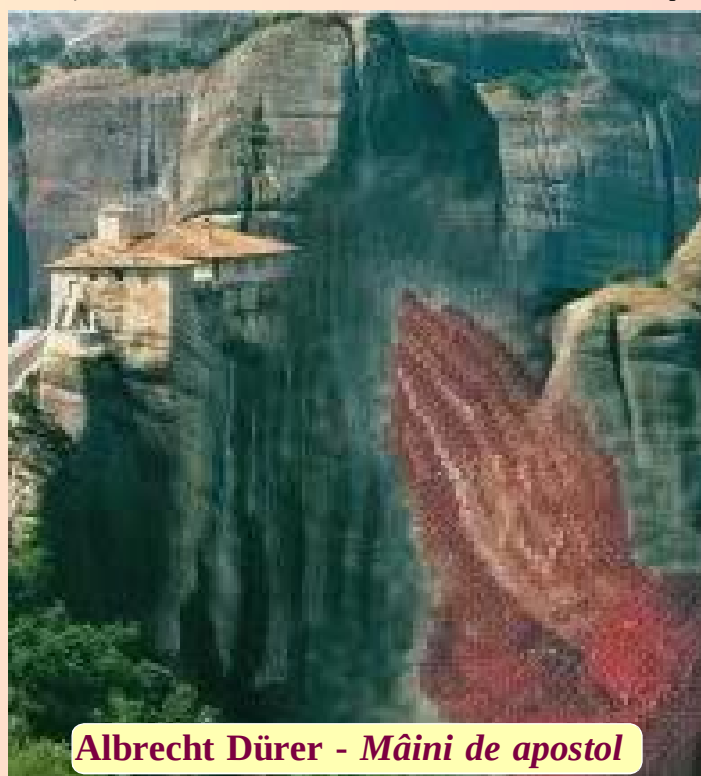
Dürer - Mâini pe Biblie

Albrecht au aruncat moneda în aer a fost o alegere grea... Pe de o parte, cei doi frați au decis împreună că nu vor continua să trăiască în sărăcie. Pe de altă parte, amândoi au ales să se țină de cuvânt, atunci când moneda norocului l-a favorizat pe unul în defavoarea celuilalt. Realitatea crudă pentru Albert a fost o deschidere de drum spectaculoasă pentru Albrecht.

S-ar putea concluziona că Albert a pierdut, iar Albrecht a câștigat..., dar în schema mai largă a lucrurilor, omenirea a câștigat o capodoperă.

„Mâini în rugăciune” va rămâne pentru totdeauna o operă de echipă, pe care nici Albert și nici Albrecht nu ar fi putut-o zămisli individual. Este o creație provenită din sacrificiul lui Albert și din genialitatea șlefuită a lui Albrecht...

(sursa: <http://www.andyszekely.ro>)

Albrecht Dürer - Mâini de apostol